

**SBORNÍK DOKUMENTŮ
K ČINNOSTI INFORMAČNÍHO BYRA
1947 - 1956**

Zpracoval JUDr. PhDr. Karel Vaš

**VISSV VPAKG
PRAHA**

Srpen 1968

Jen pro služební potřebu

**SBORNÍK DOKUMENTŮ
K ČINNOSTI INFORMAČNÍHO BYRA
1947 - 1956**

Zpracoval JUDr. PhDr. Karel Vaš

**Vojenské informační středisko společenských věd — VPAKG
PRAHA**

10022

519/96

Materiál nebyl z technických důvodů korigován!

SBORNÍK DOKUMENTŮ

K ČINNOSTI INFORMAČNÍHO BYRA

1947 - 1956

Uspořádal, úvodní studii
napsal a dokumenty č. 11-18
přeložil
JUDr. PhDr. Karel VAŠ

O B S A H

Úvodní poznámka

Úvodní studie:

K dějinám Informačního byra 1947 - 1956

JUDr. PhDr. Karel Vaš

Dokumenty :

I. Založení a první zasedání Informačního byra
v září 1947:

- 1) Komuniké o prvním-ustavujícím zasedání
(dok.č.1)
- 2) Prohlášení Informbyra k mezinárodní situaci
(dok.č.2)
- 3) Rezoluce o výměně zkušeností a o koordinaci
činnosti stran zastoupených v Informbyru
(dok.č.3)

II. Druhé zasedání Informačního byra v červnu 1948:

- 1) Zpráva o poradě Informbyra v červnu 1948
(dok.č.4)
- 2) Rezoluce "O situaci v Komunistické straně
Jugoslávie" (dok.č.5)

III. Třetí - poslední zasedání Informačního byra v listopadu 1949:

- 1) Komuniké o zasedání Informbyra v listopadu 1949 (dok.č.6)
- 2) Rezoluce "Obrana míru a boj s podněcovateli války" (dok.č.7)
- 3) Rezoluce "Jednota dělnické třídy a úkoly komunistických a dělnických stran" (dok.č.8)
- 4) Rezoluce (Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů" (dok.č.9)

IV. Zpráva o zastavení činnosti Informačního byra v roce 1956 (dok.č.10)

V. Korespondence mezi SSSR, resp. VKS (b) a FLRJ, resp. KSJ v roce 1948:

- 1) Dopis J.B.Tita V.M. Molotovovi ze dne 2.3. 1948 (dok.č.11)
- 2) Dopis ÚV VKS /b/ J.B.Titovi a ostatním členům ÚV KSJ ze dne 27.3.1948 (dok.č.12)
- 3) Dopis Tita a Kardelja Stalinovi a Molotovovi ze dne 13.4.1948 (dok.č.13)
- 4) Dopis ÚV VKS (b) Ústřednímu výboru KSJ ze dne 4.5. 1948 (dok.č.14)
- 5) Dopis J.B.Tita a E.Kardelja J.V.Stalinovi a V.M. Molotovovi ze dne 17.5.1948 (dok.č.15)
- 6) Dopis ÚV VKS /b/ Ústřednímu výboru KSJ ze dne 22.5.1948 (dok.č.16)

VI. Dokumenty ÚV KSJ :

- 1) Prohlášení ÚV KS Jugoslávie ze dne 20.6.1948 adresované zasedání Informačního byra v červnu 1948 (dok.č.17),
- 2) Prohlášení ÚV KS Jugoslávie ze dne 29.6. 1948 k rezoluci Informbyra komunistických stran "O situaci v KS Jugoslávie" (dok.č.18).

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Tento sborník dokumentů o činnosti Informačního byra obsahuje jednak některé vybrané dokumenty (č.1 až 10), pocházející přímo z činnosti Informbyra, jednak dopisy z korespondence vedené mezi stranickým a státním vedením SSSR a stranickým a státním vedením Jugoslávie v roce 1948 (dokumenty č. 11 až 16), konečně pak dvě prohlášení ÚV Komunistické strany Jugoslávie (dokumenty č.17 až 18). Tyto dopisy a prohlášení jsou zahrnuty do sborníku proto, že vhodně doplňují materiál, který je obsažen v dokumentech, pocházejících přímo u činnosti Informbyra, a pak hlavně proto, že z nich výrazně vyplývá ta negativní a krajně škodlivá úloha, kterou mělo Informbyro v souvislosti s roztržkou s Jugoslávií a s nepřátelským tažením proti stranickému a státnímu vedení socialistické Jugoslávie v čele s Titem. Vzhledem k závažnosti problematiky konfliktu a roztržky s Jugoslávií je jí věnována v úvodní studii zvýšená pozornost a více místa.

V zájmu přehlednosti jsou dokumenty seřazeny s přihlédnutím k jejich provenienci a současně charakteru i chronologii. Proto oddíl I.-IV. obsahuje dokumenty, pocházející z přímé činnosti Informbyra, a to v časové posloupnosti jejich vzniku; oddíl V. dopisy ze sovětsko-jugoslávské korespondence v roce 1948 podle chronologie, a konečně oddíl VI. prohlášení ÚV KS Jugoslávie.

Dokumenty č. 1 až 10 jsou přetištěny ze soudobého tisku. Dokumenty č.11 až 18 jsou převzaty z jugoslávské publikace, která vyšla tiskem v roce 1948 v ruském jazyku ("Pisma CK KPJu i pisma CK VKP/b/. Beograd 1948/. Při překladu textu dokumentů č.11 až 18 byl brán zřetel především na věcnou, obsahovou stránku textu - byť se tak stalo na úkor stylistické stránky - proto, aby bylo docí-

lene maximální věcné hodnověrnosti a dobovosti jak po stránce myšlenkové, tak i výrazové. Je třeba poznamenat, že tyto dokumenty č.11 až 18 nebyly doposud v žádné socialistické zemi - kromě Jugoslávie ovšem - zveřejněny, byly před veřejností utajeny.

V dokumentech / a v souvislosti s tím i v úvodní studii/ jsou uvedeny názvy jednotlivých komunistických stran podle soudobých oficiálních názvů.

Tento sborník si klade omezený cíl poskytnout základní informace o existenci a činnosti Informbyra a v této souvislosti přiblížit problematiku roztržky s Jugoslávií.

Praha dne 28.7.1968

JUDr. PhDr. Karel V a š:

K DĚJINÁM INFORMAČNÍHO BYRA 1947-1956

" Je třeba a t u d o v a t t o i o n o
a bezpodmínečně vyžadovat co nejpřes-
nější dokumenty, které by byly publiko-
vány a přístupny každému, kdo by si je
chtěl ověřit. Kdo věří pouhým slovům,
je nenapravitelný hlupák, nad nímž nezby-
vá než mávnout rukou". 1/

Dějiny existence a činnosti Informačního byra tvoří z hlediska dějin mezinárodního komunistického hnutí vesku-ku období velmi důležité. Vždyť v tomto období probíhal v lidově demokratických zemích historicky významný proces výstavby socialismu, tyto země dosáhly velkých úspěchů při budování socialistické společnosti. V tomto období se vytváří světová soustava socialistických zemí. Ale v tomto období dochází též k těžkým deformacím socialistické teorie a praxe, které silně ovlivnily mezinárodní komunistické hnutí a zejména pak vývoj v lidově demokratických zemích.

Činnost Informbyra zahrnuje v sobě důležité uzlové problémy mezinárodního dělnického a komunistického hnutí tohoto období. Informbyro bylo nikoliv bezvýznamným subjektem a současně nikoliv zanedbatelným objektem mezinárodního komunistického hnutí. Byl to činitel, který do značné míry ovlivnil politiku a činnost komunistických stran, především v lidově demokratických zemích. Nadto byl účinným nástrojem tehdejšího vedení KSSS v čele se Stalinem při usměrňování činnosti a při orientování politiky komunistických stran v lidově demokratických státech, jakož i při prosazování politiky a zájmů Stalinova vedení KSSS a komunistických stran lidově demokratických zemí.

A přesto bylo doposud celé období existence a působení Informbyra (1947-1956), tvořící nedílnou součást celkových dějin mezinárodního komunistického hnutí trapně obcházeno ve všech socialistických zemích tak záměrně a metodicky, že v těchto zemích neexistuje žádná vědecká práce věnovaná existenci, působení a vlivu Informbyra. Bohužel Československo netvoří v tomto směru výjimku, i když v několika málo našich historických dílech z posledních roků najdeme kusé a neúplné údaje nebo zmínky o Informbyru.

Je přímo absurdní ironií, že bylo-li něco málo vůbec napsáno a publikováno o Informbyru, pak se tak stalo mimo socialistické země, na kapitalistickém Západě. Důvodem této žalostné skutečnosti byla okolnost, že tematika Informbyra byla jednak mocensky tabuizována v socialistických zemích a jednak, že i vědeckým pracovníkům byl znemožněn přístup k příslušným archivním pramenům a informace soudobých tiskových materiálů mají poměrně omezenou hodnotu a nedovolují zjistit plnou objektivní pravdu.

V posledních měsících náš československý demokrati-zační, obrocný proces poodhrnul do jisté míry oponu nad uplynulým vývojem v Československu, zejména v padesátých letech - v letech existence a působení Informbyra - a odhalil mnohé souvislosti mezi politikou Informbyra a těmi deformacemi, k nimž došlo v naší socialistické výstavbě hlavně padesátých letech, např. v otázce inscenovaných procesů, při deformaci naší československé cesty k socialismu atd.

XXXX

I. VZNIK, ČINNOST A ZÁNİK INFORMAČNÍHO BYRA

1/ Doba a podmínky vzniku Informbyra

Ideologické, politické a organizační vedoucí a řídící centrum mezinárodního komunistického hnutí - Komunistická internacionála se sídlem v Moskvě - byla rozpuštěna a

zastavila svou činnost ještě v průběhu druhé světové války, v polovině roku 1943. V důsledku toho se její jednotlivé sekce, jednotlivé komunistické strany staly plně samostatnými a svrchovanými. Proto po skončení druhé světové války nemělo mezinárodní komunistické hnutí žádné mezinárodní řídicí ústředí nebo snad společný orgán nebo instituci. Veškerý styk a vzájemné vztahy mezi jednotlivými komunistickými stranami - došlo-li k nim vůbec - neprobíhaly výlučně formou bilaterálních kontaktů.

Komunistická internacionála byla rozpuštěna vzhledem k tomu, že její organizační formy jako již přežilé a překonané se staly brzdou dalšího rozvoje mezinárodního komunistického hnutí. Její centralizovaná organizace a metody práce se dostaly do rozporu a podmínkami a zvláštnostmi konkrétní situace té které země, v nichž jednotlivé strany působily. Přímý život a každodenní praktická politická činnost vyžadovaly, aby si jednotlivé strany řešily své úkoly pohotově, samostatně, vycházely z konkrétních podmínek a specifických zvláštností svých zemí a aby svoje vnitřní a organizační stranické záležitosti zařizovaly zcela autonomně a svrchovaně samy bez jakýchkoliv zásahů zvenčí, z celosvětově centralizovaného ústředí se sídlem v Moskvě. Příslušný dokument Kominterny motivuje rozpuštění Kominterny mj. takto: "Hluboký rozdíl v historickém vývoji jednotlivých zemí ve světě, rozdílný charakter a i protiklad jejich společenských řádů, rozdíl v úrovni i tempu jejich společenského a politického vývoje, konečně rozdíly v úkolech dělnické třídy v jednotlivých zemích". 2/

Po rozpuštění KI jednotlivé komunistické strany - měly již značné zkušenosti, byly politicky vyspělé a měly kvalifikované vedoucí kádry - úspěšně zvládly úkoly, před které je postavila válečná léta a mimořádně těžké a složité podmínky válečné doby. Tyto strany bez řídicího centra - bez KI se sídlem v Moskvě - podle konkrétních potřeb a v souladu se specifickými podmínkami jednotlivých

zemí realizovaly politiku a s citem těžily z myšlenkového bohatství a závěrů VII. kongresu KI. V roce 1945 pak vstoupily do mírové doby a mírových podmínek s vysoce aktivním kontem a neocenitelnými zkušenostmi. Jejich další rozvoj byl zcela evidentní. Rychle rostly početně, jejich autorita a vliv se stále zvětšoval. Z mnohých malých stran se staly veliké, masové strany. Pozoruhodně vyrostly strany ve Francii, Itálii, Finsku, Maďarsku, Jugoslávii, Bulharsku, Československu. Vliv, autorita a počet členstva komunistických stran rostl rychle proto, že se zasloužily o boj proti fašismu a po válce pak o budování mírového života, o politické a hospodářské zájmy pracujících, o demokratizaci politického a hospodářského života, o socialistický zítřek. Národy Polska, Československa, Maďarska, Jugoslávie, Bulharska, Rumunska a Albánie se pod vedením svých komunistických stran vydaly na cestu výstavby socialismu.

Mezinárodní situace a vnitřní podmínky v jednotlivých zemích, v nichž pracovaly jednotlivé komunistické strany po skončení druhé světové války se poměrně rychle vyvíjely a měnily. Vznikají lidově demokratické státy a v nich pracují komunistické strany zcela samostatně a nezávisle, vycházejí z vlastních specifických podmínek a tvůrčím způsobem realizují vlastní a pokojnou cestu k socialismu. Tímto způsobem postupovala a touto cestou se ubírala též KSČ v Československu. Mezi jednotlivými lidově demokratickými státy vznikají vztahy vzájemné přátelské spolupráce. Současně a stejně se rozvíjejí vztahy mezi komunistickými stranami v těchto státech. Z těchto zemí a SSSR, mezi nimiž se postupně prohlubovaly všestranné vztahy přátelské spolupráce, se postupně vytváří tábor socialistických zemí.

Mezinárodní vývoj po druhé světové válce byl charakterizován postupujícím rozpadem protihitlerovské koalice. Americký imperialismus se ujímá v kapitalistickém

světě úlohy hegemona, který se snaží všemi prostředky a silami zadržet proces socialistické revoluce a rozpadu koloniálního systému na celém světě. Dochází k rychlé polarizaci sil pokroku, demokracie a socialismu na straně jedné a sil reakce, imperialismu a antikomunismu na straně druhé, a to jak v mezinárodním, tak také postupně stále silněji i vnitrostátním měřítku. Vytvářejí se dva tábory, mezi nimiž vzrůstá napětí a narůstají prvky studené války. Síly imperialismu v čele s USA ve snaze zadržet proces rozvoje socialismu a růstu sil národně osvobozenického hnutí zahajují protikomunistické tažení zvnitř svých zemí a orientují se na agresivní kurs proti lidově demokratickým zemím a SSSR, s cílem dosáhnout světovlády. Dva roky po skončení druhé světové války je tedy období protihitlerovské koalice vystřídáno obdobím studené války.

A v té době a za těchto podmínek dochází k založení Informačního byra komunistických a dělnických stran, společného orgánu devíti evropských stran.

2) Založení a první zasedání Informbyra v září 1947

K založení Informbyra došlo koncem září 1947 na základě usnesení představitelů Komunistické strany Jugoslávie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Vsesvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Itálie. Představitelé těchto stran se sešli koncem září 1947 v Polsku na "informační poradě" a výsledkem jejich jednání bylo roz hodnuté vytvořit Informační byro. ^{4/}

O průběhu této porady a o obsahu jednání informují nás dnes dokumenty, které byly tehdy zveřejněny ve zvláštním sborníku projevů a usnesení ^{5/}, jakož i v periodickém

tisku. 6/ Protokol o poradě nebyl zveřejněn a není také zatím k dispozici.

Podle oficiálního komuniké, jež bylo o poradě vydáno, byly jednotlivé strany na tomto zasedání - ustavující zasedání Informbyra - zastoupeny takto: Za Komunistickou stranu Jugoslávie E. Karđelj a M. Djilas, za Bulharskou dělnickou stranu /komunistů/ V. Červenkov a V. Poptomov, za Komunistickou stranu Rumunska G. Gheorghiu-Dej a A. Paukerová, za Maďarskou komunistickou stranu M. Farkaš a J. Révay, za Polskou dělnickou stranu W. Gomulka a H. Minc, za Všesvazovou komunistickou stranu /bolševiků/ A. Ždanov a G. Malenkov, za Komunistickou stranu Francie J. Duclos a E. Fajon, za Komunistickou stranu Československa R. Slánský a Š. Baštovanský a za Komunistickou stranu Itálie L. Longo a E. Reale. Přestože podle textu komuniké byly jednotlivé strany na poradě zastoupeny oficiálně pouze dvěma představiteli, delegace jednotlivých stran na tomto zasedání byly početnější a vedle shora uvedených představitelů se jednání zúčastnili ještě další členové ústředních výborů zastoupených stran. 7/

Podle zveřejněného oficiálního komuniké mělo ustavující zasedání Informbyra na programu tyto body: 1. činnost stran zastoupených na poradě, 2. mezinárodní situace, 3. výměna zkušeností a koordinace činnosti stran /dokument tohoto sborníku/.

V rámci prvního bodu programu přednesli zástupci jednotlivých zastoupených stran referáty o činnosti ÚV svých stran. Referát podali za Komunistickou stranu Jugoslávie E. Karđelj a M. Djilas, za Bulharskou dělnickou stranu /komunistů/ V. Červenkov, za Komunistickou stranu Rumunska G. Gheorghiu-Dej, za Maďarskou Komunistickou stranu J. Révay, za Polskou dělnickou stranu W. Gomulka, za Všesvazovou komunistickou stranu (bolševiků) G. Malenkov, za Komunistickou stranu Francie J. Duclos, za Komunistickou stranu Československa R. Slánský a za

Komunistickou stranu Itálie L. Longo. Za každou stranu byl podán jeden celkový referát, výjimku tvořila Komunistická strana Jugoslávie, za níž byly podány dva referáty, E. Karđelja na téma "Komunistická strana Jugoslávie v boji za nezávislost národů země, za lidovou moc, za hospodářskou obnovu a socialistickou přestavbu hospodářství" a M. Djilase na téma "Otázky organizační práce Komunistické strany Jugoslávie". O referátech byla vedena diskuse. Obsah a průběh diskuse zatím není znám, neboť protokol zasedání nebyl zveřejněn a není k dispozici. Jednotlivé referáty však byly zveřejněny. Diskuse a výměna názorů o těchto referátech nebyly jen formální záležitostí, byly neseny kritickým duchem. Např. představitelé KS Jugoslávie výhraněně kritizovali činnost komunistických stran Itálie a Francie, vytýkali jim, že provádějí "politiku vlažnou, smířlivou, zbavenou všeho revolučního ducha" a že nejsou dosti "revoluční". Tato jugoslávská kritika byla podporována představiteli VKS (b). 8/

Představitelé jednotlivých stran ve svých referátech podali přehled o vývoji situace ve svých zemích za války a v poválečném období, jakož i obraz a hodnocení činnosti svých stran za toto období. Nebude bez zajímavosti uvést zde některé skutečnosti z těchto referátů.

K a r đ e l j : Ačkoliv obšírně líčil národně osvobozenecí boj a osvobození Jugoslavia, ani slovem se nezmínil o pomoci Sovětské armády při osvobození části Jugoslávie, zejména Bělehradu. O budování nové Jugoslávie řekl: "Lidová demokracie Jugoslávie je výsledkem úporného a krvavého boje za osvobození lidu a za nezávislost našich národů, boje, ve kterém se současně rozvíjel proces lidové demokratické revoluce. Tato demokracie je v podstatě specifickou formou sovětské demokracie, odpovídající našim poměrům a specifickým podmínkám rozvoje národně osvobozenecí války v naší zemi." Za "oportunismus" označil pak spolupráci komunistů s nesocialistickými, buržoazně

demokratickými elementy za války.^{9/}

M a l e n k o v : Poukázal na to, že VKS (b) rozvinula boj proti "různým projevům patologizace a poklonování buržoazní kultuře Západu", přičemž upozornil, že imperialistická rozvědka využívá "přežitků kapitalismu". Zdůraznil nutnost, aby se komunistické strany vzájemně informovaly o své činnosti a "měly společné názory na kardinální otázky dělnického a komunistického hnutí", dále aby tyto strany "koordinovaly akce komunistů různých zemí". Podle něho jedině takto lze se "bránit plánum imperialistů", kteří stále úporněji "organizují tažení proti komunismu a demokracii, proti SSSR a zemím nové demokracie". Označil stav, kdy po rozpuštění KI mezi stranami nejsou vybudovány žádné styky, za "nenormální stav", a proto zdůraznil nutnost v souvislosti s projednáním mezinárodní situace na poradě řešit "otázky obnovy spojení mezi komunistickými stranami, projednat otázku, jak zřídit mezi nimi ustavičný kontakt k dosažení vzájemného pochopení, výměny zkušeností a koordinace činnosti komunistických stran na základě vzájemné dohody, a to v těch případech, kdy to budou pokládat za nutné.^{10/}

D u c l o s : Líčil podrobnosti o protikomunistické činnosti socialistické strany ve Francii. Pranyřoval americké vměšování do vnitřních věcí Francie. Projevil souhlas s návrhem, aby byl "zřízen kontakt mezi komunistickými stranami".^{11/}

S l á n s k ý : Vylíčil vývoj "nové demokracie" v Československu, přičemž podtrhl, že "v průběhu revoluce se zmocnila dělnická třída řady klíčových pozic ve státě a že "některá opatření dělnické třídy překročila rámec národní a demokratické revoluce". Jménem KSČ uvítal "návrh, aby byly nalezeny formy těsnější spolupráce komunistických stran".^{12/}

G o m u l k a : Konstatoval, že v Polsku má dělnická třída rozhodující vliv na státní aparát, což má

veliký význam v boji proti reakčním silám ve státě. Charakterizoval režim lidové demokracie jako režim, kdy má dělnická třída moc v rukou a též klíčové pozice v hospodářství, přičemž kapitalistické živly podléhají státní kontrole. Pokud jde o venkov, prohlásil, že vzhledem na nízkou úroveň zemědělské výroby a výroby průmyslových předmětů široké potřeby se "nutně vyžaduje a v jistém smyslu dokonce je žádoucí, aby se v určitých podmínkách a mezích rozvíjela zámožná hospodářství na venkově, řemeslné a soukromé podniky ve městech". Dále prohlásil, že polská strana nechce "likvidovat detailní soukromý obchod". Souhlasil s nutností "výměny zkušeností marxistických dělnických stran jednotlivých zemí" a "vzájemného porovnání idejí" mezi těmito stranami. 13/

D j i l a s : Nejmasovější organizací v Jugoslávii je Národní fronta, která má přes 4 milióny členů. Její program je v podstatě programem KS Jugoslávie. Vedoucí silou v Národní frontě je KS Jugoslávie. 14/

Č e r v e n k o v : Poukázal na to, že partyzánské hnutí v Bulharsku si bralo za války za vzor jugoslávské partyzány a jejich činnost. Vylíčil těžký boj strany proti reakčním silám po osvobození v Bulharsku. Ve Vlastenecké frontě v Bulharsku je zastoupeno 5 politických stran. 15/

G h e o r g h i u - D e j : Uvítal svolání informační porady a návrh, aby "byly hledány formy stálé výměny zkušeností a koordinace akcí mezi komunistickými stranami" a vyjádřil přesvědčení, že "to přinese cennou pomoc v boji za věc demokracie a míru". 16/

R é v a y : Uvítal svolání porady a prohlásil, že maďarská strana "potřebuje rady, konzultace a výměnu zkušeností s bratrskými stranami". 17/

L o n g o : Uvedl fakta o vměšování amerického imperialismu do italské politiky a do vnitřních věcí Itálie. Vyjádřil "uspokojení" se svoláním porady. 18/

Po doskusi k informativním zprávám představitelů

Jednotlivých stran přistoupilo zasedání k druhému bodu programu. K tomuto bodu A. Ždanov přednesl referát " O mezinárodní situaci". V celkovém kontextu jednání tohoto zakládajícího zasedání nutno tento referát považovat za nejdůležitější a hlavní událost. V referátu byl proveden rozbor mezinárodní situace, analýza změn ve světovém vývoji v důsledku druhé světové války a v období po válce. Referát koncipoval zásady strategie a taktiky mezinárodního komunistického hnutí, které by odpovídaly změněným podmínkám, a nastínil z tohoto hlediska aktuální úkoly pro mezinárodní komunistické hnutí. Referát byl v poválečném období vůbec prvním výstižným rozбором mezinárodní situace a jejích vývojových tendencí, kterým byl proveden v mezinárodním komunistickém hnutí. Referát byl proto také masově publikován, rozšiřován a používán jako důležitý podklad a zásadní dokument pro politické-výchovnou a propagandistickou činnost v řadách mezinárodního komunistického hnutí. 19/

Ždanov ve svém referátu konstatoval zásadní změnu mezinárodní situace, rozpad protihitlerovské koalice, nové rozdělení a přeskupení politických sil a vztahů mezi státy, vznik dvou proti sobě stojících nepřátelských táborů. Tábora "demokratického a protimperialistického", vedeného SSSR, a tábora "imperialistického a protidemokratického", vedeného USA. Agresivní kurs imperialistického tábora charakterizoval Ždanov politikou a základními cíly tohoto tábora, spočívajícími v "posílení imperialismu a zardoušení demokracie", "nastolení světovlády amerického imperialismu", zničení demokratických hnutí a "tažení proti SSSR a proti zemím nové demokracie". Na základě této teze o dvou nepřátelských táborech signalizoval nebezpečí v tomto směru a vyzval k boji proti imperialistickým "novým válečným a útočným plánům". Vyzval komunistické strany k "sjednocování demokratických proti-fašistických mírumilovných sil k boji proti novým válečným a útočným plánům", jakož i "postavit se do čela od-

poru proti plánům imper ialistické rozpínavosti a útočnosti". Ždanov ovšem přitom důrazně upozornil, že "vzájemná odloučenost komunistických stran" vzniklá po rozpuštění Komiteryny, "je nesprávná, škodlivá a v podstatě nepřírozená". Zdůraznil potřebu vzájemných porad a dobrovolnou koordinaci činnosti jednotlivých komunistických stran "zvláště nyní, kdy další odloučenost by mohla vést ke zmenšení vzájemného porozumění a časem i k vážným chybám".

Ždanovův referát byl přítomnými projednán a na základě diskuse se tito usnesli na společném "Prohlášení o mezinárodní situaci" (dokument č. 2 tohoto sborníku), které odpovídalo přednesenému referátu. ^{20/} Vyžývalo komunistické strany k boji proti "plánům imperialistické agrese", proti "americkému imperialismu jako hlavní síle imperialistického tábora, proti "jeho spojencům, proti pravicovým socialistům", kteří jsou označeni jako "zrádci". Prohlášení se ani slovem nezmiňovalo o národně osvobozeneckém hnutí. Tímto prohlášením bylo po druhé světové válce poprvé opět upozorněno mezinárodní dělnické a komunistické hnutí, že ve světě vznikly znova síly, ohrožující lidstvo novou válkou, a že hlavním inspirátorem této války je americký imperialismus.

K třetímu - poslednímu - bodu programu měl W.Gomulka referát s názvem "Výměna zkušeností a koordinace činnosti komunistických stran". Text, resp. obsah tohoto referátu není zatím znám, nebyl totiž doposud zveřejněn, ať ostatní referáty zveřejněny byly. Komuniké o poradě pouze konstatuje, že takový referát byl W.Gomulkou přednesen. Dokonca se ani nezmiňuje o tom, že k tomuto referátu byla vedena diskuse. Lze ovšem předpokládat, že diskuse byla. Vždyť se jednalo o otázku založení Informbyra, o otázku mimořádně důležitou. Zasedání přijalo k tomuto bodu programu rezoluci (dokument č.3 tohoto sborníku), která vlastně znamená zakládající listinu Informačního byra. ^{21/}

Pokud tedy tato rezoluce motivuje nutnost založení

Informbyra "nedostatkem styků mezi stranami", "nesprávnou a škodlivou vzájemnou izolovaností stran" a potřebou výměny zkušeností a koordinace činnosti za stavu, kdy "poválečná mezinárodní situace se zkomplikovala", je v souhrnném komuniké o zasedání rozhodnutí založit Informbyro zdůvodněno poukazem na "negativní zjevy, způsobené nedostatkem styků mezi stranami".^{22/} Bereme-li tedy k tomu v úvahou motivaci obsaženou v referátě G.Malenkova, tj. založit Informbyro, aby bylo lze účinně se "bránit pánům imperialistů", a též důrazné varování A.Ždanova, že další prodloužení stavu "vzájemné odloučenosti komunistických stran je nesprávné, škodlivé" a že tato odloučenost by "mohla vést k vážným chybám", lze logicky vyvozovat závěr, že vedle mezinárodní situace, charakterizované agresivním kursem imperialistických sil v čele s USA, šlo o vnitřní vývoj lidově demokratických zemí, resp. komunistických stran v těchto zemích a jejich vzájemné vztahy, které vedly k založení Informbyra.

Rezoluce o výměně zkušeností a koordinaci činnosti stran měla po celou dobu trvání Informbyra širší platnost a důležitější poslání než obvyklá rezoluce tohoto druhu, neboť Informbyro nemělo nikdy svůj organizační řád nebo snad stanovy. Proto tato rezoluce fakticky nahrazovala organizační řád, který zvláště vydán nebyl.

Již samotný název "Informační byro" dokumentuje sovětský, resp. ruský původ. Jazykově i funkčně. Proto ve smyslu textu rezoluce mělo Informbyro fungovat jednak jako informační kancelář^{23/} a jednak jako výbor, jehož členy tvoří zástupci zúčastněných stran. Mělo se tedy jednat o mezinárodní orgán devíti komunistických a dělnických stran. Každá strana si měla zachovat plnou samostatnost a ideovou a akční volnost. Informbyro nemělo fungovat jako řídicí orgán a nemělo mít vůči zúčastněným stranám ani dozorcí, ani kontrolní pravomoc. Nemělo být tedy ve smyslu této rezoluce nějakým novým vydáním Komunistické internacionály,

byť i s maximální autonomií členových stran. Podle této rezoluce mělo jít o dobrovolné seskupení zcela samostatných a svrchovaných a úplně rovnoprávných stran - bez nadřizovaného vedoucího nebo řídícího orgánu - a to s omezeným posláním, v první řadě za účelem zajištění výměny zkušeností a v druhé řadě za účelem "koordinace činnosti", ale pouze v případě konkrétní potřeby a na základě vzájemné dohody. I když tedy posláním a úkoly Informbyra jsou obecně a velmi úsporně stanoveny, nebylo je možné libovolně interpretovat. Zejména v souvislosti s "koordinací činnosti" je z formulace rezoluce jasné a logické, že se nejedná o soustavnou činnost, resp. o činnost, která již automaticky vyplývá ze samotné existence Informbyra, ale že se jedná o činnost jen a jen "v případě potřeby" a nadto o činnost podmíněnou výslovně "vzájemnou dohodou", tj. souhlasem s koordinací činnosti, jejíž třeba vždy konkrétně získat od jednotlivých zúčastněných stran. Rezoluce pak nikde nepředpokládala, že by Informbyro mělo nějakou disciplinární pravomoc nebo snad oprávnění k použití sankcí vůči zúčastněným stranám.

Informbyro nebylo vytvořeno jako volaný orgán v něm zastoupených stran a samo také nemělo volené orgány nebo funkcionáře. Jeho činnost se měla pohybovat ve dvou rovinách. Na zasedáních delegací zastoupených stran se měly projednávat různé otázky a problémy a měly být formulovány příslušné závěry. Zasedání jako příležitostně svolané shromáždění delegátů zastoupených stran mělo ve smyslu rezoluce o výměně zkušeností a koordinaci činnosti charakter kolektivního orgánu, který ovšem měl vyřizovat a projednávat agendu pouze případ od případu a v žádném případě neměl charakter se stálým posláním. Každá strana, zastoupená v Informbyru, měla být na zasedáních představována delegací z řad představitelů svých ústředních výborů. Členy delegace si každá strana mohla zcela volně určovat, resp. odvolat, resp. činit u nich jakékoliv změny. Tedy

Jedině ústřední výbor zúčastněných stran pověřoval své zástupce k zasedání Informbyra a ti byli přímo odpovědní svému ústřednímu výboru. Zcela jinou formu a organizační strukturu si vyžadovala ovšem činnost Informbyra v souvislosti s vydáváním vlastního tiskového orgánu. Redakce tiskového orgánu musela mít permanentně fungující pracovní kolektiv, jednak redakční radu a jednak organizačně technický aparát, zajišťující pravidelné vycházení tiskového orgánu Informbyra. Ovšem i zde si jednotlivé strany samy určovaly svoje zástupce jak v redakční radě, tak i v organizačně technickém aparátu tiskového orgánu Informbyra. Tito zástupci jednotlivých stran v tiskovém orgánu Informbyra měli relativně stálé určení a permanentně fungovali po dobu určení, resp. do odvolání, resp. výměny.

Tato organizační struktura Informbyre vyplývala z poslání a úkolu, které mu byly vytyčeny v rezoluci o "výměně zkušeností a koordinaci činnosti stran", a odpovídala celkové koncepci Informbyra formulované na ustavujícím zasedání v září 1947.

Na zakládajícím zasedání Informbyra bylo vybráno za jeho sídlo Bělehrad. Bělehrad byl ovšem vybrán po delším jednání. Účastníci porady se zpočátku sjednotili na volbě Prahy jako stálého sídla Informbyra. Delegace KSČ vedená R. Slánským nechtěla však v této věci dát souhlas bez konzultace s předsedou strany K. Gottwaldem. Proto v průběhu zasedání R. Slánský odjel narychlo do Prahy věc prokonzultovat a vyžádat souhlas u K. Gottwalda. Ten však měl určité výhrady a námítky a nikterak nebyl jednoznačně nakloněn takovéto volbě. Když pak Slánský po návratu z Prahy přednesl toto stanovisko KSČ, jugoslávská delegace předložila návrh, aby sídlo Informbyra bylo v Bělehradě. A když delegace VKS (b) - Ždanov a Malenkov - získala ohledně Bělehradu telefonický souhlas v Moskvě u Stalina, bylo definitivně rozhodnuto o Bělehradu.^{24/} A tak se Informbyre etablovalo v Jugoslávii, v Bělehradě. Ale již

v polovině roku 1948 přestal být sídlem Informbyra Bělehrad, tot o bylo přeneseno do Bukurešti v souvislosti se vznikem rostržky s Jugoslávií a KS Jugoslávie, a to ihned po zveřejnění rezoluce Informbyra "O situaci v KSJ" z června 1948. A tak tiskový orgán Informbyra Za trvalý mír, za lidovou demokracii! z 1.7.1948 byl již vytištěn v Rumunsku, v Bukurešti. ^{25/}

Před vytvořením Informbyra nebyla v rámci jednotlivých stran nebo mezi jednotlivými stranami vedena žádná veřejně probíhající výměna názorů o vhodnosti nebo potřebě založit mezinárodní orgán nebo instituci mezinárodního komunistického hnutí nebo pouze jeho některých oddílů. Za takové situace byla stranická veřejnost jednotlivých komunistických stran oficiální zprávou o vytvoření Informbyra vlastně postavena před hotovou věc. Je ovšem přirozené, že vedení jednotlivých stran, které pak vytvořily Informbyro, musela se touto otázkou zabývat ještě před jeho vznikem. S myšlenkou vytvořit společný orgán některých komunistických stran v Evropě se zabývali funkcionáři jednotlivých stran při setkáních a rozhovorech ještě před vznikem Informbyra, před zářím 1947. O věci se mělo mluvit v průběhu setkání Stalina a Tita již v roce 1945. ^{26/} Podle bývalých vedoucích činitelů KS Jugoslávie, jednali na jaře 1946 v Moskvě Stalin, Tito a Dimitrov o "myšlence, aby se utvořilo něco, které by usnadnilo koordinaci a výměnu názorů mezi komunistickými stranami". ^{27/}

O otázce vytvoření Informbyra nebyla v řadách vedoucích funkcionářů komunistických stran jednotnost názorů. O tom nejlépe svědčí konstatování P.Togliattiho, který beze sporu o této situaci byl dobře informován a který situaci líčí takto: "Když se utvořilo Informační byro, nepopírám, že mezi námi byly pochybnosti, že jsme varovali, že vcelku je tento akt opakem linie vývoje komunistického hnutí, která byla nastoupena při rozpuštění Komunistické internacionály. Přesto jsme cítili v této situaci nutnost nového navázání

styků mezi rozdílnými sektory komunistického hnutí, poněvadž jsou právě byli v situaci, kdy se zahájila velká ofenzíva studené války..." 28/ Tato "pochybnost" se snad nejvýrazněji projevila u W.Gomulky, který práve na zakládajícím zasedání Informbyra byl pověřen přednesením referátu k 3. bodu programu (o výměně zkušeností a o nutnosti koordinace činnosti stran) a který se sice vyslovil pro výměnu zkušeností, ale zaujal odmítavé stanovisko v otázce koordinace činnosti stran v rámci Informbyra. Bierut se o stanovisku W. Gomulky zmínil takto : " ... když se konala první porada zástupců devíti komunistických a dělnických stran, jež vytvořila Informační byro devíti stran, projevilo se u Gomulky kolísání ..., Gomulka ustoupil z této pozice pouze pod nátlakem soudruhů z politického byra, aniž se však vzdal svých pochybností a výhrad". 29/ Gomulkovy "pochybnosti" a "kolísání" snad vysvětlují skutečnost, že referát W.Gomulky na zakládajícím zasedání Informbyra jako jediný nebyl zveřejněn společně s ostatními referáty. Není ovšem dodnes k dispozici. A v této souvislosti není také bez zajímavosti to, co uvádí M.Djilas jako přímý účastník zakládajícího zasedání Informbyra v roce 1947 : "... Na ustavujícím shromáždění v západním Polsku... byly dvě delegace, které se rozhodly přimluvit se za Kominformu, jugoslávská a sovětská. Gomulka byl naladěn proti a mluvil opatrně, ale neomylně o "polské české k socialismu". 30/

Z publikovaných dokumentů o zakládajícím zasedání Informbyra a zejména z referátu G.Malenkova na tomto zasedání jasně vysvětluje, že ta byla VKS (b) , která projevila iniciativu a navrhla vytvoření Informačního byra. Malenkov hned na začátku zasedání - byl v pořadí druhým řečníkem - předložil návrh v tomto smyslu. Důtklivě upozornil, že po rozpuštění KI došlo k "nenormálnímu" stavu, k "porušení styků" mezi komunistickými stranami, a proto označil za "nutné", aby na zasedání byla projednána "obnova spojení mezi komunistickými stranami". 31/ A vzhledem

k tomu, že iniciativa k vytvoření Informbyra vyšla ze strany VKS(b), lze z této skutečnosti logicky vyvozovat, že v otázce počtu stran zastoupených v Informbyru a tudíž i v otázce pozvání oficiálních představitelů jednotlivých konkrétních komunistických a dělnických stran na zakládající zasedání do Polska bylo též rozhodující stanovisko VKS(b). Nelze přitom nezdůraznit, že autorita VKS(b) byla v té době v mezinárodním komunistickém hnutí a konkrétně u jednotlivých stran prakticky neomezená. Ostatně i jugoslávská strana zcela jasně udává, že poradá představitelů komunistických a dělnických stran v září 1947 v Polsku, na niž došlo k vytvoření Informbyra, se uskutečnila na základě iniciativy a návrhu u VKS(b). 32/

Z doposud publikovaných dokumentů Informbyra nevyplývá, proč se zasedání Informbyra v září 1947 zúčastnili představitelé pouze 9 konkrétních stran, proč byl počet stran zastoupených vůbec v Informbyru omezen na pouhých 9 stran a konečně, proč tento počet ani v dalším vývoji nebyl rozšířen. A konečně také, proč byly v Informbyru vedle komunistické strany SSSR zastoupeny jen některé strany evropských lidově demokratických zemí - v Informbyru nebyla albánská strana a později pak strana v NDR - a strany pouze dvou evropských kapitalistických zemí, Francie a Itálie. Počet zastoupených stran se ani později nerozšířil, mimo Informbyro zůstaly tak vlivné a veliké strany jako komunistické strany Číny nebo Indie. Musel zde být nějaký určitý důvod pro takový postup a také nějaká předběžná dohoda mezi stranami, které vytvořily Informbyro. Jeden z předních představitelů KS USA W. Forster uvádí v jedné ze svých prací, že Informbyro bylo založeno v roce 1947 devíti "vedoucími", "hlavními komunistickými stranami Evropy" a že později "mnohé komunistické strany světa chtěly rozšířit založené byro a stát se jeho členem", ovšem marně. A Forster toto odmítání přihlášek, resp. rozšíření Informbyra o další strany vysvětluje tím, že se tak stalo proto, aby to nezostřilo ještě víc mezinárodní napětí. 33/ A Rudé právo

v redakčním článku v souvislosti s ustavujícím zasedáním Informbyra v září 1947 uvedlo, že se tohoto zasedání zúčastnili představitelé stran těch zemí, "proti nimž je nejvíce namířeno ostří americké expanzivní politiky v Evropě". 34/

3/ Druhé zasedání Informbyra v červnu 1948

Druhé zasedání Informbyra - tedy první po zakládajícím zasedání v září 1947 - se konalo v červnu 1948.

Protokol tohoto druhého zasedání zveřejněn nebyl a není zatím k dispozici. O tomto zasedání je k dispozici pouze publikované krátké komuniké a jedna rezoluce..

Podle zveřejněného oficiálního komuniké (dokument č.4 tohoto sborníku) se zasedání konalo "v polovině června v Rumunsku" a zúčastnili se ho za Bulharskou dělnickou stranu (komunistů) T.Kostov a V.Červenkov, za Rumunskou dělnickou stranu G.Gheorghiu-Dej, V.Luca a A.Paukerová, za Maďarskou stranu pracujících M. Rákosi, M. Farkaš a E.Gerő, za Polskou dělnickou stranu J.Berman a A.Zawadzki, za Všesvazovou komunistickou stranu (bolševiků) A.Ždanov a G.Malenkov, za Komunistickou stranu Francie J.Duclos a E.Fajon, za Komunistickou stranu Československa R.Slánský, V.Široký, B.Geminder a G.Bareš, za Komunistickou stranu Itálie P.Togliatti a P.Secchia. 35/

Podle tohoto komuniké na programu jednání byl pouze jediný bod a to "Situace v Komunistické straně Jugoslávie". V komuniké není uvedeno, zda vůbec byl k tomuto jedinému bodu jednání přednesen referát a kdo ho přednesl. Komuniké pouze a še konstatuje, že "Informační byro pojednalo o situaci v Komunistické straně Jugoslávie" a že pak "jednomyslně přijalo rezoluci k této otázce". Současně s komuniké byla zveřejněna také "Rezoluce Informačního byra o situaci v Komunistické straně Jugoslávie" (dokument č.5 tohoto sborníku).

Tohoto zasedání Informbyra se již žádný představitel KS Jugoslávie nezúčastnil. KS Jugoslávie sice svou účast na tomto zasedání odmítla, ovšem zasedání přijetím rezoluce "O situaci v KSJ" prakticky vyloučilo KS Jugoslávie z Informačního byra. Proto od tohoto zasedání bylo již v Informbyru zastoupeno pouze 8.stran. Tento počet se již pak do konce existence Informbyra nezměnil.

Toto druhé zasedání Informbyra v roce 1948 společně s rezolucí "O situaci v KS Jugoslávie" znamenalo začátek otevřené roztržky mezi Informbyrem, resp. mezinárodním komunistickým hnutím a Komunistickou stranou Jugoslávie. Nadto významnou měrou negativně ovlivnilo vývoj a politiku komunistických stran lidově demokratických zemí a tím i vnitřní vývoj těchto zemí. I kd yž formálně a zdánlivě Informbyro na tomto zasedání se věnovalo jen jugoslávské problematice, šlo ve skutečnos ti od samého začátku o závažné koncepční otázky, o otázku pojetí a přístupu v teorii a praxi v mezinárodním komunistickém hnutí, zejména v otázce výstavby socialismu a v otázce koncepce vztahů mezi komunistickými stranami, resp.mezi socialistickými zeměmi. Celý komplex otázek tvořících "jugoslávskou" záležitost, teoreticky a prakticky souvisel se všemi stranami mezinárodního komunistického hnutí. Záležitost:původně sovětsko-jugoslávská, rozpor mezi SSSR, resp.VKS(b) a Jugoslávií, resp.KS Jugoslávie byla přenesena příčiněním VKS(b) na půdu Informbyra a tím na celou základnu mezinárodního komunistického hnutí. Bilaterální rozpor se rozšířil, stal se sporem, resp. konfliktem mezi Informbyrem a KS Jugoslávie a stal se záležitostí celého mezinárodního komunistického hnutí. Konflikt se pak řešil nejen na politické bázi mezi jednotlivými komunistickými stranami, ale též v oblasti mezinárodních styků, mezistátní roztržkou.

Zasedání Informbyra v červnu 1948 předcházela výměna dopisů mezi představiteli VKS(b) (Stalinem a Moloto-

vem) a KS Jugoslávie (Titem a Karđeljem), v nichž byly kriticky problány konfliktní otázky mezi VKS(b) a KS Jugoslávie. Tato korespondence (5 dopisů ze strany jugoslávské a 4 dopisy ze strany sovětské) nebyla doposud v SSSR a ostatních socialistických státech včetně Československa uveřejněna, zůstala utajena. KS Jugoslávie ovšem hned po zasedání Informbyra a po zveřejnění rezoluce Informbyra "O situaci v KS Jugoslávie" obsah těchto dopisů zveřejnila, dopisy vydala tiskem dokonce ve více jazycích, vedle srbocharvátštiny i rusky a německy.^{36/} Korespondence obsahuje množství faktického materiálu o stycích SSSR, resp. VKS(b) a Jugoslávie, resp. KS Jugoslávie v oblasti politické, mezistátních a mezistranických vztahů, hospodářské, vojenské atd., dále obsahuje stanoviska obou stran k jednotlivým sporným otázkám a konfliktním problémům (dokumenty č. 11 až 16 tohoto sborníku). Tajména jugoslávské dopisy dokumentují, že Jugoslávie, resp. KS Jugoslávie v celém sporu zaujala obrannou pozici - principiálně se hájila vůči požadavkům a kritice SSSR, resp. VKS(b) - a že se stále snažila o důstojné, smírné a soudružské urovnání vzniklého sporu.

KS Jugoslávie odmítla se zúčastnit červnového zasedání Informbyra v roce 1948, neboť neměla dostatek důvěry a záruky, že by na zasedání mohl být projednán sovětsko-jugoslávský spor dosti věcně a objektivně. Měla též věcně opodstatněnou obavu, že by na tomto zasedání se ocitla v situaci "nerovnoprávnosti".

VKS(b), která byla iniciátorkou tohoto zasedání, velmi výrazně prosazovala, aby se sovětsko-jugoslávský spor projednával na půdě Informbyra a aby toto zasedání se co nejdříve konalo. Pritom nevhodně vykonávala vliv na jednotlivé strany zastoupené v Informbyru, zejména tím, že je jednostranně informovala o předmětu sovětsko-jugoslávského sporu. Odmítala možnost smírného urovnání sporu, zejména bilaterálním osobním jednáním s jugosláv-

skými činiteli. Byla si plně vědoma svého dominujícího, klíčového postavení v Informbyru. A proto byla rozhodnuta využít Informbyra jako prostředku k nátlaku, resp. k represivnímu zákroku proti KS Jugoslávie. Je třeba brát zřetel na podmínky a mezinárodní kontext sovětsko-jugoslávských rozporů a sporů: zostřující se mezinárodní situace a narůstání studené války, kdy SSSR nechtěl připustit oslabení svého vlivu zejména v Evropě.

Červnové zasedání Informbyra v roce 1948 proti vůli KS Jugoslávie a v rozporu s principem dobrovolnosti ve smyslu rezoluce Informbyra o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti, usnesené na zakládajícím zasedání v září 1947, se usneslo v nepřítomnosti delegace KS Jugoslávie na rezoluci "O situaci v Komunistické straně Jugoslávie". Referát k otázce situace v KS Jugoslávie přednesli členové delegace VKS(b), kteří rovněž předložili návrh textu rezoluce, která byla přítomnými přijata bez jakékoliv diskuse.

Rezoluce "O situaci v KS Jugoslávie", jejíž obsah byl v roce 1948 masově rozšiřován, je vlastně současně obžalovacím spisem i rozsudkem, vynesným nad Jugoslávii a KS Jugoslávie. Kritiku politiky a činnosti KS Jugoslávie provádí obecně a v teoretické rovině. Rezoluce je sestavena a její text je stylizován nikoliv pro interní a jednorázovou potřebu Informbyra a s omezeným určením v souvislosti s KS Jugoslávie, ale jako dokument určený pro širší potřebu veřejnosti v mezinárodním komunistickém hnutí, jako podkladový materiál pro propagační a agitační využití. Obecná formulace a teoretické vyjádření jednotlivých kritických výtek na adresu KS Jugoslávie, jakož i zevšeobecňující závěry včetně instruktivních vývodů, zřetelně dokumentují, že autorům rezoluce - delegaci VKS(b) - šlo sice o kritiku, odhalení a odsouzení KS Jugoslávie, ale současně spíše o orientaci mezinárodního komunistického hnutí, zejména o konkrétní orientaci politiky a činnosti

stran zastoupených v Informbyru, především stran lidově demokratických zemí. Vždyť rezoluce mechanicky a šablonovitě určovala správnost, resp. nesprávnost teoretického a praktického přístupu uplatňování marxismu-leninismu při výstavbě socialismu, přičemž apriorně prohlašovala za správnou politiku a praxi VKS(b), jejíž zkušenosti absolutizovala, a podceňovala a jako nesprávnou a přímo jako rozchod s marxismem označovala jinou politiku a praxi. Především kanonizovala nesprávnou, zjednodušenou a paušální Stalinem tak škodlivě prosazovanou tezi o stále se zostřujícím třídním boji v období přechodu od kapitalismu k socialismu. A pak úsilí KSJ respektovat jugoslávskou skutečnost a vycházet ze specifických podmínek země hodnotila a označovala jako projev nacionalismu.

Vyeaním rezoluce "O situaci v KS Jugoslávie" byl dán signál k rozpoutání studené války mezi celým socialistickým táborem v čele s SSSR a Jugoslávií, začala roztržka mezi stranami zastoupenými v Informbyru a KS Jugoslávie.

Podrobnější hodnocení této rezoluce a vůbec hlubší zkoumání sovětsko-jugoslávských rozporů, jakož i celé problematiky roztržky s Jugoslávií, obsahuje poslední kapitola této studie.

Okamžitě po druhém zasedání Informbyra v červnu 1948 bylo přemístěno sídlo Informbyra včetně jeho tiskového orgánu z Bělehradu do Bukurešti.

4/ Třetí - poslední zasedání Informbyra v listopadu 1949

Třetí zasedání - poslední - Informačního byra se konalo v druhé polovině listopadu 1949 v Maďarsku. Protokol zasedání nebyl doposud zveřejněn. Komuniké o zasedání, které bylo publikováno ^{37/}, uvádí, že se zasedání zúčastnili: za Komunistickou stranu Bulharska V. Červankov, V. Poptomov, za Rumunskou dělnickou stranu G.Gheorghiu-Dej,

I. Kišiněvski, A.Moghioroş, za Maďarskou stranu pracujících M. Rákosi, E.Gerö, J. Révay, J. Kadár, za Polskou sjednocenou dělnickou stranu J.Berman, A.Zawadzki, za Vše-svazovou komunistickou stranu (bolševiků) M. Suslov, P. Judin, za Francouzskou komunistickou stranu J.Duclos, E.Fajon, G.Cogniot, za Komunistickou stranu Československa R. Slánský, Š.Baštovanský, L.Kopřiva, B.Geminder, za Ital-skou komunistickou stranu P.Togliatti, E.D'Onofria, A.Ci-calini.

Podle textu komuniké představitelé stran zastoupe-ných v Informbyru vyslechli 3 referáty a to M.Suslova "Obrana míru a boj s podněcovateli války", dále P.Toglia-ttiho "Jednota dělnické třídy a úkoly komunistických a dělnických stran", a konečně G.Gheorghiu-Deje "Jugosláv-ská komunistická strana v moci vrahů a špiónů". Po dis-kusi k těmto referátům byly pak přijaty příslušné rezo-luce (dokument č.6).

Suslov ve svém referátu, v němž navázal na Ždanovův referát z roku 1947, hodnotil celkovou politiku imperia-listického bloku jako "přípravu na novou světovou válku". Nezmínil se ani slovem o národně osvobozeneckém hnutí ko-lonií a závislých zemí. Podle něho demokratický tábor tvořily jen SSSR a lidově demokratické státy, resp. so-sialistické země. Podle něho všechny ostatní země patři-ly do imperialistického, protidemokratického tábora. Toto pojetí bylo značně nediferencované, schematické a šablono-vité, čímž opustil i pozice VII.kongresu KI z roku 1935, jakož i zásady politiky demokratického protihitlerovského tábora z doby války. Tento jeho dogmatismus a schematis-mus je zvláště zjevný, zdůrazňuje-li při obraně míru a v boji proti podněcovatelům války právě nutnost spolu-práce a akční jednoty se socialisty jenom "zdola", jen s "nižšími organizacemi a řadovými členy socialistických stran", přičemž jiné demokratické a nesocialistické stra-ny a organizace v tomto směru podle něho nepřicházejí vů-

bac v úvahu. A přitom pravicové socialistické vůdce považoval za "nejhorší nepřátele míru", tedy za horší než americké imperialisty nebo vůbec fašisty. 38/

Rezoluce "Obrana míru a boj s pođněcovateli války" 39/ (dokument č.7), přijatá k Suslově referátu, znamenala důležitý dokument pro celé mezinárodní komunistické hnutí. Orientovala toto hnutí vzhledem k napjaté mezinárodní situaci a v souvislosti s agresivním kursem politiky imperialistických sil na světě v čele s USA k boji za odvrácení válečného nebezpečí. Ovšem rezoluce trpěla dogmatismem a sektářstvím. Např. proklamovala pro revoluční hnutí obránců míru, inspirované a organizované mezinárodním komunistickým hnutím, jakýsi nárok na monopol boje za mír. Vůbec nediferencovala také jednotlivé socialistické strany, mezi nimiž byl veliký rozdíl. Také dogmaticky nečinila rozdíl mezi pravým a levým křídlem sociální demokracie. Paušálně operuje s označením vedoucích funkcí sociální demokracie a soc.demokratických odborových organizací jako "agentů imperialismu". Nepočítala pro společný boj za mír a národně osvobozovací hnutí koloniálních a závislých zemí, nebo s nesocialistickými a demokratickými stranami a organizacemi, které hlásaly také boj proti válce nebo alespoň neutralismus (pasivní pacifistickou orientaci). Rezoluce vytyčila velmi důrazně pro SSSR a lidové demokratické země úkol pronikavě zvýšit obranyschopnost a bezpečnost svých zemí v zájmu upevnování tábora míru a socialismu, aby takto mohly být "překáženy plány pođněcovatelů války". Rezoluce formulovala tezi, že vzhledem k danému poměru sil ve světě je možné odvrátit válku a uhájít mír. Neměla ovšem na mysl války všeobecně, ale pouze agresí připravovanou imperialistickým táborem v čele s USA proti SSSR a socialistickým zemím. Deklarovala pouze možnost zabránit konkrétní válce. Jinak v mezinárodním komunistickém hnutí platila i nadále teze o nevyhnutelnosti války, zejména mezi kapitalistickými zeměmi, pokud bude existovat imperialismus na světě vůbec.

Togliattiho referát navazoval na referát Suslova a zabýval se problematikou jednoty dělnické třídy. I tento referát byl zatížen jistým dogmatismem a sektářstvím, zejména v poměru k sociální demokracii. Togliatti požadoval jednotu pracujících pouze "zdola",^{40/} stejně jako Suslov. Rezoluce, která byla přijata k tomuto referátu (dokument č. 8), odpovídá v podstatě obsahu a myšlenkám referátu.^{41/} Vyzývá k houževnatému boji za jednotu pracujících proti přípravě války, proti náporu imperialistické reakce a za hospodářské zájmy pracujících. Zdůrazňuje nutnost boje proti pravicovým socialistickým vůdcům, "agentům amerického imperialismu". Rezoluce však přes svou jistou dogmaticko-sektářskou omezenost formuluje myšlenku, že bude-li dosažena jednota dělnické třídy a dojde-li k seknutí všech demokratických sil, bude stát před dělnickou třídou úkol boje "za odstranění moci monopolistického kapitálu, za socialistickou přestavbu společnosti", a to cestou zápasu" za vytvoření vlád, které by sjednotily všechny vlastenecké síly", stojící proti zotročení jejich zemí americkým imperialismem. Tato myšlenka i když není v rezoluci dále rozpracována, je zde jen nadhozena možnost cesty nebo přístupu k socialistické revoluci, k socialistické přestavbě společnosti, vychází ze zkušeností a pojetí KS Itálie. Pravděpodobně jejím autorem byl Togliatti. Zůstala však tehdy a tím spíše v dalších letech zcela bez povšimnutí, prostě "zapašla", i když šlo o pokus navázat zde na tvůrčí duch VII.kongresu KI. Pro takovou myšlenku nebyly tehdy ani objektivní, tím méně subjektivní předpoklady v Informbyru.

Referát G.Gheorghiu-Deje navázal na rezoluci Informbyra z roku 1948 "O situaci v KS Jugoslávie" a "jugoslávskou problematiku" rozvinul na jakési "vyšší" úrovni. Od této tzv.první jugoslávské rezoluce zahájena kampaň, která vzala na sebe formu otevřeného nepřátelství a studenoválečnického boje proti státnímu a stranic-

kému vedení Jugoslávie, potřebovala nutně k dalším zesílení ideologickou, teoretickou platformu. Bylo třeba politicky zdůvodnit proces přeměny propagandistické kampaně v otevřený politický, hospodářský a ideologický boj, v němž bylo používáno všech prostředků. Bylo třeba zesílit boj proti státnímu a stranickému vedení Jugoslávie. Ale současně bylo třeba zesílit, prohloubit a urychlit změny v komunistických stranách lidově demokratických zemí, k nimž došlo na základě rezoluce Informbyra z roku 1948. Tyto strany totiž na základě této rezoluce "zrevidovaly svou práci".^{42/} Tato rezoluce "pomohla jim rychleji rozpoznat nepřátele, kteří pronikli do stranických řad, a očistit tyto řady od agentů imperialistů, špiónů a zrádců".^{43/} V lidově demokratických zemích "díky Stalinovu genu"^{44/} a díky neocenitelnému přínosu rezoluce Informbyra k zvýšení ostražitosti"^{45/}, byli náhle masově odhalováni a souzeni komunisté za "zločiny" proti bezpečnosti a socialistickému rozvoji svých zemí. Proto zvláštní význam pro stupňování Informbyrovské kampaně proti Jugoslávii v roce 1949 měly procesy v Albánii s Koče Džođzem, v Maďarsku s Lászlo Rajkem a v Bulharsku s Trajčo Kostovem. Také v Československu začínalo již v roce 1949 "odhalování" a zatýkání. Není bez zajímavosti, že R. Slánský koncem roku 1949 ve svém článku požadoval "zvyšovat bolševickou bdělost celé strany, aby bylo možno odhalit všechny agenty imperialismu a očistit od nich stranické řady".^{46/}

Gheorghiu-Dej ve svém referátu především konstatoval, že rezoluce Informbyra z roku 1948, kterou označil za "historickou" znamenal "historický obrat v orientaci a činnosti celého světového revolučního hnutí" a účinně pomohl komunistickým stranám "orientovat se v boji proti nacionalistickým úchylkám". Dále konstatoval, že "Titova klika krvavých katanů", jejíž členové Tito, Karfelj, Rankovič, Pijađe, Djilas atd. jsou "agenti

anglo-amerických imperialistických špiónážních služeb", nastolili v Jugoslávii "fašismus", když předtím provedli "likvidaci lidově demokratického zřízení". Tato "klika" podle "plánů amerických imperialistů" má provést v lidově demokratických zemích "státní převrat, odtrhnout je od SSSR a celého socialistického tábora a podříditi je vládnoucím silám imperialismu". Uvedl, že se "ocitlo vedení KSJ výhradně v rukou špiónů a vrahů, žoldnéřů imperialismu". Zdůraznil, že boj proti "Titově klíce špiónů a vrahů je mezinárodní povinností všech komunistických a dělnických stran" a proto je třeba "nemilosrdně" bojovat za svržení této "kliky" a takto umožnit, aby se Jugoslávie mohla opět vrátit "do tábora demokracie a socialismu". Je třeba podporovat proto "boj jugoslávských pracujících o svržení fašistických uzurpátorů". Gheorghiu-Dej pak vyzval velmi důrazně, aby komunistické strany plnily "velmi závažné úkoly" v souvislosti se zvýšením bdělosti, přičemž "bdělost musí nabýt organizačních forem". Je třeba "vymycovat z vlastních řad buržoazně nacionalistické živly a všechny agenty imperialismu", přitom je třeba pos tupovat podle zkušeností VKS(b) a "zavést bolševický pořádek v našem vlastním stranickém domě". 47/

Rezoluce "Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů" (dokument č.9 tohoto sborníku)^{48/}, která byla k referátu Gheorghiu-Deje zasedáním Informbyra přijata, byla již druhou rezolucí Informbyra týkající se KSJ a Jugoslávie. Rezoluce plně odpovídá obsahu referátu. Vychází z toho, že "Titova klika" uchvátila v Jugoslávii moc ve straně i státě, je "nástrojem útočné politiky" imperialistů, a připravuje v lidově demokratických státech podle pokynů "anglo-amerických imperialistů" provést "kontrarevoluční převrat, aby je odtrhla od SSSR". Vyzývá proto ke svržení "Titovy kliky". A současně vyzývá komunistické strany "všemožně zvyšovat bdělost ve svých řadách", vymycovat agenty imperialismu a buržoazně nacionalistic-

ké živly", jakož i k "nesmiřitelnosti vůči všem odchýlkám od zásad marxismu-leninismu". Tímto dokumentem dalo Informbyro mezinárodnímu komunistickému hnutí směrnice pro další zesílení a rozšíření boje proti státnímu a stranickému vedení Jugoslávie, ale současně také vyzvalo komunistické strany, aby dále zvyšovaly bdělost a bojovaly proti nacionalistickým živlům a agentům imperialismu, přičemž hlavní pozornost v tomto smyslu má směřovat do vlastních stranických řad. Historický vývoj, zejména po XX.sjezdu KSSS plně odhalil a potvrdil nesmyslnost a přímo zrádnost těchto směrnic Informbyra, jejichž výsledkem byla masová perzekuce straně a socialismu oddaných komunistů, nezákonnost, zvlé- le a umělé vyrábění "agentů imperialismu" a vykonstruovaná obvinění z nacionalismu a protistranické činnosti.

Třetí zasedání Informačního byra v roce 1949 bylo posledním zasedáním. Další zasedání se již nekonalo. A tak veškerá činnost Informbyra se pak projevila ve vydávání svého tiskového orgánu, týdeníku "Za trvalý mír, za lidovou demokracii!"

5/ Tiskový orgán Informbyra - "Za trvalý mír, za lidovou demokracii!"

Na zakládajícím zasedání Informbyra v září 1947 bylo rozhodnuto vydávat oficiální tiskový orgán Informbyra "za trvalý mír, za lidovou demokracii", který měl plnit jeden z hlavních úkolů Informbyra, a to pravidelnou výměnu zkušeností a zesílení vzájemných styků mezi stranami zastoupenými v Informbyru. První číslo časopisu vyšlo 10.11.1947. Z počátku časopis vycházel čtrnáctidenně, později pravidelně týdně. Původně vycházel jen rusky, anglicky a francouzsky, později ve více jazycích. Počet jazykových mutací se rychle zvyšoval, takže v roce 1950 vycházel již ve 15 jazycích, v roce 1952 dokonce již

v 18 jazycích. Česky začal vycházet od poloviny 1948, později byl vydáván i slovensky. Redakce časopisu byla v Bělehradě, odkud pak ihned po první tzv. jugoslávské rezoluci byla převedena do Bukurešti.

Na zakládajícím zasedání Informbyra byla stanovena prozatímní redakční rada v čele s P.Judinem. V lednu 1948 se konalo zvláštní zasedání zástupců stran Informbyra, věnované výlučně otázkám organizace a redakčního zajištění časopisu. Na tomto zasedání bylo rozhodnuto zřídit stálé kolegium redaktorů časopisu a bylo schváleno složení tohoto kolegia. Bylo potvrzeno kolegium v počtu 12 členů, redaktorů. Hlavním redaktorem byl určen P.Judin, zástupce VKS(b).

Z 12 redaktorů časopisu - členů redakčního kolegia - byli 4 představitelé VKS(b)^{49/} Tato skutečnost výrazně charakterizuje pozici VKS(b) v Informbyru a zajisté také do značné míry vysvětluje nám dnes koncepci, úroveň a obsahovou náplň oficiálního tiskového orgánu Informbyra. Za trvalý mír, za lidovou demokracii! Členové redakce se čas od času střídali, byli ústředními výbory příslušných stran, které je do redakce delegovaly, vyměňování nepravidelně. Po několikaleté činnosti byl též vedoucí redaktor Judin vystřídán Mitinem. Za KSČ byli postupně v redakci : B.Pexa-Voda, V.Slavík, V.Koucký, O.Švestka. Jednotlivá čísla časopisu vycházející v různých jazycích, obsahovala jednotný text, šlo tedy jen o jazykové mutace. O obsahu jednotlivých čísel rozhodovala redakční rada a vedoucí redaktor centrálně, ovšem tisk a technické provedení se realizovaly většinou v jednotlivých zemích. Např. česká a později i slovenská mutace byla tištěna v Československu, přičemž text byl dodáván telefonicky hlavní redakci v Bělehradě, resp. v Bukurešti. Celkový náklad českého a slovenského vydání činil týdně asi 150 tisíc kusů. 50/

Tiskový orgán Informbyra měl z hlediska celkové činnosti a vlivu Informbyra skutečně velikou důležitost. Především Informbyro zasedalo pouze třikrát. Proto z hlediska

výměny zkušeností a koordinace činnosti stran sehrál časopis velkou roli. Časopis nebyl určen široké veřejnosti, ale hlavně stranickým funkcionářským kádřím. Jeho obsah ale pronikal do široké veřejnosti nejen prostřednictvím těchto funkcionářských kádřů, ale nadto zejména tím, že jeho jednotlivé zásadní ne bo důležitější články byly přetištěny stranickými časopisy a listy v jednotlivých zemích. Proto jeho vliv a dopad ani zдалaka neodpovídal poměrně malé výši jeho nákladu v jednotlivých jazykových mutacích. Např. jeho vliv a dopad v Československu byl mnohonásobně větší než by to odpovídalo nákladu pouze 150.000 výtisků. Význam a účinnost časopisu dále spočíval v tom, že byl rozšiřován a čten nejen v zemích 9, resp. později 8 stran zastoupených v Informbyru, ale prakticky na celém světě. Byl sledován a citován všemi komunistickými stranami a tiskovými orgány. List otiskoval články a materiály, jejichž autory byli vedoucí funkcionáři komunistických stran celého světa. Prakticky celé mezinárodní komunistické hnutí bylo materiály listu ovlivňováno, informováno a orientováno. Tuto skutečnost ještě víc zdůraznila okolnost, že neexistoval žádný společný mezinárodní tiskový orgán světového komunistického hnutí, jakým byl dříve tiskový orgán Komunistické internacionály. Proto časopis Informbyra se fakticky stal jediným orgánem, který mohl alespoň částečně v tomto smyslu sloužit jako společný tiskový orgán mezinárodního komunistického hnutí, byť i v redukované a omezené formě a rozsahu. A proto časopis Za trvalý mír, za lidovou demokracii! po dobu své existence byl jak v kladném, ale také v záporném smyslu ne"jenom kolektivním propagátorem a kolektivním agitátorem, nýbrž i kolektivním organizátorem" v mezinárodním komunistickém hnutí. ^{51/} A to tím spíše, že neexistoval žádný společný organizační orgán nebo instituce pro celé mezinárodní komunistické hnutí. Tedy s ohledem na mimořádně

ně malý počet zasedání Informbyra, vzhledem k posláni Informbyra a vzhledem na takto vytvořený faktický stav, lze zcela právem tvrdit, že jednou z nejdůležitějších prací Informbyra bylo vydávat a rozšiřovat svůj oficiální časopis a že Informbyro takto bylo též jakousi - ve smyslu shora citované Leninovy myšlenky - velikou mezinárodní redakcí.

Způsob psaní časopisu Informbyra byl vskutku zvláštní. Zejména pokud jde o úvodníky nebo redakční články. Jejich tón a podtext výrazně dokumentuje snahu co nejvíce ovlivňovat nebo orientovat činnost nejenom stran zastoupených v Informbyru, ale celého mezinárodního komunistického hnutí. Neformulovaly orientující směrnice, pokyny a úkoly rozkazovací nebo nařizovací formou, používaly však přítomného času, totiž, že komunistické strany dělají to nebo ono, t.j. konkrétně to, co právě úvodník nebo redakční článek právě chtěl. Anebo používaly formulace, že se od komunistických stran "žádá" to nebo ono. Jindy zase se přitom používalo formulací, že před komunistickými stranami jsou takové nebo onaké "konkrétní úkoly" nebo "naléhavé úkoly". Ale také se čas od času používaly formulace, že komunistické strany "musí" nebo pro tyto je "nutno" či "třeba". Též se používala formulace, že "není možno trpět". Časopis také někdy "pro správnou orientaci" vyzdvihoval význam jistého postupu, který doporučoval. Nechyběly ovšem ani případy, kdy úvodníky nebo redakční články obsahovaly zcela kategorická tvrzení o tom, co je správné nebo nesprávné a tím touto cestou formulovaly konkrétní pokyny pro činnost komunistických stran. Na příklad v jednom úvodníku bylo kategoricky a obecně závazně konstatováno, že "budování socialismu v lidově demokratických zemích probíhá za zostrujícího se třídního boje".^{52/} Nebo, že jsou "skrytí i zjevní nacionalisté, odpadlíci od marxismu-leninismu, kteří vytvořili ubohé teorie o zvláštních

a specifických vývojových cestách" k socialismu, neboť takto "vyklešují a falšují leninismus, ignorují historické zkušenosti Sovětského svazu". 53/

Články v časopisu Informbyra byly psány v takovém smyslu, jakoby nešlo o list Informbyra, společného orgánu stran zastoupených v Informbyru, ale o společný orgán všech oddílů mezinárodního komunistického hnutí. Zejména v úvodníkách se zcela jednoznačně zdůrazňovalo, že rezoluce Informbyra "vytyčily komunistickým stranám konkrétní úkoly", přičemž se mluvilo obecně o komunistických stranách, nikoliv pouze o stranách zastoupených v Informbyru a poukazovalo se nato, že podle těchto rezolucí Informbyra se má orientovat celé mezinárodní komunistické hnutí. 54/

Časopis Informbyra otiskoval materiály z celého světa a jeho přispívatelé byli komunisté z celého světa. Dokonce rubrika "z komunistických a dělnických stran" přinášející informace o činnosti a situaci v jednotlivých stranách, se neomezovala pouze na strany zastoupené v Informbyru, ale podávala obraz o stranách na celém světě. Aparát časopisu Informbyra - jak to vyplývalo z otištěných materiálů - zajisté udržoval těsné styky s jednotlivými stranami na celém světě. Proto se časopis Informbyra stal jakýmsi spojovacím článkem mezi jednotlivými komunistickými stranami na světě. Tyto strany pak nejenom, že se prostřednictvím tiskového orgánu Informbyra vlastně vzájemně informovaly o své činnosti, ale utužovaly svoje vzájemné sympatie, solidaritu a vztahy.

Časopis Za trvalý mír, za lidovou demokracii! vycházel nepřetržitě do zastavení činnosti Informbyra a jeho poslední číslo vyšlo dne 17.4.1956.

6/ Zastavení činnosti Informbyra

Krátce po XX.sjezdu KSSS, v dubnu 1956 došlo po

osmi a půl letém působení Informbyra k zastavení jeho činnosti. O tom byla vydána zpráva, která byla otištěna v posledním čísle časopisu Za trvalý mír, za lidovou demokracii! dne 17.4.1956, který v důsledku toho přestal vycházet a zaklí.

K zastavení činnosti Informbyra nedošlo na základě rozhodnutí vzešlého z dalšího zasedání Informbyra - poslední zasedání se konalo v listopadu 1959 -, ale "po vzájemné dohodě" ústředních výborů komunistických a dělnických stran zastoupených v Informbyru, které si "vyměnily názory o otázkách jeho činnosti a konstatovaly, že Informační byro vyplnilo svou funkci", - jak to doslovně a lakonicky uvádí zpráva o zastavení činnosti Informbyra. Tyto strany se rozhodly rovněž zastavit další vydávání tiskového orgánu Informbyra. Zprávu o zastavení podepsaly všechny strany zastoupené v Informbyru.

Rozhodnutí zastavit činnost Informbyra a vydávání jeho tiskového orgánu nevzniklo náhle. Mezi vedoucími funkcionáři stran, zastoupených v Informbyru, se již delší dobu předtím diskutovalo o vhodnosti další existence Informbyra. Tato výměna názorů trvala několik měsíců a skončila těsně před XX.sjezdem KSSS. Během tohoto sjezdu, jehož se zúčastnili funkcionáři stran zastoupených v Informbyru, projednávali tuto otázku další existence, resp. zastavení činnosti Informbyra. Při tomto jednání se "dospělo k soulažu většiny", takže pak mohlo dojít ke schválení zastavení činnosti Informbyra odpovědnými orgány jednotlivých stran. Např. vedení KS Itálie dalo souhlas již několik týdnů předtím, než byla publikována oficiální zpráva o zastavení činnosti Informbyra. ^{55/}

Zpráva o zastavení činnosti Informbyra, která byla otištěna nejenom v tiskovém orgánu Informbyra, ale též ve stranickém tisku na celém světě, (Např. Rudé právo, 18.4. 1956) odůvodňuje zastavení poukazem nato, že v posledních letech došlo ke "změnám v mezinárodní situaci"

a že tyto změny vytvořily "nové podmínky pro činnost komunistických a dělnických stran" a proto Informbyro "svým složením, ani náplní své činnosti již neodpovídá těmto novým podmínkám", proto takto již "splnilo svou funkci". Zpráva také vyslovuje přesvědčení, že po zastavení Informbyra komunistické strany "naleznou vhodné formy pro navázání vzájemných styků a spojení" a takto si budou "vzájemně vyměňovat názory o společných otázkách boje za mír, demokracii a socialismus" v duchu "zásad proletářského internacionalismu".

56/

Na této zprávě je především příznačné, že už ani formálně nemluví o Informbyru jako o společném orgánu "několika" konkrétních stran, ale mluví výslovně a všeobecně o komunistických a dělnických stranách" jako takových. Celý text zprávy je stylizován a obsahově nesen pozicí celého mezinárodního komunistického hnutí, nikoliv jen omezenou pozicí stran zastoupených v Informbyru. Jinak zpráva není ani minimálně kritická. Provádí bilancování činnosti Informbyra jednostranně kladně a značně nadneseně, - v rozporu se skutečností, dokonce i s některými materiály XX. sjezdu, které velmi záporně hodnotily určité skutečnosti v uplynulém období - v době činnosti Informbyra -, přičemž tyto skutečnosti měly přímý vztah k činnosti Informbyra a týkaly se mezinárodního komunistického hnutí, jako např. roztržka s Jugoslávií, resp. KS Jugoslávie. Prostě tato zpráva podala výrazně nadsazené hodnocení Informbyra, neshledala v ní ani jedinou chybičku, nedostatek, omyl nebo nesprávnost. Zpráva taktně zamlčuje i tak těžké deformace, jako např. dogmatismus, sektářství v činnosti Informbyra, nebo krajně nezodpovědný, chybný, nesprávný a velmi škodlivý postup v souvislosti s jugoslávským komunistickým hnutím.

Informbyro v prvních letech své činnosti vyvíjelo úsilí svou činnost stupňovat. Svědčí o tom výrazně i skutečnost, že všechna tři zasedání, k nimž za celou dobu

jeho existence došlo, spadají právě do tohoto období. V těchto letech se Informbyro snažilo též o to, aby se stalo ne-li organizačním, tedy alespoň ideově politickým centrem celého mezinárodního komunistického hnutí. Snažilo se vykonávat maximální vliv na celé mezinárodní komunistické hnutí a jeho politickou orientaci uvést v soulad se strategicko-taktickou linií stran zastoupených v Informbyru, zejména a hlavně pak VKS(b). Tato snaha je dokumentována hlavně závěry zasedání Informbyra v roce 1949 a hlavně pak orientací a obsahovou náplní tiskového orgánu Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, jakož i faktem, že tento byl vydáván celkem v 19 jazykových mutacích za aktivní spolupráce velikého množství stran ze všech světadílů a rozšiřován prakticky na celém světě. Ze strany VKS(b) dokonce byla projevována snaha tento faktický stav ještě více prohloubit, utvrdit a jaksi legalizovat provedením organizačních a personálních změn v Informbyru za účelem zvýšení vlivu a posílení jeho mezinárodní autority a významu. Názorné svědectví nám podává o tom P. Togliatti, který těsně po zastavení Informbyra v roce 1956 udal, že mu v lednu 1951 navrhl J.V.Stalin, aby opustil práci v KS Itálie a stal se "generálním tajemníkem Informačního byra". Togliatti tento návrh zamítl ze zásadních důvodů, neboť-jak udává-měl zato, že takovéto opatření by nutně vyvolalo ve veřejném mínění dojem, že se jedná o "návrat k organizaci Komunistické internacionály" a tento krok by pak měl "těžký a negativní odraz ve vývoji mezinárodní situace". O této věci - jak pokračuje Togliatti -se vedly "živé diskuse" a "záležitost dopadla dobře, neboť Stalin vzal zpět svůj návrh".^{57/} Po tomto pokusu obnovit v rámci Informbyra-byť i ve změněné a neúplné podobě-organizaci Komunistické internacionály, nedošlo již k zásadním změnám v činnosti Informbyra až do konce jeho existence. Až nato, že již nedocházelo k zasedáním a těžiště jeho činnosti se přesunulo prak-

ticky skoro výlučně na vydávání tiskového orgánu Za trvalý mír, za lidovou demokracii! I když Stalinův plán nebyl realizován a Informbyro zůstalo i nadále střediskem stran zastoupených v Informbyru pro vzájemnou výměru zkušeností a koordinaci činnosti, přesto fakticky - jak již bylo výše uvedeno - vykonávalo značný vliv na politiku a strategickotaktický postup celého mezinárodního komunistického hnutí.

II. SOVĚTSKO-JUGOSLÁVSKÉ ROZPORY A ROZTRŽKA S JUGOSLÁVIÍ

Dopisy ze sovětsko-jugoslávské korespondence v roce 1948, které nyní československý čtenář s dvacetiletým zpožděním dostává do rukou (dokumenty č.11 až 16), jsou vskutku zajímavými a důležitými dokumenty. Podávají svědectví o minulosti, která je stále živá a poučná. Dopisy autenticky dokumentují činnost a úlohu Informbyra, vztahy mezi jednotlivými komunistickými stranami, vztahy mezi zeměmi budujícími socialismus, politiku stalinského vedení strany a státu v SSSR orientující se velmocensky a hegemonsky a dogmaticky nevybíravými způsoby prosazující sovětský model jako jedině správný, autenticky a univerzálně platný, úsilí stranického a státního vedení Jugoslávie vycházet ze specifických podmínek, možností a potřeb země a v souladu s nimi formulovat vlastní národní cestu k socialismu při současném proporcionálně správném respektování jak zásad vlastní národní svrchovanosti a nezávislosti, tak i socialistického internacionalismu. Dopisy odhalují zčásti pozadí a některé momenty stranické a státní roztržky s Jugoslávií. Tyto dopisy byly zveřejněny v Jugoslávii v roce 1948 ve zvláštní publikaci, jejíž text třeba považovat za pravdivou reprodukci originálních dopisů, neboť ze sovětské strany nebyla autenticita a hodnověrnost textu popřena. Tato publikace, vydaná péčí ÚV KS Jugoslávie, obsahuje celkem 3 jugoslávské a 3 sovětské dopisy. Z celkové tehdy uvedené korespondence nebyly ovšem dodnes zveřejněny 3 dopisy (2 jugoslávské a 1 sovětský), jejich obsah zůstává i nadále neznám.

Sovětsko-jugoslávská výměna dopisů v roce 1948 probíhala s vyloučením veřejnosti: Ani stranická veřejnost v SSSR nebo v Jugoslávii nevěděla tehdy nic o této výměně. První veřejnou zmínku o dopisech obsahuje teprve rezoluce Informbyra z června 1948 "O situaci v KS Jugoslá-

vie", která ovšem znamená již propuknutí otevřené roztržky.

Výměna dopisů nebyla abstraktní diskusí nebo pouhou kritikou stranického a státního vedení Jugoslávie, jakož i pouhou obhajobou jugoslávských soudruhů, snažících se vyvrátit proti nim vznesené výtky a obvinění. Dopisy znamenaly výrazný projev rozporů mezi SSSR a Jugoslávií a mezi stranickým a státním vedením obou zemí. Obsah dopisů ukazuje, že šlo o široký komplex konkrétních a vzájemně souvisejících dílčích rozporů, projevujících se ve všech sférách a rovinách vzájemných a též zprostředkovaných vztahů mezi SSSR a Jugoslávií. Vnější projevy těchto rozporů tak, jak byly konkrétně formulovány v dopisech, neodhalovaly jasně skutečnou podstatu sovětsko-jugoslávských rozporů. V podstatě nešlo přece o to, zda se jugoslávská strana dopustila v té či oné otázce chyby nebo se snad provinila vůči teorii marxismu. Obě strany, jak sovětská, tak i jugoslávská, měly odlišný postoj v hodnocení ekonomické, společenské a politické skutečnosti Jugoslávie. Sovětská strana viděla Jugoslávii očima sovětské skutečnosti a dogmaticky, kdežto jugoslávská strana očima své vlastní země, své vlastní problematiky, vlastní potřeby a vlastních možností, očima skutečného jugoslávského života, bez respektu k formulám a šablonám vzniklým v jiné době a z jiné skutečnosti. Šlo o rozdílný přístup k teorii a skutečnosti, praxi. Jugoslávská strana vycházela z vnitřního vývoje země, z obecných i konkrétních zájmů jugoslávské výstavby socialismu, ze zájmů jugoslávských pracujících, z pocitu odpovědnosti jugoslávských komunistů za osudy jejich země a za tvorbu politiky a linie socialistické výstavby v Jugoslávii. Sovětská strana nebyla ovšem vedena pouze dogmatismem, pokládajícím jugoslávskou cestu k socialismu za odklon, ba přímo zradu marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu, ani pouze ideologickým hegemonismem, který jí umožňoval být monopolním

interpretétem marxismu v teorii a praxi, ale též postavením SSSR jako velmoci jak v oblasti politické, tak i hospodářské. Titovské stranické a státní vedení rozhodně prosazovalo nezbytnost respektování svrchovanosti a nezávislosti Jugoslávie a její rovnoprávnosti ve vztahu k SSSR nebo lidově demokratickým zemím, jakož i respektování jeho suverenního práva svobodně, autonomně koncipovat a rozhodovat o formách a metodách výstavby socialismu v Jugoslávii. Stalinské stranické a státní vedení naproti tomu nekompromisně prosazovalo vůči Jugoslávii svou vlastní koncepci, vlastní interpretaci marxismu, sovětský model socialismu, subjektivismem a dogmatismem deformovaný marxismus, jakož i svou politiku velmocenskou. Šlo tedy o střetnutí dvou různých koncepcí. Obě koncepce vycházely z vnitřního vývoje a mezinárodní situace obou zemí, zájmů hospodářských a politických. Navenek se ovšem rozpor projevoval více či méně zastřeně jako dílčí rozpory politické, ideologické a ekonomické, ve skutečnosti přitom šlo o rozpor a odlišný koncepční přístup v otázce vztahů mezi SSSR a Jugoslávií, a to jak ve smyslu státním, tak i stranickém. Tato skutečnost je zřejmá z jugoslávských dopisů. Ostatně i na plenárním zasedání svého ÚV došli jugoslávští komunisté v čele s Titem k závěru, že sovětsko-jugoslávské neshody a vůbec konfliktní situace je důsledkem "odlišných názorů na vztahy mezi socialistickými zeměmi" 58), které byly mezi stranickým a státním vedením SSSR na jedné straně a stranickým a státním vedením Jugoslávie na straně druhé.

Sovětsko-jugoslávská korespondence ukazuje, že stalinské stranické a státní vedení popíralo práva jugoslávských komunistů na vlastní cestu k socialismu, právo, aby si sami mohli určit podobu a obsah jugoslávského socialismu. Jugoslávští soudruzi marně se snažili přesvědčovat sovětskou stranu o tomto svém nezadatelném právu. Přestože dopisy stalinského stranického vedení mají charakter

útočný, nezdvořilý a často i urážlivý, jugoslávští soudruzi ve svých dopisech odpovídají věcně, důstojně a zdvořile, marně se snažili vzniklé rozpory a konfliktní stav řešit společným jednáním. Jejich opakovaný návrh, aby sporné otázky byly prozkoumány společným jednáním přímo na místě samém, v Jugoslávii, byl zásadně odmítnut. Stalinské stranické vedení SSSR nemělo zájem ověřit si na místě v samotné Jugoslávii pravdivost, resp. správnost tvrzení a vysvětlení jugoslávských vedoucích funkcionářů. Stalinské vedení nemělo zájem blíže poznat jugoslávskou skutečnost, jugoslávské podmínky budování socialismu, jako kdyby znalost sovětských podmínek byla dostatečnou kvalifikací pro hodnocení jugoslávské skutečnosti a určování vhodných forem a metod budování socialismu v Jugoslávii. Ze strany stalinského vedení nešlo ovšem pouze o projev omezeného dogmatismu, strnulého konzervatismu, nebo jen o tvrdošíjný záměr imputovat jugoslávským soudruhům sovětský model socialismu včetně teze o neustále se zostřujícím třídním boji i v období výstavby socialismu. Zde muselo jít o záměrném, předpojatém a apriorním odsouzení a zamítnutí jugoslávských forem a metod výstavby socialismu, o úmysl prostě donutit jugoslávské vedení kombinovaným nátlakem ke kapitulaci, k opuštění vlastního pojetí a obsahu socialistické výstavby, k vzdání se práva na autonomní rozhodování ve vlastní zemi a podřídit se hegemonismu a dogmatismu stalinského vedení. Vždyť ještě v době těsně před zahájením výměny dopisů bylo jugoslávské stranické a státní vedení veřejně v Informbyru velmi kladně hodnoceno. V tiskovém orgánu Informbyra se o nové Jugoslávii psalo jako o "vítězství skutečné demokracie", nebo jako o "novém příkladu", který se dával jiným národům za vzor.⁵⁹⁾ O národní frontě v Jugoslávii se psaly přímo oslavné články, v nichž se mj. říkalo, že "pod vedením komunistické strany, na základě její správné a důsledně sledované politiky se Národní fronta Jugoslávie přeměnila po válce v pevnou

celonárodní politickou organizací, která se stala nejsilnější oporou lidové moci" a že "lidové masy pod praporem Národní fronty budují a vybudují socialismus ve své zemi." ⁶⁰⁾ Dokonce šéfredaktor tiskového orgánu Informbyra Judin napsal při příležitosti 100 letého výročí Komunistického manifestu veliký článek, v němž se o Jugoslávii vyjádřil, že tato na "cestě k socialismu dosahuje takových úspěchů", že "není daleko doba, kdy začne předstihovat Anglii". Judin v tomto článku pak napsal tato slova: "Teorie marxismu-leninismu se obohacuje a rozvíjí ... nové obohacení a konkretizace myšlenky marxismu o jednotě dělnické třídy s většinou pracujícího lidu ... tato myšlenka vzala na sebe formu jednotné národní fronty. Nejdůležitější byla tato myšlenka rozvinuta v Jugoslávii, kde v Národní frontě je sjednoceno 7 milionů lidí, tedy skoro všichni dospělí obyvatelé země."

⁶¹⁾ A vrcholně zajímavá je pak skutečnost, že dokonce ještě v květnu 1948 bylo v tiskovém orgánu Informbyra napsáno o Jugoslávii toto kladné hodnocení: "V nerozlučném svazku s pracujícím rolnictvem, národní inteligencí a ostatními pracujícími, sjednocenými v Národní frontě Jugoslávie, dělnická třída pod vedením komunistické strany je v prvních řadách za další upevnění demokracie a za výstavbu socialismu." ⁶²⁾ Avšak náhle za několik málo týdnů - koncem června 1948 - bylo obviněno stranické vedení Jugoslávie v čele s Titem v rezoluci Informbyra, že "reviduje" a "rozchází se" s marxismem, že komunistickou stranu přeměňuje v "kulackou stranu", že "přešlo na pozice nacionalismu" a "zradilo mezinárodní solidaritu pracujícího lidu." Tato rezoluce označila oficiální volené stranické vedení Jugoslávie za "nacionalistické živly", které se snaží o "degeneraci Jugoslávie v obyčejnou buržoasní republiku" a o "přeměnu Jugoslávie v kolonii imperialistických zemí". V této rezoluci vyzvalo Informbyro ke svržení titovského stranického vedení Jugoslávie. ⁶³⁾

Jugoslávské stranické a státní vedení v čele s Ti-tem ve skutečnosti vycházelo ve své činnosti v průběhu národně osvobozené války i po roce 1945 ze zásad usnesení Komunistické internacionály z roku 1943, kterým tato byla rozpuštěna. Titovské stranické vedení, řídící za války národně osvobozený boj jugoslávského lidu, podnítilo povstání a řídilo boj proti fašistickým okupantům s cílem obnovit svobodu a svrchovanost Jugoslávie, ale současně od prvního dne boje proti okupantům zahájilo a řídilo současně socialistickou revoluci, což bylo ovšem v rozporu s tehdejším stanoviskem vlády SSSR, vedení VKS/b a Kominterny. Nerespektovalo výslovný pokyn Kominterny, který byl vydán formou telegramu vedení KSJ a který zdůraznil, že "v nynější etapě jde o osvobození z fašistického jařma a nikoliv o socialistickou revoluci".⁶⁴⁾ Během války docházelo k různým neshodám mezi vládou SSSR, VKS/b, Kominternou na jedné straně a mezi KSJ, novými orgány jugoslávské lidové moci na straně druhé. Po roce 1945 byl vývoj v Jugoslávii velmi dynamický, Jugoslávie vyvíjela velmi aktivní zahraniční politiku nejen směrem na Západ, ale zejména v souvislosti s federalizací na Balkáně. V podmínkách rozpadu protihitlerovské koalice, rychlé polarizace sil v mezinárodních vztazích a rychle se zostřující mezinárodní situace a za podmínek stupňovaného napětí mezi Východem a Západem nechtěl SSSR připustit oslabení svého přímého vlivu v lidově demokratických zemích a v této souvislosti zesílení politického vlivu Jugoslávie zejména na Balkáně, kde se kolem ní vytvářelo seskupení států tak, že bylo zřejmé, že se vedle Moskvy vytváří v Bělehradě druhé centrum evropských socialistických zemí.⁶⁵⁾ Stále víc se v té době projevovaly negativní tendence a přímo deformace v poměru SSSR, resp. VKS/b k lidově demokratickým státům, resp. komunistickým stranám v nich. Stalinský hegemonismus stále silněji realizoval zásadu, že SSSR je "vedoucí zemí" v socialistickém táboru a VKS/b pak

"vedoucí stranou" v mezinárodním komunistickém hnutí. Ostatně samotná Deklarace sovětské vlády z roku 1956 byla nucena sebekriticky konstatovat, že ve vzájemných vztazích mezi socialistickými státy došlo k "nesprávnostem a chybám, které snižovaly zásadu rovnoprávnosti ve vztazích mezi socialistickými státy".⁶⁶⁾ Těchto "nesprávností" a "chyb" se dopustil SSSR vůči FLRJ v oblasti zahraniční politiky, hospodářských styků, mezinárodní politiky atd. v hojně míře.⁶⁷⁾ Pro stalinský hegemonismus si vedlo titovské vedení příliš samostatně a ambiciózně, jeho autorita doma i v zahraničí byla již příliš veliká.

Je příznačné, že stalinské stranické vedení volilo tehdy cestu výměny dopisů a nenavrholo hned zpočátku, aby sporné sovětsko-jugoslávské otázky byly projednány v rámci a na půdě Informbyra. Šlo mu totiž o to, považovat záležitost sovětsko-jugoslávských rozporů výlučně za bilaterální otázku sovětsko-jugoslávskou, nebo za záležitost, která se týká společných zájmů mezinárodního komunistického hnutí, zejména konkrétně Informbyra, přestože Informbyro mělo charakter informativního a konzultativního orgánu. Informbyro nemělo totiž charakter orgánu s pravomocí rozhodovat a nařizovat. Projev souhlasu, resp. dobrovolnost byla předpokladem jakékoliv činnosti stran v Informbyru. Hegemonistické stalinské vedení volilo si ce cestu bilaterální výměny dopisů s KS Jugoslávie, ale současně z taktických důvodů si hned od počátku zajišťovalo i cestu druhou, tj. cestu prostřednictvím Informbyra. Realizace této taktiky však při objektivním posouzení a při vědomí nutnosti takovouto konfliktní záležitost sovětsko-jugoslávských rozporů projednávat vždy věcně, otevřeně a v soudružské atmosféře, musí dnes vyvolat u každého z nás pocit nelibosti a principiální nesouhlas. Stalinské stranické vedení totiž svůj dopis z 27.3.1948 (dokument č. 12) poslalo nejen KS Jugoslávie, ale současně jeho text zaslalo též vedením všech stran

zastoupených v Informbyru se žádostí, aby se tyto strany vyslovily o sovětsko-jugoslávském sporu, a to pouze na základě sovětského materiálu v tomto dopise obsaženého a bez znalosti jugoslávského stanoviska, a aby svoje vyjádření zaslaly ÚV KS Jugoslávie, ovšem - a zde je okolnost, nad kterou se musíme velmi zarazit a vyjádřit svůj rozhořčený nesouhlas!! - prostřednictvím ÚV VKS/b a nikoliv přímo ÚV KSJ. A tak již dne 16.4.1948 se dostavil P. Judin, šéfredaktor tiskového orgánu Informbyra, k Titovi a odevdal mu přípis ÚV VKS/b podepsaný Ždanovem, k němuž jako příloha bylo připojeno prohlášení KS Maďarska, podepsané Rákossim, v němž maďarská strana zaujala stanovisko solidarizující s VKS/b a odsuzující KSJ. Po tomto maďarském prohlášení obdržela KS Jugoslávie opět prostřednictvím sovětských představitelů v Bělehradě vyjádření dalších stran zastoupených v Informbyru. Vyjádření KSČ bylo podepsáno Slánským. KS Francie a KS Itálie ovšem prohlášení vůbec nezaslali. Kromě těchto dvou stran ostatní strany zaujaly stanovisko solidarizující s VKS/b a odsuzující KSJ. Tyto strany byly jednostranně informovány, neboť stanovisko jugoslávské strany jim nebylo známo. KS Jugoslávie nevěděla totiž o tom, že sovětská strana zasílá dopis z 27.3.1948 současně i ostatním stranám, neměla tudíž možnost tyto strany informovat o svém stanovisku stejně jako sovětská strana. ⁶⁸⁾ Stalinské vedení dalo tímto postupem najevo, že mu jde o potlačení odporu titovského vedení, bránícího se stalinskému hegemonismu, a že si osobuje jistá privilegia a nechce přiznat jugoslávskému vedení rovnoprávné postavení, jakož i že má jakési zvláštní oprávnění vystupovat jménem Informbyra. Stalinské vedení přirozeně tímto postupem si předem ovlivnilo a zajišťovalo jednotlivé strany pro případ eventuálního budoucího projednávání záležitosti na zasedání Informbyra. Ale současně vykonávalo na jednotlivé strany nátlak tím, že tyto vlastně nesměly svoje vyjádření zaslat jugoslávskému vedení přímo, ale pouze pro-

střednictvím, tedy pod dohledem VKS/b. V této souvislosti není bez zajímavosti, že pak v rezoluci Informbyra z června 1948 "O situaci v KS Jugoslávie" byl tento postup ÚV VKS/b výslovně schválen s poukazem na to, že ÚV VKS/b "vzal na sebe iniciativu při odhalení nesprávné politiky" jugoslávského titovského stranického a státního vedení.

Když se stalinskému vedení nepodařilo v rámci výměny dopisů dosáhnout potlačení odporu jugoslávského stranického vedení - neboť jedině o to mu šlo - , rozhodlo se u vědomí svého dominujícího a klíčového postavení v Informbyru použít je jako nástroje nátlaku vůči jugoslávskému stranickému vedení. Rozhodlo se, aby Informbyro jednalo "o situaci v KS Jugoslávie" - tedy nikoliv o sovětsko-jugoslávských rozporech a neshodách - a učinilo o věci rozhodnutí. Jugoslávské vedení si zcela realisticky uvědomilo, že při takovémto projednávání věci na zasedání Informbyra by se prakticky ocitlo jaksi na lavici obžalovaných a v roli již předem odsouzeného delikventa. Zcela opodstatněně pro nedostatek důvěry a záruky, že by byly na takovém zasedání sovětsko-jugoslávský rozpor a neshody věcně a objektivně projednány, odmítlo se zúčastnit zasedání, na němž by byla záležitost projednána. Průběh a způsob projednání "situace v KS Jugoslávie" na zasedání Informbyra koncem června 1948 - nehledě již na samotný obsah rezoluce "O situaci v KS Jugoslávie" - ukázaly, že jugoslávská strana odmítla svou účast na tomto zasedání zcela odůvodněně. Referát k jedinému bodu programu, k otázce "situace v KS Jugoslávie", byl přednesen delegací VKS/b, v níž kromě Ždenova a Malenkova byl též Suslov, o němž se komuniké nezmiňuje. Tato delegace předložila jako podkladový materiál pouze korespondenci sovětsko-jugoslávskou. Nepředložila žádný nový materiál. Byl tudíž referát pouhým ústním opakováním toho, co již bylo v dopisech na-

psáno. Nediskutovalo se, neboť nebylo o čem diskutovat. Návrh rezoluce byl předložen rovněž delegací VKS(b). Představitelé stran zastoupených v Informbyru odhlasovali předloženou rezoluci bez diskuse, bez dotazů a jed-
nomyslně.⁶⁹⁾ Tento průběh zasedání plně odpovídal konkré-
tní situaci v Informbyru, kterou účastník tehdejšího zase-
dání P.Togliatti charakterizoval - sice málo slovy, ale
tím srozumitelněji - takto: "Vyhnání Jugoslávců z Komin-
formy se přijelo bez diskusí ... Pro komunisty ostatních
zemí bylo rozhodujícím činitelem jejich stanoviska nepo-
chybně hluboké, tradiční pouto jednoty a disciplíny, což
bylo téměř třicet let charakteristickým znakem našeho hnu-
tí ...".⁷⁰⁾ Neomezená autorita VKS(b) a důvěra v ní, jakož
i její vedoucí postavení v Informbyru je klíčem k pochope-
ní, proč na tomto zasedání se stala otázka sovětsko-jugo-
slávských rozporů, resp. "situace v KS Jugoslávie" pouze
otázkou procedurální, proč se jednání obešlo bez diskuse,
věcné argumentace, konformtace stanovisek, důkladné ana-
lyzy a proč účastníci zasedání bez skutečného a věcného
projednání záležitosti se jednomyslně usnesli na rezoluci
"O situaci v KS Jugoslávie".

Informbyro mělo podle rozhodnutí ustavujícího zase-
dání v září 1947 být společným orgánem devíti stran, při
čemž každá strana si měla zachovat plnou samostatnost a
ideovou a akční volnost a svobodu. Nemělo fungovat jako
řídící orgán a mělo mít vůči účastněným stranám ani do-
zorčí ani kontrolní prevenc. Nemělo být novým vydáním
Komunistické internacionály, byť i s maximální autonomií
členských stran. Mělo jít o dobrovolné seskupení zcela
samostatných a svrchovaných a úplně rovnoprávných stran -
bez nadřazeného vedoucího nebo řídícího orgánu - a to
s omezeným posláním, v první řadě za účelem výměny zkuše-
ností a v druhé řadě za účelem koordinace činností ale
pouze v případě konkrétní potřeby a na základě vzájemné

dohody. Informbyro nemělo mít disciplinární pravomoc nebo oprávnění použít sankcí vůči zúčastněným stranám. Nemělo mít také ve smyslu tohoto rozhodnutí právo zasahovat nebo vměšovat se do vnitřního života jednotlivých stran.⁷¹⁾ Přesto, že obsah tohoto rozhodnutí, formulovaného v samostatné rezoluci, která byla jakýmsi organizačním řádem nebo také stanovami Informbyra, byl stalinskému vedení VKS(b) dobře znám, ignorovalo je a díky svému vlivu a vedoucímu postavení v Informbyru zneužilo Informbyra jako represivního nástroje, jako orgánu nátlaku pro vměšování se do vnitřních záležitostí jugoslávské strany, chtělo přimět, aby se mu podřídila při uspořádání vnitřních jugoslávských záležitostí stranických a státních tak, aby to odpovídalo jeho hegemonistickým potřebám a představám. Takto záležitost čistě sovětsko-jugoslávských rozporů byla přičiněním stalinského vedení přenesena na puđu Informbyra a tím současně i na celou základnu mezinárodního komunistického hnutí. Bilaterální rozpor se rozšířil, stal se sporem, resp. konfliktem mezi Informbyrem a KS Jugoslávie a stal se záležitostí celého mezinárodního komunistického hnutí. Konflikt se pak řešil nejen na politické bázi mezi jednotlivými komunistickými stranami, ale též v oblasti mezinárodních styků, mezistátní roztržkou.

Vydáním rezoluce "O situaci v KS Jugoslávie" byl dán signál k rozpoutání studené války mezi celým socialistickým táborem a Jugoslávií, začala roztržka mezi komunistickými stranami v Informbyru a KS Jugoslávie. Rezoluce odsoudila činnost a politiku KSJ a jejího vedení, konkrétní cestu Jugoslávie k socialismu, formu organizace jugoslávské společnosti, výsledky výstavby socialismu v Jugoslávii, - a to ne jako chybnou činnost a politiku, ale jako zradu marxismu-leninismu. Byla dokumentem, který sehrál důležitou úlohu v mezinárodním komunistickém hnutí, jakož i v mezinárodní politice. Tento dokument rozpoutal bratrovražedný boj v nebyvalé velikosti a trvání nejen v samot-

né Jugoslávii, ale i v celém socialistickém táboru, a nadto podstatnou měrou a po další dobu zostřil mezinárodní vztahy vůbec.

Rezoluce byla i aktem hrubého a otevřeného vměšování do vnitřních záležitostí samostatné a svrchované země a její komunistické strany.

Rezoluce "O situaci v KS Jugoslávie", odsuzující praxi a teorii KS Jugoslávie a jejího vedení v čele s Titem, se stala okamžikem jejího schválení a uveřejnění dokumentem vyloženě mezinárodního charakteru, který neměl sloužit pouze jako směrnice, akční program a teoretický návod k odstranění kritizovaných chyb, nedostatků a provinění, jakož i k jejich napravení v jugoslávské praxi a teorii, ale měl současně sloužit jako obecný pokyn a program činnosti a boje pro všechny komunistické strany - jak v Inforabyru, tak i mimo něj. Rezoluce v tomto smyslu měla být jakýmsi vážným upozorněním a výzvou adresovanou všem komunistickým stranám, aby byly bdělé a ostražitě vůči revizionistickým, nacionalistickým projevům, odhaleným a odsouzeným v Jugoslávii a aby s nimi důsledně bojovaly. Měla být ideologickou zbraní, teoretickou pomůckou orientující komunistické strany. V rezoluci je právě kladen důraz na teoretické zdůvodnění nesprávnosti teorie a praxe KS Jugoslávie a tato teorie a praxe je uváděna jako odstrašující příklad. Pro komunistické strany v lidově demokratických zemích znamenala tato rezoluce jakousi důraznou výzvu k odklonu od nastoupené konkrétní cesty k socialismu, od dosavadních forem a metod výstavby socialismu v těchto zemích, k opuštění koncepce politiky i konkrétní praxe národní specifické cesty k socialismu a k hromadnému přechodu k politice jednotného modelu, sovětského modelu jako jediného správného a univerzálně platného modelu socialistické výstavby. Tato výzva znamenala orientaci k šablonovitému přenášení sovětských zkušeností do lidově demokratických zemí, k ignorování a podceňování

specifických podmínek a realit v jednotlivých zemích, - t. j. k znetvoření vlastního vyvíjejícího se modelu, vytvářeného v souladu s národní specifikou a teoritou, a tím konec konců také k deformování socialistické teorie a praxe. A že tato rezoluce z hlediska dalšího vývoje v jednotlivých lidově demokratických zemích neměla pouze akademický význam, ale že hluboce zasáhla vývoj v těchto zemích, o tom svědčí množství a hloubka deformací z období působení Informbyra, k jejichž odhalení pak došlo na XX. sjezdu KSSS a hlavně po tomto sjezdu.

Při dnešním zkoumání obsah rezoluce Informbyra "O situaci v KS Jugoslávie" z června 1948 musí nás zarazit skutečnost, že z celého obsahu rezoluce se v podstatě vytratily sovětsko-jugoslávské rozpory a neshody. Obsahová a logická struktura rezoluce je totiž taková, že s eliminací všech faktů se potlačují a zamlčují skutečnosti vedoucí alespoň k částečnému objasnění příčin a vlastní podstaty sovětsko-jugoslávských rozporů, a tím se celý materiál v rezoluci obsažený redukuje na ideologickou oblast, na porušování, revizi, chybnou aplikaci nebo popírání marxismu-leninismu ze strany jugoslávského titovského vedení KS Jugoslávie a FLRJ. V důsledku toho pak se sovětská strana stala uměle a náhle žalobkyní a soudkyní v jedné osobě, přičemž se na lavici odsouzených ocitlo vedení KSJ a FLRJ v čele s Titem, jehož zločiny ve smyslu rezoluce měly spočívat v protisovětské orientaci a v proviněních a chybách v souvislosti s konkrétní výstavbou socialismu v Jugoslávii.

Sovětsko-jugoslávská korespondence a po ní následující rezoluce Informbyra jsou výstražným příkladem nesprávného a nejvíce zavrženíhodného příkladu řešení rozporů mezi socialistickými zeměmi a mezi komunistickými stranami. Omyl, dogmatismus, subjektivismus, neznalost atd. sice zde hrály jistou úlohu, ale rozhodující úlohu zde sehrála naprosto nesprávná a nepřijatelná metoda řeše-

ní rozporů. Místo metody věcného, smírného a soudružského překonání rozporů bylo použito metody mocenské, násilné imputace silnějšího slabšímu.

Přestože rezoluce Informbyra z června 1948 znamenala otevřenou výzvu k občanské válce v Jugoslávii a k násilnému svržení státního a stranického vedení v čele s Titem v Jugoslávii, zachovalo toto vedení důstojnost, politickou rozvahu a krajní umírněnost. Na V. sjezdu KSJ konaném krátce po vydání rezoluce v červenci 1948 ústy J.B.Tita označilo rezoluci za nesprávnou a nespravedlivou a prohlásilo, že jugoslávští představitelé "budou pracovat všemi silami k tomu, aby se poměr mezi KSJ a VKS/b opět zlepšil". Titotvyjádřil přitom jménem ÚV KSJ přesvědčení, že "vedoucí soudruzi VKS/b jim dají možnost, aby zde na místě samém dokázali vše, co je v rezoluci nesprávné".⁷²⁾ Leč i tento smířlivý postoj a prakticky i opakovaný dřívější návrh vyřešit existující neshody a sporné otázky dvoustranným sovětsko-jugoslávským jednáním na místě samém v Jugoslávii zůstaly bez povšimnutí. Nepřátelské tažení proti Jugoslávii se v dalším vývoji rychlestupňoval a roztržka s Jugoslávií se prohlubovala, o čemž svědčí nejlépe další, již tedy druhá rezoluce Informbyra o Jugoslávii z roku 1949 "Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů", v níž bylo stranické a státní vedení Jugoslávie v čele s Titem hodnoceno jako "klika nájemných špiónů a Vrahů", jako "agentura imperialismu", která v Jugoslávii nestolila "policejní státní režim fašistického typu" (dokument č.9 tohoto sborníku).

Roztržka s Jugoslávií, k níž došlo přičiněním stalin-ského vedení SSSR a VKS/b, byla ovšem po mnohaleté bratrovražedné nenávislné kampani proti Jugoslávii odstraněna. Je třeba konstatovat, že SSSR a KSSS projevíly iniciativu a podnikly rozhodné kroky k normalizaci styků s Jugoslávií a svazem komunistů Jugoslávie.⁷³⁾ Sovětská strana sebekriticky doznala nesprávnost dřívějších nepřijatelných me-

to, jichž bylo použito proti jugoslávské straně. Ovšem sovětská strana nikdy jasně nevysvětlila skutečnou podstatu konfliktu a snažila se místo příčin rozporů spíše uvádět individuální odpovědnost jednotlivých sovětských činitelů. Sovětská strana revidovala svůj nesprávný postoj a nepřijatelné praktiky, nepodala však konkrétní vysvětlení objektivních příčin rozporů a konfliktu. Chruščov v roce 1955 jako vedoucí sovětské delegace v Jugoslávii prohlásil na adresu jugoslávského vedení v čele s Titem: "...Upřímně litujeme toho, co se stalo, a rozhodně ~~odkládáme~~ všechen nános tohoto období. K tomuto nánosu nepochybně patří i provokatérská úloha, kterou sehráli ve vztazích mezi Jugoslávií a SSSR odhalení nepřátelů lidu - Berija, Abakumov a jiní. Pečlivě jsme prostudovali materiály, na nichž se tehdy zakládala těžká obvinění a urážky vznesené proti jugoslávským činitelům. Fakta ukazují, že tyto materiály vyrobili nepřátelé lidu, zavrženíhodní agenti imperialismu, kteří se podvodně vloučili do řad naší strany." 74) Sebekritické hodnocení konfliktu s Jugoslávií podal rovněž redakční článek moskevské Pravdy v roce 1963, v němž se uvádí, že KSSS "hluboce analyzovala příčiny neshod, otevřeně prohlásila, že hlavní část viny zhoršení vztahů mezi SKJ a KSSS a mezinárodním komunistickým hnutím nese Stalin, který připustil hrubou zvlášť ve vztahu k Jugoslávii, hodnotil Svaz komunistů Jugoslávie zcela neopodstatněně". Článek dále pak pokračuje: "Spolu s tím KSSS konstatovala, že i jugoslávští soudruzi nesou svou část odpovědnosti za to, jak se v tehdejší době utvářely vztahy mezi Jugoslávií a ostatními socialistickými zeměmi, mezi SKJ a mezi mezinárodním komunistickým hnutím". 75) Článek však neuvádí nic konkrétního a svoje tvrzení nezdůvodňuje. Tyto sebekritiky nic nevysvětlují, spíše problematiku zamlžují. Vůbec se nezmiňují o příčinách rozporů sovětsko-jugoslávských a o skutečné podstatě roztržky. Zaměňují otázku příčiny otázkou

odpovědnosti, resp. viny. Chruščov prezentuje konflikt jako následek "vyrobených materiálů", tím se vyhnul vysvětlit motivy, příčinu a podstatu rozporů a konfliktu. Článek Pravdy pak místo příčiny rozporů a konfliktu uvádí odpovědnost jedné osoby, Stalina za vše, co se stalo a k čemu došlo ze strany KSSS a SSSR. Přitom zcela nepodstatně a nesprávně mluví o nějaké částečné odpovědnosti jugoslávských soudruhů. Mnohem jasněji osvětluje příčiny konfliktu - i když v diplomatické řeči - deklarace vlád SSSR a FLRJ, k jejíž podepsání došlo při příležitosti pobytu sovětské delegace v Bělehradě v roce 1955. V deklaraci jsou formulovány zásady pro vztahy mezi SSSR a FLRJ, které obě vlády proklamují jako obecné, podle nichž by se měly utvářet vůbec mezistátní vztahy na světě. Jde mimo jiné o zásadu respektování svrchovanosti, nezávislosti, nedotknutelnosti, rovnoprávnosti, mírového soužití, dále zásadu "respektování a nevměšování do vnitřních záležitostí z jakýchkoliv důvodů - hospodářského, politického nebo ideologického rázu -, neboť otázky vnitřního zřízení, rozdílnosti společenských soustav a rozdílnosti konkrétních forem rozvíjení socialismu jsou výhradně záležitostmi národů jednotlivých zemí." 76) Tento bod deklarace znamenal plné respektování jugoslávské skutečnosti, jugoslávské formy organizace socialistické společnosti, tedy vlastně plné odsouzení těch politických, teoretických a ideologických pozic, z nichž bylo vedeno informbyrovské tažení proti Jugoslávii. Další zásadou zakotvenou v deklaraci bylo "zastavení jakýchkoliv forem propagandy a dezinformace, jakož i jiných akcí, jež zasévají nedůvěru a tak či onak ztěžují vytvoření ovzduší pro konstruktivní mezinárodní spolupráci a mírové soužití mezi národy". Tento bod deklarace vlastně odsoudil dlouholetou propagandistickou nepřátelskou kampaň, vedenou informbyrovskými silami proti Jugoslávii. Neméně důležitým bodem deklarace byla zásada "odsouzení jakékoli agrese a jakéhokoliv pokusu

nastolit politickou a hospodářskou nadvládu nad jinými zeměmi". Deklarace v tomto bode reagovala na kritické stanovisko vedení Jugoslávie vůči politice SSSR, uplatňované po druhé světové válce zejména vůči Jugoslávii a obecně jím označené jako hegemonismus, jako velmocenská politika nerespektující rovnoprávnost vůči jiným zemím. A XX. sjezd KSSS v roce 1956 pak schválil správnost normalizace vztahů s Jugoslávií vytyčil tezi o rozmanitosti cest k socialismu a rovněž potvrdil zásady bělehradské deklarace, v níž byla zakotvena teze o rozmanitosti forem organizace socialistické společnosti. Tím plně rehabilitoval jugoslávské vedení v čele s Titem, které bylo stalinským vedením a Informbyrem křivě obviněno ze "zrady marxismu-leninismu" jen proto, že kráčelo v jugoslávských podmínkách jugoslávskou cestou k socialismu. Tento sjezd tedy hodnotil jugoslávské specifikum místo informbyrovské zrady jako objektivní a zákonitou nutnost, kterou třeba ve smyslu vědecké teorie marxismu-leninismu plně respektovat. Po zastavení činnosti Informbyra v dubnu 1956 došlo pak v červnu 1956 k obnovení styků mezi KSSS a SKJ, při kteréžto příležitosti byla mezi nimi uzavřena dohoda, v níž jsou stanoveny zásady pro spolupráci. Dohoda stanoví zásadu, že "cesty socialistického vývoje jsou v různých zemích a různých podmínkách rozdílné", dále že "bohatství forem vývoje socialismu přispívá k jeho upevnění", dále, že oběma stranám "jsou cizí jakékoli tendence vnucování svého názoru na určování cest a forem socialistického vývoje" a konečně, že "spolupráce se musí zakládat na naprosté dobrovolnosti a rovnoprávnosti, přátelské kritice a soudružské výměně názorů na sporné otázky." ⁷⁷⁾ Při příležitosti této normalizace styků mezi oběma stranami prohlásil Chruščov, že konflikt s Jugoslávií poškodil věc socialismu a způsobil škodu mezinárodnímu komunistickému hnutí. Tito pak na adresu KSSS řekl, že sovětsko-jugoslávské rozpory a konflikt byl výsledkem nesprávných

"vzájemných vztahů mezi zeměmi, budujícími socialismus a rovněž výsledkem zlomyslných pomluv a překrucování jugoslávské skutečnosti". 78) Domnívám se, že Tito zde vystavil pravdu bez toho, aniž by se snažil něco zastírat, nazval věci pravým jménem. Tím dal na jevo zcela nepokrytě a sebevědomě, že jugoslávské vedení se nikdy nezpro-nevěřilo marxismu, jeho pozice byla a zůstává i nadále správná a tudíž nemá, co by revidovalo ve vztazích k SSSR a KSSS.

Další vývoj vztahů KSSS s ostatními komunistickými stranami k svazu komunistů Jugoslávie byl velmi diferencovaný a prodělal jisté výkyvy. Např. v Prohlášení porady představitelů komunistických a dělnických stran z roku 1960 v Moskvě jsou vedoucí činitelé Svazu komunistů Jugoslávie v čele s Titem znovu - po kolikáté již - nařčeni, že "zradili marxismus-leninismus" a označeni za "revizionisty", proti nimž třeba bojovat. 79) A tento dokument mezinárodního komunistického hnutí je dodnes v platnosti a tudíž jugoslávští vedoucí činitelé v čele s Titem oficiálně lživě nařčeni, že "provádějí podvrstnou činnost proti socialistickému táboru a světovému komunistickému hnutí." Tento dogmatický dokument, výplod pozůstatků stalinského konzervativního a sektářského způsobu myšlení oceňující jugoslávské komunisty jako "zrádce" a "revizionisty", je považován stále ještě mnohými komunistickými stranami, zejména KSSS za přínosný příspěvek do "pokladnice" marxismu.

- - -

V těchto měsících, kdy se znovu vracíme do minulosti, zkoumáme a hodnotíme náš vývoj v Československu po roce 1945, probíráme vliv Informbyra na společenský a politický vývoj v našem státě, zjišťujeme značný podíl činnosti a působení Informbyra a zejména jeho "jugoslávských"

rezolucí na deformacích života v naší republice za uplynulých 20 let. Se smíšenými pocity si uvědomujeme skutečnost, že státní a stranické vedení Československa se v minulosti velmi aktivně podílelo na nepřátelském tažení proti Jugoslávii, inspirovaném stalinským vedením SSSR, a že i v Československu došlo k hromadné soudní a mimo-soudní perzekuci údajných agentů a špiónů "titovských zrádců". Se smíšenými pocity o to víc, že naše zúčtování s minulostí nyní, kdy se snažíme zbavit se mnohých deformací a tyto napravovat, kdy se snažíme socialismus v Československu obrodit, demokratizovat ho, humanizovat ho, kdy se snažíme znovu nalézt svou vlastní československou cestu k socialismu, kterou jsme byli nuceni v minulosti opustit, narazila tato naše upřímná snaha vyvolaná naléhavými objektivními potřebami našeho života a eminentním zájmem zdrcující většiny našeho obyvatelstva, na nepochopení a nevraživý odpor některých našich spojenců, zejména SSSR. Varšavský dopis pěti stran a tisková kampaň rozpoutaná proti našemu obrodnému procesu nám nutně připomíná situaci v roce 1948, kdy stalinské vedení SSSR zahájilo pomocí Informbyra kampaň proti socialistické Jugoslávii. Historie se zajisté neopakuje. Informbyro již neexistuje. S naším obrodným procesem solidarizuje mnoho komunistických a dělnických stran a pokroková demokratická veřejnost na celém světě. Existuje však ještě dogmatismus v komunistickém hnutí. Existuje nepochopení pro progresivní myšlenky a činy. Existuje ještě snaha v praxi neuznávat svrchovanost, rovnoprávnost a nezávislost ve vztazích mezi státy a stranami. Existují ještě velmocenské aspirace. Existuje ještě snaha socialismus unifikovat. Existuje ještě ambice "vedoucí strany" nebo "vedoucí země". Ale existuje též společenská zkušenost, která učí lidi poznat objektivní pravdu o zákonitosti vývoje a vývojových tendencí socialismu na světě, o tom, že socialismus na světě a v jednotlivých zemích se stále vyvíjí,

mění, zdokonaluje se, obrozuje se v souladu s objektivními potřebami života, ve shodě s novými podmínkami ve společnosti a podle úkolů, které staví dějiny před lidstvo na celém světě nebo obyvatelstvo toho nebo onoho státu. Existují zkušenosti s praktikami Informbyra a s exkomunikací Jugoslávie. Existují zkušenosti se stalinovým dogmatismem, sektářstvím a hegemonismem. Tak, jak nelze zastavit a konzervovat dějiny, nelze zastavit rozvoj marxistického myšlení, nelze kanonizovat teorie marxismu a prohlásit za svatou praxi socialismu v minulosti, nelze unifikovat socialismus.

Historie se neopakuje. Jsou však historické paralely, kdy se nám zdá, že se historie jaksi opakuje za změněných podmínek a na vyšší dějinné úrovni. V roce 1948 se proti progresivním silám v Jugoslávii postavily progresivní síly dogmatismu a hegemonismu. Historie dále plně absolutorium progresivním silám. V roce 1968 proti progresivním silám v Československu vystoupily opět regresivní síly dogmatismu a hegemonismu. Podmínky střetnutí těchto sil jsou však nyní podstatně příznivější - objektivně i subjektivně - pro síly pokroku a jsou proto zárukou, že zvítězí pokrok. Příklad nepřátelského tažení stalinského hegemonismu a informbyrovského dogmatismu proti Jugoslávii je v tomto směru cenným historickým poučením.

- - -

Dnešní ožehavé otázky a problémy mezinárodního komunistického hnutí a vztahů mezi socialistickými zeměmi jsou vlastně dalším rozvinutím uzlových problémů, které zahrnuje v sobě historie a činnost Informbyra. Bez znalosti činnosti Informbyra nelze vůbec správně a objektivně pravdivě poznat a řešit dnešní problémy mezinárodní

ního komunistického hnutí a zejména pak vztahů mezi socialistickými zeměmi.

Praha dne 28.7.1968.

POZNÁMKY

- 1) V.I.Lenin, Spisy. Sv.32.Praha 1955, str.36.
- 2) Usnesení EKI z roku 1943. Za svobodu českého a slovenského národa. Sborník dokumentů. Praha 1956, str.249-252.
- 3) Názvy jednotlivých stran odpovídají soudobým oficiálním názvům.
- 4) Komuniké o informační poradě představitelů několika komunistických stran. Rudé právo, 5.10.1947; Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju!, 10.11.1947.
- 5) Zasedání devíti komunistických stran. O založení Informační kanceláře komunistických stran v Bělehradě. Praha 1947.
- 6) Např. Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju!, 10.11., 1.12., 15.12.1947.
- 7) Záznam o rozhovoru s G.Barešem dne 24.6.1966, který se rovněž zúčastnil zasedání jako člen delegace ÚV KSČ.
- 8) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b). Bělehrad 1948, str. 74 a 77; B.Lazič, Tito et la révolution yougoslave 1937-1956. Paříž 1957, str.145 a 160; Záznam o rozhovoru s G.Barešem dne 24.6.1966.
- 9) Zasedání devíti komunistických stran. Praha 1947, str.40.
- 10) Tamtéž, str.80-88.
- 11) Tamtéž, str.97-102.
- 12) Tamtéž, str.103,117.
- 13) Tamtéž, str.52-68.
- 14) Tamtéž, str.122.
- 15) Tamtéž, str.127-137.
- 16) Tamtéž, str.158.
- 17) Tamtéž, str.173.
- 18) Tamtéž, str.182-190.
- 19) Např. v Československu: A.Ždanov, O mezinárodní situaci. Praha 1950. Další vydání v roce 1952.
- 20) Rudé právo, 5.10.1947; Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju!, 10.11.1947.
- 21) Rudé právo, 5.10.1947; Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju!, 10.11.1947.

- 22) Komuniké o informační poradě představitelů několika komunistických stran. Rudé právo, 5.10.1947; Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju, 10.11.1947.
- 23) Proto také s borník dokumentů o zakládajícím zasedání Informbyra v roce 1947 "Zasedání devíti komunistických stran" má zcela správně a logicky podtitul "O založení informační kanceláře komunistických stran v Bělehradě."
- 24) G.Nollau, Zerfall des Weltkommunismus. Kolín-Berlín 1963, str.21;
M.Djilas, Gespräche mit Stalin. Frankfurt n.Mohanem 1962, str.167;
Záznam o rozhovoru s G.Barešem dne 24.6.1966.
- 25) Za pročnyj mir, za narodnuju demokratiju!, 1.7.1948.
- 26) Prehľad dejín Sväzu komunistov Juhoslávie. Bač. Petrovec 1963, str.390.
- 27) M.Djilas, Gespräche mit Stalin. Frankfurt n.Mohanem 1962, str.165.
- 28) P.Togliatti, Problemi del movimento operaio internazionale (1956-1961). Řím 1962, str.144.
- 29) B.Bierut, O straně. Praha 1953, str.94;
M.Hübl, Vznik lidově demokratických států a výstavba socialismu v Polsku, Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku a Albánii (1939-1953). Praha 1954, str.20.
- 30) M.Djilas, Gespräche mit Stalin ..., str.165-166.
- 31) Zasedání devíti komunistických stran. Praha 1947. str.88.
- 32) Prehľad dejín Sväzu komunistov Juhoslávie. Bač. Petrovec 1963, str.390.
- 33) M.Foster, Istorija trjoch internacionalov. Moskva 1959, str.533-534.
- 34) Rudé právo, 5.10.1947.
- 35) Zpráva o poradě Informačního byra komunistických stran. Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 1.7.1948.
- 36) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b). Beograd 1948;
Briefe des ZK der KPJ und Briefe des ZK der KPdSU(b). Beograd 1948.
- 37) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949.
- 38) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 2.12.1949.
- 39) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949.
- 40) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 2.12.1949.
- 41) Tamtéž.

- 42) P.F.Judin, Evropské lidově demokratické země na cestě k socialismu. Praha 1951, str.15.
- 43) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 6.7.1951.
- 44) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 3.4.1953.
- 45) M.Rákosi, Výbor z projevů a článků. Praha 1951, str.156.
- 46) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 16.12.1949.
- 47) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 2.12.1949.
- 48) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949.
- 49) Za pročnýj mir, za narodnuju demokratiju!, 1.2.1948.
- 50) Záznam o rozhovoru s J.Pokornou dne 26.10.1965, která v hlavní redakci v Bukurešti zajišťovala české a slovenské vydání.
- 51) V.I.Lenin, Spisy, Sv.5. Praha 1953, str.518.
- 52) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 11.9.1953.
- 53) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 20.1.1950.
- 54) Např. Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 21.4.1950.
- 55) (P.Togliatti, Problemi del Movimento operaio internazionale (1956-1961). Řím 1962, str.73. Interview časopisu Unita 18.4.1956.
- 56) Tamtéž.
- 57) P.Togliatti, Problemi del movimento operaio internazionale (1956-1961). Řím 1962, str.145.
- 58) Prehľad dejín Sväzu komunistov Juhoslávie. Báč. Petrovec 1963, str.393.
- 59) Za pročnýj mir, za narodnuju demokratiju!, 15.12.1947, 15.2.1948.
- 60) Za pročnýj mir, za narodnuju demokratiju!, 1. a 15.3. 1948.
- 61) Za pročnýj mir, za narodnuju demokratiju!, 15.2.1948.
- 62) Za pročnýj mir, za narodnuju demokratiju!, 1.5.1948.
- 63) Rudé právo, 29.6.1948.
- 64) V.Dedijer, Josip Broz Tito. Petrovec 1953, str.258.
- 65) K.Kořalková, Vytváření systému dvoustranných spojeneckých smluv mezi evropskými socialistickými zeměmi (1943-1949). Praha 1966, str.60-61.
- 66) Deklarace vlády SSSR o základech rozvoje a dalšího upevnění přátelství a spolupráce mezi SSSR a ostatními socialistickými státy. Rudé právo, 31.10.1956.

- 67) V. Dedijer, Josip Broz Tito. Petrovec 1953, str. 385 a n.;
 Přehľad dejín Sväzu komunistov Juhoslávie. Báč. Petrovec
 1963, str. 391 a n.;
 M. Djilas, Gespräche mit Stalin. Frankfurt 1962, str. 171
 a n.;
 B. Lazič, Tito et la révolution yougoslave 1937-1956. Pa-
 ris 1957, str. 132 a n.;
 Pravda (moskevská), 2.12.1961.
- 68) V. Dedijer, Josip Broz Tito. Petrovec 1953, str. 452-456;
 Přehľad dejín Sväzu komunistov Juhoslávie. Báč. Petro-
 vec 1963, str. 394;
 Písma CK KPJu i písma CK VKP(b). Beograd 1948, str. 39.
- 69) Záznam rozhovoru s G. Barešem dne 24.6.1966, který se za-
 sedání zúčastnil jako člen delegace KSC.
- 70) F. Rogliatti, Cesta do Jugoslávie. Rinascita, 1.2.1964,
 Pravda (bratislavská), 2.3.1964.
- 71) Rezoluce o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti.
 Rudé právo, 5.10.1947 - dokument č. 3 tohoto sborníku.
- 72) V. kongres Komunistické partije Jugoslavije.
 Izveštaji i referati. Beograd 1948, str. 165.
- 73) VKS(b) má od roku 1952 název KSSS KS Jugoslaviie od téhož
 roku nese nový název "Svaz komunistů Jugoslávie".
- 74) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 27.5.1955.
- 75) Pravda (moskevská), 10.2.1963.
- 76) Rudé právo, 3.6.1955.
- 77) Rudé právo, 21.6.1956.
- 78) Rudé právo, 20.6.1956.
- 79) Dokumenty z porad představitelů komunistických a dělnic-
 kých stran v Moskvě v letech 1957 a 1960.
 Praha 1961, str. 102-103.

D O K U M E N T Y

I. o d d i l

" K o m u n i k é o informační poradě představitelů
několika komunistických stran
(v září 1947 - pozn. K.V.)

Koncem září se konala v Polsku informační porada za účasti těchto stran : Komunistické strany Jugoslávie - soudr. E.Kardelj a M.Djilas; Bulharské dělnické strany (komunistů) - soudr. V. Červenkov a V.Poptomov; Komunistické strany Rumunska - soudr. G.Gheorghiu-Dej a A.Paukerová; Maďarské komunistické strany - soudr. M.Farkaš a J. Révay ; Polské dělnické strany - soudr. W.Gomulka a H.Minc; Všesvazové komunistické strany (bolševiků) - soudr. A.Ždanov a G. Malenkov; Komunistické strany Francie - soudr. J.Duclos a E. Fajon; Komunistické strany Československa - soudr. R.Slánský a Š. Baštovanský a Komunistické strany Itálie - soudr. L.Longo a E. Reale.

Účastníci porady vyslechli informační zprávy o činnosti ÚV stran, zde zastoupených : za Komunistickou stranu Jugoslávie podali zprávu soudr. E.Kardelj a M.Djilas; za Bulharskou dělnickou stranu (komunistů) soudr. V. Červenkov; za Komunistickou stranu Rumunska soudr. G.Gheorghiu-Dej; za Maďarskou komunistickou stranu soudr. J.Révay; za Polskou dělnickou stranu soudr. W.Gomulka; za Všesvazovou komunistickou stranu (bolševiků) soudr. G.Malenkov; za Komunistickou stranu Francie soudr. J.Duclos; za Komunistickou stranu Československa soudr. R.Slánský a za Komunistickou stranu Itálie soudr. L.Longo.

Účastníci porady pojednali o těchto zprávách a rozhodli se posoudit otázku mezinárodní situace a otázku výměny zkušeností a koordinace činnosti komunistických stran, zastoupených na poradě.

Referát o mezinárodní situaci přednesl soudr. A.Ždanov. Účastníci porady projednali referát, došli k plné shodě v názorech na současnou mezinárodní situaci i na úkoly, které z ní vyplývají a jednomyslně se usnesli na Prohlášení o mezinárodní situaci.

Referát o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti komunistických stran přednesl soudr. W.Gomulka. Vzhledem k negativním zjevům, způsobeným nedostatkem styků mezi stranami zastoupenými na poradě a vzhledem k nutnosti vzájemné výměny zkušeností, porada k tomuto bodu se usnesla vytvořit Informační byro.

Informační byro se bude skládat ze zástupců ústředních výborů výše uvedených stran.

Úkolem Informačního byra je organizovat výměnu zkušeností mezi stranami a v případě potřeby koordinovat jejich činnost na podkladě vzájemné dohody.

Bylo rozhodnuto, aby Informační byro vydávalo časopis. Za sídlo Informačního byra a redakce časopisu byl určen Bělehrad." x)

x) Rudé právo, 5.10.1947.

P r o h l á š e n í Informačního byra z roku 1947
k mezinárodní situaci

"Představitelé Komunistické strany Jugoslávie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Vsesvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Itálie pojednali o mezinárodní situaci a dohodli se na tomto prohlášení :

V důsledku druhé světové války a v poválečném období došlo k podstatným změnám v mezinárodní situaci.

Tyto změny spočívají v novém rozdělení základních politických sil na světovém dějišti, ve změně vztahů mezi státy - vítězi v druhé světové válce a v jejich přeskupe-
ní.

Pokud trvala válka, spojenecké státy ve válce proti Německu a Japonsku šly společně a tvořily jeden tábor. Avšak ve spojeneckém táboře už během války byly rozdíly jak při stanovení válečných cílů, tak při určování poválečného uspořádání světa. Sovětský svaz a demokratické země považovaly za hlavní cíl války obnovu a upevnění demokratických řádů v Evropě, likvidaci fašismu a odvrácení možnosti nové agrese se strany Německa, dosažení všestranné a dlouhodobé spolupráce evropských národů. Spojené státy a spolu s nimi Anglie si vytyčily ve válce jiný cíl : zbavit se konkurentů na trzích (Německo, Japonsko) a upevnit své dominující postavení. Tento rozdíl při stanovení válečných cílů a úkolů poválečného uspořádání se prohluboval v období poválečném Vytvořily se dvě protikladné politické linie : na jednom pólu politika SSSR a demokratických zemí, směřující k podlomení imperialismu a k upevnění

demokracie; na druhém pólu politika USA a Anglie, směřující k posílení imperialismu a k zardoušení demokracie. Poněvadž SSSR a země nové demokracie se staly překážkou při uskutečňování imperialistických plánů boje za světovládu a za zničení demokratických hnutí, bylo vyhlášeno tažení proti Sovětskému svazu a proti zemím nové demokracie; nejhorkokrevnější imperialističtí politikové v USA a Anglii podporují toto tažení hrozbou nové války.

Takto se vytvořily dva tábory - tábor imperialistický a antidemokratický, jehož základním cílem je nastolení světovlády amerického imperialismu a zničení demokracie; a tábor antiimperialistický a demokratický, jehož základním cílem je podkopání imperialismu, upevnění demokracie a likvidace zbytků fašismu.

Zápas dvou protilehlých táborů - imperialistického a protiimperialistického - se odehrává za podmínek dalšího zostření všeobecné krize kapitalismu, zeslabení sil kapitalismu a upevnění sil socialismu a demokracie.

Imperialistický tábor a jeho vedoucí síla - USA - projevuje proto zvláště agresivní aktivitu. Tato aktivita se uplatňuje současně všemi směry - po linii vojensko-strategických opatření, po linii hospodářské expanze a po linii ideologického boje. Trumanův a Marshallův plán je jen součástí - evropskou kapitolou celkového plánu světové expanzivní politiky, prováděné Spojenými státy ve všech koutech zeměkoule. Plán hospodářského a politického porobení Evropy americkým imperialismem je doplňován plány hospodářského a politického porobení Číny, Indonésie, jihoamerických zemí. Včerejší agresori - němečtí a japonští velkokapitalističtí magnáti - jsou připravováni Spojenými státy americkými k nové úloze : mají se stát nástrojem imperialistické politiky USA v Evropě a Asii.

Arzenál taktických prostředků, používaných imperialistickým táborem, je neobyčejně rozmanitý. Kombinují se zde přímé hrozby násilím, vyděračství a nátlak, různé metody

politického a hospodářského nátlaku, podplácení, využívání vnitřních rozporů a rozepří k posílení vlastních pozic; všechno to se provádí pod liberálně politickou rouškou, která má oklamat a svést lidi nevyznající se v politice.

Zvláštní místo v arzenále taktických prostředků zaujímá využívání zrádcovské politiky pravicových socialistů typu Bluma ve Francii, Attleeho a Bevina v Anglii, Schumachera v Německu, Rennera a Schärfa v Rakousku, Saragata v Itálii atd. Pravicoví socialisté se snaží zakrýt vpravdě lupičskou podstatu imperialistické politiky maskou demokracie a socialistické frazeologie, ve skutečnosti jsou však ve všem věrnými pomocníky imperialistů, vnášejíce rozklad do řad dělnické třídy, otravující její vědomí. Není náhodou, že zahraniční politika anglického imperialismu našla v osobě Bevinově nejdůslednějšího a nejhorlivějšího vykonavatele.

Za těchto okolností je třeba, aby antiimperialistický, demokratický tábor se sešel, dohodl se na jednotné platformě postupu, stanovil svou taktiku proti hlavním silám imperialistického tábora, proti americkému imperialismu, proti jeho anglickým a francouzským spojencům, proti pravicovým socialistům především v Anglii a ve Francii.

Ke zkřížení plánu imperialistické agrese je třeba úsilí všech demokratických antiimperialistických sil Evropy. Pravidoví socialisté jsou v této věci zrádci. S výjimkou zemí nové demokracie, kde blok komunistů a socialistů s jinými demokratickými pokrokovými stranami tvoří základnu obrany těchto zemí proti imperialistickým plánům, socialisté ve většině jiných zemí, především francouzští socialisté a angličtí labouristé - Ramadier, Blum, Attlee, Bevin - svou otročskou ponižeností a podlézavostí usnadňují americkému kapitálu jeho úkol, podněcují jej k vydírání a ženou své země na cestu vazalské závislosti na Spojených státech amerických.

Z toho vyplývá, že komunistickým stranám připadl mimořádný úkol. Musí chopit do svých rukou prapor obrany

národní nezávislosti a svrchovanosti svých zemí. Budou-li komunistické strany hájit své pozice, nedají-li se zastrašit a vydírat, budou-li mužně stát na stráží demokracie, národní svrchovanosti, svobody a nezávislosti svých zemí, dovedou-li ve svém boji proti pokusům o hospodářské a politické zotročení svých zemí postavit se do čela všem silám, ochotným hájit čest a národní nezávislost -, pak se nemohou stát skutkem žádáné plány na zotročení evropských a asijských zemí.

Toť nyní jeden ze základních úkolů komunistických stran.

Je třeba mít na zřeteli, že mezi přáním imperialistů rozpoutat novou válku a možností takovou válku organizovat - je obrovská vzdálenost. Národy světa si nepřejí války. Síly podporující mír jsou značné a veliké; budou-li tyto síly pevné a nezločné při obraně míru, obstojí v pevnosti a rozhodnosti, pak plány útočníků úplně ztroskotají. Nezapomínejme, že pokřik imperialistických agentů s válečným nebezpečím chce zastrašit nepevné lidi a lidi slabých nervů a dosáhnout vyíráním ústupků pro útočníka.

Hlavní nebezpečí pro dělnickou třídu tkví nyní v podceňování vlastních sil a v přeceňování sil imperialistického tábora. Jako v minulosti mnichovská politika uvolnila ruce hitlerovské agresí, tak ústupky novému kursu USA a imperialistickému táboru mohou jeho iniciátory povzbudit k ještě větší drzosti a agresivitě. Proto se komunistické strany musí postavit do čela proti plánům imperialistické expanze a agrese ve všech směrech - po státní, politické, hospodářské a ideologické linii, musí spojit a sjednotit své úsilí na základě společné antiimperialistické a demokratické platformy a shromáždit kolem sebe všechny demokratické a vlastenecké síly lidu." x)

x) Rudé právo, 5.10.1947.

xx) Poznámka ze str. 75
tamtéž

" R e z o l u c e o výměně zkušeností a o koordinaci činnosti stran zastoupených na poradě (rok 1947 - pozn.K.V.)

Porada konstatuje, že nedostatek styků mezi komunistickými stranami, zastoupenými na této poradě, je v současné situaci vážnou slabinou. Zkušenost ukázala, že takovéto vzájemná izolovanost komunistických stran je nepravdivá a škodlivá. Potřeba výměny zkušeností a dobrovolná koordinace činnosti jednotlivých stran se stala naléhavou zejména nyní, kdy poválečná mezinárodní situace se zkomplikovala a kdy vzájemná izolovanost komunistických stran by měla za následek újmu pro věc dělnické třídy.

Vycházejíce z toho, účastníci perady se dohodli :

1.) Zřídít informační byro z představitelů Komunistické strany Jugoslávie, Bulharské dělnické strany (komunistů), Komunistické strany Rumunska, Maďarské komunistické strany, Polské dělnické strany, Věšsvazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa a Komunistické strany Itálie.

2.) Informační byro pověřit úkolem organizace výměny zkušeností a v případě potřeby koordinace činnosti komunistických stran na základě vzájemné dohody.

3.) Informační byro ke složeno ze zástupců ústředních výborů, po dvou zástupcích za každý ústřední výbor, při čemž delegace ústředních výborů jmenují a změny v nich provádějí příslušné ústřední výbory.

4.) Zřídít při informačním byru časopis - vychazející čtrnáctidenně a později týdně. Časopis vydávat ve francouzštině a ruštině a podle možnosti i v jiných řečech.

5.) Za sídle infermačního byra určit Bělehrad." xx)

II. oddíl

"Z p r á v a o poradě Informačního byra komunistických stran (v červnu 1948 - pozn. K.V.)

V druhé polovině června se v Rumunsku konala porada Informačního byra, již se zúčastnili tito představitelé: za Bulharskou dělnickou stranu (komunistů) soudruzi a T.Kostov a V.Červenkov; za Rumunskou dělnickou stranu soudruzi G.Gheorghiu-Dej, V.Luca a A.Paukerová; za Maďarskou stranu pracujících soudruzi M.Rákosi, M.Farkas a E.Gerő; za Polskou dělnickou stranu soudruzi J.Berman, A.Zawadzki; za Všesvazovou komunistickou stranu (bolševiků) soudruzi A.Ždanov, G.Malenkov a M.Suslov; za Komunistickou stranu Francie soudruzi J.Duclos a E.Fajon; za Komunistickou stranu Československa soudruzi R.Slánský, V.Široký, B.Geminder a G.Bareš; za Komunistickou stranu Itálie soudruzi P.Togliatti a P.Secchia.

Informační byro projednalo o situaci v Komunistické straně Jugoslávie a jednomyslně přijalo rezoluci k této otázce." x)

x) Rudé právo, 29.6.1948;
Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 1.7.1948.

R e z o l u c e Informačního byra "O situaci
v Komunistické straně Jugoslávie;
přijaté na zasedání Informačního byra komunistických
stran v Rumunsku v druhé polovině června 1948

Informační byro za účasti představitelů Bulharské dělnické strany (komunistů), Rumunské dělnické strany, Maďarské strany pracujících, Polské dělnické strany, Vše-svazové komunistické strany (bolševiků), Komunistické strany Francie, Komunistické strany Československa, Komun-istické strany Itálie projednalo o situaci v Komunistic-ké straně Jugoslávie, konstatovalo, že zástupci Komunistic-ké strany Jugoslávie odmítli se dostavit na zasedání Informačního byra a jednomyslně se dohodlo na těchto zá-věrech:

1) Informační byro zjišťuje, že vedení jugoslávské komunistické strany provádí v poslední době v základních otázkách zahraniční a vnitřní politiky nesprávnou linií, jež znamená ústup od marxismu-leninismu. V souvislosti s tím Informační byro schvaluje postup Ústředního výboru VKS (b), který vzal na sebe iniciativu při odhalení ne-správné politiky Ústředního výboru Komunistické strany Jugoslávie a především nesprávné politiky soudruhů Tita, Kardelja, Djilase a Rankoviče.

2) Informační byro konstatuje, že vedení jugoslávské komunistické strany provádí nevráživou politiku v poměru k Sovětskému svazu a k VKS (b). V Jugoslávii byla připu-štěna nedůstojná politika znevažování sovětských vojen-ských specialistů a diskreditování sovětské armády. So-větští občanští specialisté v Jugoslávii byli podrobeni zvláštnímu režimu, na podkladě něhož byli dáni pod dozor

orgánů státní bezpečnosti a byli sledováni. Stejnému dozoru a sledování byl orgány jugoslávské státní bezpečnosti vystaven představitel VKS (b) v Informačním byru - soudruh Judin a řada oficiálních představitelů SSSR v Jugoslávii.

Všechny tyto, jakož i jim podobné skutečnosti svědčí o tom, že vedoucí činitelé Komunistické strany Jugoslávie zaujali stanovisko nedůstojné komunistů, na podkladě něhož jugoslávští vedoucí činitelé začali ztotožňovat zahraniční politiku SSSR se zahraniční politikou imperialistických mocností a chovají se k Sovětskému svazu stejným způsobem jako k buržoazním státům. Právě v důsledku této protisovětské pozice v Ústředním výboru Komunistické strany Jugoslávie byla rozšířena pomlouvačná propaganda vypůjčená z arzenálu kontrarevolučního trockismu, o "degeneraci" VKS (b), o "degeneraci" SSSR atd.

Informační byro odsuzuje tyto protisovětské koncepce vůdčích činitelů KSJ, neslučitelné s marxismem-leninismem a hodící se jen pro nacionalisty.

3) Ve své politice uvnitř země vůdcové KSJ ustupují z pozic dělnické třídy a rozcházejí se s marxistickou teorií tříd a třídního boje. Popírají skutečnost, že kapitalistické živly v jejich zemi rostou a že v souvislosti s tím se zostřejuje třídní boj v jugoslávské vesnici. Toto popírání vychází z oportunistického názoru, podle kterého prý v období přechodu od kapitalismu k socialismu třídní boj se nezostřejuje, jak tomu učí marxismus-leninismus, nýbrž uhasíná, jak tvrdili oportunisté Bucharinova typu, kteří hlásali teorii pokojného vrůstání kapitalismu do socialismu.

Jugoslávští vedoucí činitelé provozují nesprávnou politiku na vesnici, ignorují třídní diferenciaci na vesnici a pokládají individuální rolníky za jediný celek, navzdory marxisticko-leninskému učení o třídách a třídním boji, navzdory známé Leninově poučce o tom, že drobné individuální hospodářství rodí kapitalismus a buržoazii neustále,

každodenně, každou hodinu, živelně a hromadně. Zatím však politická situace na jugoslávském venkově neřádá žádných důvodů k sebeuspokojení a bezstarostnosti. V podmínkách, kdy v Jugoslávii převládá individuální rolnické hospodářství, kdy neexistuje nacionalizace půdy, kdy platí soukromé vlastnictví půdy a kdy je půdu možno kupovat a prodávat, kdy v rukou kulaků jsou soustředěny značné pozemky, kdy se používá námezdní práce atd., nelze vychovávat stranu v duchu zastírání třídního boje a smírování třídních rozporů, aniž je tím strana odzbrojována vůči obtížím výstavby socialismu.

Vedoucí činitelé jugoslávské komunistické strany scházejí z marxisticko-leninské cesty na cestu národní kulacké strany v otázce vůdčí úlohy dělnické třídy, neboť tvrdí, že "rolníci jsou nejpevnějším základem jugoslávského státu". Lenin učí, že "proletariát jako jediná důsledně revoluční třída soudobé společnosti ... musí být vůdcem, hegemonem v boji všeho lidu za úplný demokratický převrat, v boji všech pracujících a vykořisťovaných proti utlačovatelům a vykořisťovatelům".

Jugoslávští vedoucí činitelé porušují tuto poučku marxismu-leninismu.

Pokud jde o rolnictvo, pak jeho většina, t.j. chudé a střední rolnictvo, může být nebo je již ve svazku s dělnickou třídou, při čemž vedoucí úloha v tomto svazku zůstává dělnické třídě.

Uvedená koncepce jugoslávských vůdců porušuje tyto poučky marxismu-leninismu.

Jak je patrné, tato koncepce vyjadřuje názory, které se hodí pro maloburžoazní nacionalisty, ne však pro marxisty-lenince.

4) Informační byro má za to, že vedení Komunistické strany Jugoslávie reviduje marxisticko-leninské učení o straně. Podle teorie marxismu-leninismu je strana základní vedoucí a řídicí silou v zemi, silou, které má svůj

zvláštní program a nerozplývá se v bezpartijní mase. Strana je nejvyšší formou organizace a nejdůležitějším nástrojem dělnické třídy. Zatím však v Jugoslávii je pokládána za hlavní vedoucí sílu v zemi nikoliv komunistická strana, nýbrž Národní fronta. Jugoslávští vůdcové snižují úlohu komunistické strany, fakticky nechávají stranu rozplývat v bezpartijní Národní frontě, která zahrnuje třídně zcela různorodé živly (dělnictvo, pracující rolnictvo s individuálním hospodářstvím, kulaky, obchodníky, malé továrníky, buržoazní inteligenci atd.), jakož i pestré politické skupiny, včetně některých buržoazních stran. Jugoslávští vedoucí činitelů úporně nechtějí přiznat chybnost své koncepce o tom, že Komunistická strana Jugoslávie prý nemůže a nesmí mít svůj zvláštní program, nýbrž že se má spokojovat s programem Národní fronty.

Fakt, že v Jugoslávii na politické aréně vystupuje jedině Národní fronta, kdežto strana a její organizace nevystupují otevřeně vlastním jménem před lidem, nejen snižuje úloha strany v politickém životě země, nýbrž také podkopává stranu jako samostatnou politickou sílu, která je povolána získávat stále větší důvěru lidu a podchycovat svým vlivem stále širší masy pracujícího lidu otevřenou politickou činností, otevřenou propagací svých názorů a svého programu. Vedoucí činitelé Jugoslávské komunistické strany opakují chyby ruských menševiků, spočívající v rozplývání marxistické strany v bezpartijní masové organizaci. To všechno svědčí o likvidátorských tendencích vzhledem ke komunistické straně v Jugoslávii.

Informační byro má za to, že taková politika Ústředního výboru Komunistické strany Jugoslávie ohrožuje samu existenci komunistické strany a konec konců skrývá v sobě nebezpečí degenerace Jugoslávské lidové republiky.

5) Informační byro má za to, že byrokratický režim uvnitř strany, vytvořený vedoucími jugoslávskými činiteli, je zhoubný pro život a vývoj jugoslávské komunistické

strany. Ve straně není vnitrostranické demokracie - není uskutečňována zásada volitelnosti, není kritiky a sebe-kritiky. Ústřední výbor Komunistické strany Jugoslávie, přes slovní ujištění soudruhů Tita a Kardelja, se skládá ve své většině nikoliv z volených, nýbrž kooptovaných členů. Komunistická strana je fakticky v pololegálním postavení. Stranické schůze se nekonají nebo se konají tajně, což nemůže nepodlamovat vliv strany v masách. Takový typ organizace jugoslávské komunistické strany nelze nazvat jinak než sektářsko-byrokratickým. Vede k likvidaci strany jako aktivního, čínorodého organismu, pěstuje ve straně vojenské metody vedení, podobné metodám, které svého času zaváděl Trockij.

Nelze naprosto trpět, když v jugoslávské komunistické straně jsou pošlapávána nejzákladnější práva členů strany, když na sebemenší kritiku nesprávných pořádků ve straně je odpovídáno krutými represáliemi.

Informační byro pokládá za odsouzeníhodná taková fakta, jako vyloučení ze strany a zatčení členů Ústředního výboru Komunistické strany Jugoslávie soudruhů Žujoviče a Hebranga za to, že se odvážili kritizovat antisovětské koncepce vedoucích jugoslávské komunistické strany a vyslovovat se pro přátelství Jugoslávie se Sovětským svazem.

Informační byro má za to, že v komunistické straně nelze trpět takový ostudný, čistě turecký, teroristický režim. Zájmy samotné existence a rozvoje jugoslávské komunistické strany vyžadují, aby se s takovým režimem skoncovalo.

6) Informační byro má za to, že kritika chybného Ústředního výboru Komunistické strany Jugoslávie, provedená Ústředním výborem VKS (b) a ústředními výbory jiných komunistických stran, jako bratrská pomoc jugoslávské komunistické straně, vytváří pro její vedení všechny nutné

podmínky k nejrychlejší nápravě spáchaných chyb. Avšak vůdcové Komunistické strany Jugoslávie, stížení přepjatou ctižádostí, velikášstvím a domýšlivostí, místo aby čestně přijali tuto kritiku a dali se cestou bolševické nápravy spáchaných chyb, uvítali kritiku s odporem, zachovali se k ní nepřátelsky, dali se protistranickou cestou kategorického a všeobecného popírání svých chyb, porušili učení marxismu-leninismu o průměru politické strany ke svým chybám a tím prohloubili své protistranické chyby.

Když jugoslávští vedoucí činitelé se ukázali neschopnými vyvrátit kritiku Ústředního výboru VKS (b) a ústředních výborů jiných bratrských stran, dali se cestou přímého klamání své strany a lidu, zatajili jugoslávské komunistické straně a lidu skutečné příčiny vyřizování účtů se soudruhy Žujovičem a Hebrangem.

V poslední době, již po kritice chyb jugoslávských vedoucích činitelů, provedené ústředními výbory VKS (b) a bratrských stran, pokusili se tito nadekretovat řadu nových levičáckých opatření - zákonů. Jugoslávští vedoucí činitelé vydali s velkým spěchem nové zákonné opatření o nacionalizaci drobného průmyslu a maloobchodu, jehož provedení není naprosto připraveno a které může vzhledem k takovému spěchu jenom znesnadnit zásobování jugoslávského obyvatelstva. Stejným chvatem vydali nový zákon a obilní dani na rolníky, který také není připraven a který proto může jen dezorganizovat zásobování městského obyvatelstva obilím. Konečně naprosto nečekaně v honosných deklaracích vyhlásili nedávno svou lásku a oddanost Sovětskému svazu, třebaže je dostatečně známo, že dodnes provádějí v praxi nevraživou politiku vůči SSSR.

A nejen to. Vedoucí činitelé Komunistické strany Jugoslávie v poslední době s velkým sebevědomím vyhláší politiku likvidace kapitalistických živlů v Jugoslávii. V dopise Ústřednímu výboru VKS (b) ze 13. dubna t.r.

Tito a Kardelj psali, že "plénium Ústředního výboru schválilo opatření, navržená politbyrem ÚV, směřující k likvidaci zbytků kapitalismu v zemi".

V souhlasu s touto koncepcí Kardelj ve svém projevu v Lidové skupštině Federativní lidové republiky Jugoslávie 25. dubna prohlásil: "V naší zemi jsou sečteny dny zbytků vykořisťování člověka člověkem".

Takovou orientaci vedoucích činitelů Komunistické strany Jugoslávie na likvidaci kapitalistických živlů v nynějších podmínkách Jugoslávie a tudíž i na likvidaci kulactva jako třídy nelze kvalifikovat jinak než jako dobrodružnou, nemarxistickou. Neboť nelze řešit tento úkol, dokud převládá v zemi individuální rolnické hospodářství, které nevyhnutelně rodí kapitalismus, dokud nejsou připraveny podmínky pro hromadnou kolektivizaci zemědělství a dokud většina pracujícího rolnictva se nepřesvědčí o přednostech kolektivního způsobu hospodaření. Zkušenosti VKS (b) svědčí o tom, že teprve na základě hromadné kolektivizace zemědělství je možná likvidace poslední a nejpočetnější vykořisťovatelské třídy - třídy kulactva, že likvidace kulactva jako třídy je nerozlučnou součástí kolektivizace zemědělství.

K tomu, aby byla úspěšně provedena likvidace kulactva jako třídy a tudíž likvidace kapitalistických živlů na venkově, se od strany vyžaduje, aby provedla předběžnou a dlouhou přípravnou práci, sledující omezení kapitalistických živlů na venkově, upevnění svazku dělnické třídy a rolnictva pod vedením dělnické třídy, rozvíjení socialistického průmyslu, schopného organizovat výrobu strojů pro kolektivní vedení zemědělství. Chvat v této věci může přinést jen nenapravitelnou škodu.

Jedině na základě těchto opatření, pečlivě připravovaných a důsledně prováděných, je možný přechod od omezení kapitalistických živlů na venkově k jejich likvidaci.

Jakékoliv pokusy jugoslávských vůdců řešit tento úkol ve chvatu a kancelářským dekretováním znamenají buď dobrodružství už napřed odsouzené ke krachu, anebo chvastounskou a pustou demagogickou deklaráci.

Informační byro má za to, že takovou falešnou a demagogickou taktikou chtějí jugoslávští vůdčí činitele ukázat, že nejenom stojí na půdě třídního boje, nýbrž jdou dále za ony požadavky, které by bylo možno předložit jugoslávské komunistické straně, pokud jde o omezování kapitalistických živlů na podkladě reálných možností.

Informační byro se domnívá, že tyto levičácké dekrety a deklarace jugoslávského vedení, nakolik jsou demagogické a neuskutečnitelné v dnešní době, mohou jen zkompromitovat prapor socialistické výstavby v Jugoslávii.

Proto Informační byro hodnotí takovou dobrodružnou taktiku jako nedůstojný manévr a nepřípustnou politickou hru.

Jak je patrné, uvedená levičácká demagogická opatření a deklarace jugoslávských vůdců jsou vypočteny na to, aby jimi zamaskovali své odmítavé stanovisko k přiznání svých chyb a jich čestné nápravě.

7) Vzhledem k vytvořivší se situaci v Komunistické straně Jugoslávie a ve snaze poskytnout vedoucím činitelům jugoslávské komunistické strany možnost nalézt východisko ze situace, navrhl Ústřední výbor VKS (b) a ústřední výbor druhých bratrských stran, aby o situaci v jugoslávské komunistické straně bylo jednáno na zasedání Informačního byra podle těchž normálních stranických zásad, podle kterých byla projednávána na prvním zasedání Informačního byra činnost jiných komunistických stran. Avšak na četné návrhy bratrských komunistických stran pojednat o situaci v jugoslávské komunistické straně na Informačním byru odpověděli jugoslávští vůdčové odmítavě.

Ve snaze vyhnout se spravedlivé kritice bratrských stran na Informačním byru vymysleli jugoslávští vůdcové verzi o svém "nerovnoprávném postavení". Nutno říci, že v této verzi není ani slůvka pravdy. Je všeobecně známo, že komunistické strany při organizaci Informačního byra vycházely z nesporné zásady, že kterákoliv strana má skládat účty ze své činnosti před Informačním byrem, stejně tak jako kterákoliv strana má právo kritizovat druhé strany. Na první poradě devíti komunistických stran tohoto svého práva široce využila jugoslávská komunistická strana. Fakt, že Jugoslávie odmítla skládat své účty před Informačním byrem, vyslechnout kritické připomínky druhých komunistických stran, znamená skutečné porušení rovnoprávnosti komunistických stran a rovná se požadavku vytvořit privilegované postavení v Informačním byru pro Komunistickou stranu Jugoslávie.

8) Vzhledem ke všemu, co bylo již dříve uvedeno, souhlasí Informační byro se zhodnocením situace v jugoslávské komunistické straně, s kritikou chyb Ústředního výboru Komunistické strany Jugoslávie a s politickou analýzou těchto chyb tak, jak byla vyložena v dopisech Ústředního výboru VKS (b) Ústřednímu výboru Komunistické strany Jugoslávie v březnu až květnu 1948.

Informační byro dospívá k jednomyslnému závěru, že svými protistranickými a protisovětskými názory, neslučitelnými s marxismem-leninismem, celým svým postupem a svým odmítnutím dostavit se na zasedání Informačního byra se vůdcové Komunistické strany Jugoslávie postavili proti komunistickým stranám, které jsou členy Informačního byra, přešli k odštěpení se od jednotné socialistické fronty proti imperialismu, dali se na cestu zrady věci mezinárodní solidarity pracujícího lidu a přechodu na pozice nacionalismu.

Informační byro odsuzuje tuto protistranickou politiku a postup Ústředního výboru Komunistické strany

Jugoslávie.

Informační byro zjišťuje, že v důsledku toho všeho Ústřední výbor Komunistické strany Jugoslávie staví sebe a jugoslávskou komunistickou stranu mimo rodinu bratrských komunistických stran, mimo jednotnou komunistickou frontu a tudíž mimo řady Informačního byra.

Informační byro má za to, že základem všech těchto chyb vedení Komunistické strany Jugoslávie je nesporný fakt, že v jejím vedení v posledních pěti až šesti měsících otevřeně nabyly vrchu nacionalistické živly, které tam byly i dříve zamaskovány, že vedení Komunistické strany Jugoslávie se rozešlo s internacionalistickými tradicemi jugoslávské komunistické strany a dalo se cestou nacionalismu.

Jugoslávští vůdcové, silně přecenující vnitřní národní síly a možnosti Jugoslávie, se domnívají, že mohou zachovat nezávislost Jugoslávie a vybudovat socialismus bez podpory komunistických stran v jiných zemích, bez podpory zemí lidové demokracie, bez podpory Sovětského svazu. Domnívali se, že nová Jugoslávie se může obejít bez pomoci těchto revolučních sil.

Jugoslávští vůdcové. špatně se orientující v mezinárodní situaci a zstrašení vyděračskými hrozbami imperialistů, myslí, že řadou ústupků imperialistickým státům mohou získat přízeň těchto států, dohodnout se s nimi o nezávislosti Jugoslávie a postupně většit jugoslávským národům orientaci na tyto státy, t.j. orientaci na kapitalismus. Přitom mlčky vycházejí ze známé buržoazně-nacionalistické teze, podle které "kapitalistické státy představují menší nebezpečí pro nezávislost Jugoslávie než Sovětský svaz".

Jugoslávští vedoucí činitelé patrně nechápou, nebo se snad tváří, že nepochopí, že podobná nacionalistická koncepce může vést jen k degeneraci Jugoslávie v obyčejnou buržoazní republiku, ke ztrátě nezávislosti Jugoslávie

a k přeměně Jugoslávie v kolonii imperialistických zemí.

Informační byro nepochybuje, že v lůně Komunistické strany Jugoslávie je dosti zdravých živlů, věrných internacionalistickým tradicím jugoslávské komunistické strany, věrných jednotné socialistické frontě.

Úkolem těchto zdravých sil Komunistické strany Jugoslávie je, aby donutily své nynější vedoucí činitele otevřeně a čestně přiznat své chyby a napravit je, rozejít se s nacionalismem, vrátit se k internacionalismu a všemožně upevňovat jednotnou socialistickou frontu proti imperialismu; nebo, ukáží-li se nynější vůdcové Komunistické strany Jugoslávie k tomu neschopnými, vystřídat je a vyzvednout zdola nové internacionalistické vedení Komunistické strany Jugoslávie.

Informační byro nepochybuje, že Komunistická strana Jugoslávie dovede splnit tento čestný úkol.^{x)}

x) Rudé právo, 29.6.1948;

Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 1.7.1948.

III. oddil

"K o m u n i k é o pravdě Informačního byra komunistických stran (v listopadu 1949 - pozn. K.V.)

V druhé polovině listopadu se v Maďarsku konala porada Informačního byra, složeného ze zástupců Komunistické strany Bulharska - ss.V.Červenkova, V.Poptomova; Rumunské dělnické strany - ss.G.Gheorghiu-Deje, I.Kišiněvského, A.Moghiorose; Maďarské strany pracujících - ss.M.Rákosiho, E.Gerőho, J.Revaye, J.Kadára; Polské sjednocené dělnické strany - ss. J.Bermana, A.Zwadzkého; Věšsvazové komunistické strany (bolševiků) - ss.M.Suslova, P.Judina; Francouzské komunistické strany - ss.J.Duclose, E.Fajona, G.Cogniota; Komunistické strany Československa - ss.R.Slánského, Š.Baštovanského, L.Kopřivy, B.Gemindera a Italské komunistické strany - ss.P.Togliattiho, E. D'Onofria, A.Cicaliniho.

Na poradě byly vyslechnuty referáty: s.M.Suslova "Obrana míru a boj s podněcovateli války"; P.Togliattiho "Jednota dělnické třídy a úkoly komunistických a dělnických stran" a G.Gheorghiu-Deje "Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů".

Po diskusi a vyslechnutých referátech se účastníci porady plně shodli ve svých názorech a jednomyslně přijali příslušné rezoluce.^{x)}

x) Rudé právo, 29.11.1949;
Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949.

R e z o l u c e Informačního byra z roku 1949
"Obrana míru a boje s podně-
covateli války".

"Zástupci Komunistické strany Bulharska, Rumunské dělnické strany, Maďarské strany pracujících, Polské sjednocené dělnické strany, Věsvezavové komunistické strany (bolševiků), Francouzské komunistické strany, Italské komunistické strany a Komunistické strany Československa projednali otázku obrany míru a boje s podněcovateli války a jednomyslně se dohodli na těchto závěrech:

Události posledních dvou let zcela potvrdily správnost rozboru mezinárodní situace, učiněného na první poradě Informačního byra komunistických a dělnických stran v září 1947.

V této době se ještě jasněji a ostřeji projeví dvě linie světové politiky - linie demokratického, prot imperialistického tábora v čele s SSSR, tábora vedoucího houževnatý a důsledný boj za mír mezi národy a za demokracii, a linie tábora imperialistického, protidemokratického v čele s vládnoucími kruhy USA, tábora, jehož hlavním cílem je násilné zřízení angloamerického světového panství, zotročení cizích zemí a národů, zničení demokracie a rozpoutání nové války. Při tom útočnost imperialistického tábora se dále zesiluje. Vládnoucí kruhy Spojených států Ameriky a Anglie vedou otevřeně politiku agrese a přípravy nové války.

V boji proti táboru imperialismu a války vyrostly a zmohutněly síly míru, demokracie a socialismu. Další růst moci Sovětského svazu, politické a hospodářské budování socialismu, historické vítězství čínské lidové

revoluce nad spojenými silami vnitřní reakce a amerického imperialismu, vytvoření Německé demokratické republiky, upevnění komunistických stran a růst demokratického hnutí v kapitalistických zemích, obrovský rozmach hnutí stoupenců míru - to vše znamená vážné rozšíření a upevnění prot imperialistického a demokratického tábora.

V tutéž dobu imperialistický a protidemokratický tábor slábne. Úspěchy sil demokracie a socialismu, nazrávající hospodářská krize, další přiosťření všeobecné krize kapitalistické soustavy, přiosťření vnějších a vnitřních rozporů této soustavy - svědčí o vzrůstajícím slábnutí imperialismu.

Změna v poměru sil na mezinárodním kolbišti ve prospěch tábora míru a demokracie vyvolává zběsilou zlobu a zuřivost imperialistických podněcovatelů války. Záměrem angloamerických imperialistů je válkou změnit běh historického vývoje, vyřešit svoje vnější a vnitřní rounpy a obtíže, upevnit pozice monopolistického kapitálu a dobýt světové nadřlády. Imperialisté cítí, že čas pracuje proti nim a proto v heročném spěchu slepují různé bloky a svazky reakčních sil pro uskutečnění svých útočných plánů.

Připravám nové války slouží celá politika angloamerického imperialistického bloku. To se projevuje zmařením mírové úpravy vztahů k Německu a Japonsku, dovršením rozdělení Německa, přeměnou západních pásem Německa a Japonska, okupovaného americkými vojsky, v rezervace fašismu, odvety a v nástupiště pro uskutečnění útočných plánů tohoto bloku. Této politice slouží otrokářský Marshallův plán a jeho bezprostřední pokračování - Západní blok a Severoatlantický vojenský pakt, které jsou namířeny proti všem mírumilovným národům, dále bezuzdné zbrojení ve Spojených státech a západoevropských zemích, a zvyšování vojenských rozpočtů a rozšiřování sítě amerických vojenských základen. Výrazem této politiky je rovněž odmítnutí

zákazu atomové zbraně angloamerickým blokem bez ohledu na to, že legenda o americkém atomovém monopolu ztroskotala, a všemožné podněcování válečné hysterie. Tato politika určuje celou linii angloamerického bloku v Organizaci spojených národů, směřující k podkopání OSN a její přeměně v nástroj amerických monopolů.

Imperialistická politika rozpoutávání nové války se projevila taktéž ve spiknutí, odhaleném na budapeštském procese Rajka-Brankova, které bylo organizováno angloamerickými kruhy proti zemím lidové demokracie a Sovětskému svazu za pomoci fašistické, nacionalistické Titovy kliky, jež se stala agenturou mezinárodní imperialistické reakce.

Politika příprav nové války znamená pro lidové masy kapitalistických zemí nepřetržitě stoupání nesnesitelného daňového břemene, vzrůstající zbídačení pracujících mas zároveň s úžasným růstem nadměrných zisků monopolů, týžádících morečného zbrojení. Nazrávající hospodářská krize přináší pracujícím kapitalistických zemí ještě větší bídu, nezaměstnanost a hlad, strach ze zítřku. Zároveň s tím je politika příprav války spojena s ustavičnými zásahy vládnoucích imperialistických kruhů do základních životních práv a demokratických svobod lidových mas, se zesílením reakce ve všech oblastech veřejného, politického a ideologického života, s používáním fašistických metod perzekuce proti pokrokovým a demokratickým silám národů. Těmito opatřeními se imperialistická buržoazie pokouší připravit zázemí pro loupežnou válku.

Tímto způsobem, podobně jako fašističtí útočníci, vede angloamerický blok přípravu nové války ve všech směrech: vojensko-strategickými opatřeními, politickým nátlakem a vydíráním, hospodářskou expanzí a zotročováním národů, ideologickým ohlupováním a zesilováním reakce.

Pohlaváři amerického imperialismu, kují své plány na rozpoutání nové světové války a dobytí světové nadvlády, nepočítajíce se skutečným poměrem sil mezi táborem imperialismu a táborem socialismu. Jejich plány na ovládnutí světa mají ještě vratší a dobrodružnější ráz než plány hitlerovců a japonských imperialistů. Američtí imperialisté zřejmě přecenují své síly a podceňují rostoucí sílu a organizovanost protimperialistického tábora.

Historická situace se nyní podstatně liší od situace, za které se připravovala druhá světová válka, a v dnešních mezinárodních podmínkách je válečným štváčům nesrovnatelně těžší uskutečnit své krvavé plány. "Příliš živé jsou v paměti národů hrůzy nedávné války a příliš velké jsou společenské síly míru, než aby je Churchillovi žáci v útočnosti mohli přemoci a uvrhnout do nové války". (J.Stalin)

Národy si nepřejí válku a válku nenávidí. Dále více si uvědomují, do jaké strašné propasti se pokoušejí je uvrhnout imperialisté. Neúnavný boj Sovětského svazu, zemí lidové demokracie a mezinárodního dělnického a demokratického hnutí za mír, za svobodu a nezávislost národů, proti podněcovatelům války se setkává každodenně a mocnější podporou nejširších vrstev obyvatelstva všech zemí světa.

To jsou příčiny rozvoje mohutného hnutí stoupců míru. Toto hnutí, sdružující ve svých řadách přes 600 milionů lidí, šíří se a roste, obchvacujíc všechny země světa a vtahujíc do svých řad stále nové bojovníky proti nebezpečí války. Hnutí stoupců míru jest názorným dokladem toho, že lidové masy berou věc obrany míru do vlastních rukou, čímž demonstrují svou neochvějnou vůli uhájit věc míru a odvrátit válku.

Avšak bylo by chybné a škodlivé věci míru nedoceňovat nebezpečí nové války, připravované imperialistickými mocnostmi v čele se Spojenými státy Ameriky a Anglií.

Ohromný růst sil tábora demokracie a socialismu nesmí v řadách skutečných bojovníků za mír vyvolat sebeuspokojení. Bylo by velkým, neodpustitelným omylem se domnívat, že se snad válečné nebezpečí zmenšilo. Historická zkušenost učí, že čím beznadějnější je věc imperialistické reakce, tím je tato reakce zběsilejší, tím více vzrůstá nebezpečí válečných dobrodružství.

Jen veliká bdělost národů, jejich pevné odhodlání všemi silami a prostředky aktivně bojovat za mír, způsobí krach zločinných úmyslů podněcovatelů nové války.

V situaci, kdy se zesiluje nebezpečí nové války, spočívá na komunistických a dělnických stranách velká historická odpovědnost. Boj za pevný a trvalý mír, za organizaci a semknutí sil míru proti silám války se musí nyní stát těžištěm veškeré činnosti komunistických stran a demokratických organizací.

Aby se uskutečnil velký a šlechetný úkol záchrany lidstva před nebezpečím nové války, zástupci komunistických a dělnických stran považují za své nejdůležitější úkoly toto:

1) Nutno ještě usilovněji organizačně upevňovat a rošiřovat hnutí stoupců míru, vztahovat do tohoto hnutí stále nové a nové vrstvy obyvatelstva, přetvářet je v hnutí celonárodní. Je třeba věnovat zvláštní pozornost tomu, aby do hnutí stoupců míru byly vtaženy odbory, ženské, mládežnické, družstevní, sportovní, kulturně osvětové, náboženské a jiné organizace, jakož i vědci, spisovatelé, novináři, kulturní pracovníci, parlamentní a jiní političtí a veřejní pracovníci, vystupující na obranu míru proti válce.

Dnes zvláště silně vyvstává úkol sjednotit všechny poctivé stoupence míru bez rozdílu náboženského vyznání, politického přesvědčení a stranické příslušnosti na nejširší platformě boje za mír proti nebezpečí nové

války, hrozícímu lidstvu.

2) Pro další rozvíjení hnutí stoupců míru má rozhodující význam stále aktivnější účast dělnické třídy v tomto hnutí, její semknutost a jednota jejích řad. Proto prvořadým úkolem komunistických a dělnických stran je, aby byly do řad bojovníků za věc míru vtaženy nejširší vrstvy dělnické třídy, vytvořena pevná jednota dělnické třídy, organizována společná vystoupení různých oddílů proletariátu na společné základně boje za mír a národní nezávislost jejích zemí.

3) Jednota dělnické třídy může být dosažena jedině v rozhodném boji proti pravicovým socialistickým rozbíječům a dezorganizátorům dělnického hnutí.

Pravicoví socialisté typu Bevina, Attlesho, Bluma, Guy Molleta, Spaaka, Schumachera, Renbera, Saragata a reakční odboroví pohlaví typu Greena, Carreys a Deakina, provádějící rozkolnickou a protilidovou politiku, jsou hlavními nepřáteli jednoty dělnické třídy, pomahači válečných štváčů a přísluhovači imperialismu, zakrývajícími své zrádovství lžisocialistickou, kosmopolitickou frazeologií.

Komunistické a dělnické strany, neúnavně bojující za mír, musí každodenně odhalovat pravicové socialistické pohlaváry jako nejhorší nepřátele míru. Nutno všemožně rozvíjet a upevňovat spolupráci a akční jednotu se základními organizacemi a prostými členy socialistických stran, podporovat všechny opravdu čestné živly v řadách těchto stran a vysvětlovat jim zhoubnost politiky reakčních pravicových vůdců.

4) Komunistické a dělnické strany musí postavit proti nelidské, nenávislné propagandě útočníků, pokoušejících se udělat ze zemí Evropy a Asie krvavé bojiště, co nejširší propagandu pevného a trvalého míru mezi národy, ustavičně odhalovat útočné pakty a vojensko-politické

bloky (především Západní blok a Severoatlantický pakt); obsáhle vysvětlovat, že nová válka by přinesla národům nejtěžší pohromy a nesmírný rozvrat a že boj proti válce a obrana míru jest věcí všech národů světa. Nutno usilovat o to, aby válečnou propagandu, hlásání rasové nenávisťi a nepřátelství mezi národy, které provádějí agenti angloamerického imperialismu, ostře odsoudila celá demokratická veřejnost v každé zemi. Nutno usilovat o to, aby ani jeden projev propagátorů nové války nezůstal bez odporu čestných stoupců míru.

5) Široce využít tak plně se osvědčivších nových a účinných forem masového boje za mír, jako jsou výbory obrany míru ve městě a na vesnici. zasílání petic a protestů, ankety obyvatelstva, kterých se velmi používá ve Francii a Itálii. Vydávání a rozšiřování literatury, odhalující přípravy k válce, sbírky na fond boje za mír, organizování bojkotu filmů, časopisů, knih, novin, rozhlasových kampaní, úřadů a činitelů, propagujících novou válku - to vše je důležitým úkolem komunistických a dělnických stran.

6) Komunistické a dělnické strany v kapitalistických zemích považují za svou povinnost spojit boj za národní nezávislost s bojem za mír, neúnavně odhalovat protinárodní, zrádcovský ráz politiky buržoazních vlád, které se staly přímými přísluhovači útočného amerického imperialismu, sdružovat a sjednocovat všechny demokratické vlastenecké síly země pod heslem zničení postupné poroby, jejíž výrazem je podrobení se americkým monopolům, pod heslem návratu k samostatné zahraniční a vnitřní politice, která odpovídá národním zájmům národů.

Je nutno sjednocovat nejširší lidové masy kapitalistických zemí na obranu demokratických práv a svobod, neúnavně jim vysvětlovat, že obrana míru je nerozlučně spjata s obranou životních zájmů dělnické třídy a

pracujících mas, s obrancu jejich hospodářských a politických práv.

Důležité úkoly připadají komunistickým stranám Francie, Itálie, Anglie, Západního Německa a jiných zemí, jejichž národy chtějí američtí imperialisté využít při uskutečňování svých útočných plánů jako potraviny pro dělav. Jejich povinností je ještě silněji rozvinout boj za mír, za zmaření zločinných úmyslů angloamerických podněcovatelů války.

7) Komunistickým a dělnickým stranám zemí lidové demokracie a Sovětského svazu připadá - současně s odhalováním imperialistických podněcovatelů války a jejich pomahačů - úkol dalšího upevňování tábora míru a socialismu ve jménu obrany míru a bezpečnosti národů.

8) Význačnou úlohu v uskutečňování svých útočných plánů, zejména ve střední a jihovýchodní Evropě, přisuzují angloameričtí imperialisté Titově nacionalistické klikce, která je špiónem ve službách imperialistů. Úkol obrany míru a boje s podněcovateli války si vyžaduje dalšího odhalování této kliky, která zběhla do tábora závilých nepřátel míru, demokracie a socialismu, do tábora imperialismu a fašismu.

x x x

Po prvé v dějinách lidstva vznikla organizovaná fronta míru, v čele se Sovětským svazem, záštitou s preporeč-níkem míru na celém světě.

Stále více se rozšiřuje v lidových masách kapitalistických zemí statečná výzva komunistických stran, hlásající, že národy nikdy nebudou bojovat proti první socialistické zemi na světě, proti Sovětskému svazu.

Za války proti fašismu byly komunistické strany předvojem všenárodního odporu proti okupantům; po válce komunistické a dělnické strany jsou předními bojovníky za životní zájmy svých národů, proti nové válce. Všichni

odpůrci nové války - lidé práce, věd a kultury, kteří se semkli pod vedením dělnické třídy vytvářejí mocnou frontu míru, která je s to zmařit zločinné záměry imperialistů.

Na energii a iniciativě komunistických stran velmi závisí výsledek rozpoutávajícího se gigantického boje za mír; především na komunistech, jako předních bojovnících závisí, aby mohly být překaženy plány podněcovatelů války.

Síly demokracie, síly stoupenců míru mnohokrát převažují síly reakce. Záleží nyní na tom, zvýšit ještě více bdělost národů vůči podněcovatelům války, organizovat a sjednotit široké lidové masy k aktivní obraně věci míru ve jménu nejvalstnějších zájmů národů, ve jménu jejich života a svobody."x)

x) Rudé právo, 29.11.1949;

Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949

R e z o l u c e Informačního byra z roku 1949
"Jednota dělnické třídy a úkoly
komunistických a dělnických stran".

I.

"Příprava nové války, vedená angloamerickými imperialisty, tažení buržoazní reakce proti demokratickým právům a hospodářským zájmům dělnické třídy a lidových mas vyžaduje zesíleného boje dělnické třídy za uhájení a upevnění míru, za organizování rozhodného odporu proti podněcovatelům války a háporu imperialistické reakce.

Zárukou úspěchu v tomto boji je jednota řad dělnické třídy.

Poválečná zkušenost ukazuje, že politika rozštěpení dělnického hnutí zaujímá jedno z předních míst v arzenálu taktických prostředků a metod, používaných imperialisty k rozpoutání nové války, k potlačení sil demokracie a socialismu, k pronikavému snížení životní úrovně lidových mas.

Ještě nikdy v celé historii mezinárodního dělnického hnutí neměla jednota dělnické třídy jak v jednotlivých zemích, tak i ve světovém měřítku, tak rozhodující význam jako nyní. Jednoty řad dělnické třídy je třeba proto, aby byl uhájen mír, aby byly zmařeny zločinné úmysly podněcovatelů války a zmařeno spiknutí imperialistů proti demokracii a socialismu, aby bylo odvráceno zavedení fašistických metod nadvlády, aby bylo rozhodně odraženo tažení monopolistického kapitálu proti životním zájmům dělnické třídy, a aby bylo dosaženo zlepšení hospodářského postavení pracujících mas.

Uskutečnění těchto úkolů může být dosaženo především na základě semknutí širokých mas dělnické třídy, bez ohledu na stranickou a odborovou příslušnost a náboženské přesvědčení. Jednota zdola - toť nejučinnější cesta k semknutí všech dělníků ve jménu obrany míru, národní nezávislosti jejich zemí, ve jménu obmy hospodářských zájmů a demokratických práv pracujících. Jednota dělnické třídy je zcela dosažitelná, nehledě na protishůdnou činnost vůdčích orgánů těch odborů nebo stran, v jejichž čele stojí rozbíječi a nepřátelé jednoty.

Poválečné období se vyznačovalo velikými úspěchy v odstraňování roztříštěnosti dělnické třídy a v sjednocování všech demokratických sil, což se projevilo vytvořením Světové federace odborů, Mezinárodní demokratické federace žen, Světové federace demokratické mládeže a svoláním Světového kongresu stoupenců míru. Úspěchy jednoty se projevují v upevnění CGT (Všeodborový svaz) ve Francii, ve vytvoření jednotného odborového sdružení v Itálii (CGIL), v bojových vystoupeních francouzského a italského proletariátu.

V zemích lidové demokracie byly dosaženy historické úspěchy v uskutečňování jednoty dělnické třídy; byly vytvořeny jednotné strany dělnické třídy, jednotné odbory, jednotné družstevní, mládežnické, ženské a jiné organizace. Tato jednota dělnické třídy sehrála rozhodující úlohu při dosažení úspěchů v hospodářském a kulturním vzestupu v zemích lidové demokracie, při zajištění vedoucí úlohy dělnické třídy ve státě a při podstatném zlepšení hmotného postavení pracujících mas.

To vše svědčí o velké touze dělnických mas po sjednocení svých řad o skutečných možnostech vytvoření jednotné fronty dělnické třídy proti spojeným silám reakce, od amerických imperialistů až po pravicové socialisty.

Američtí a angličtí imperialisté a jejich satelité v evropských zemích usilují o roztříštění a dezorganizaci proletářských a všech lidových sil, skládající zvláštní

naděje v pravicové socialisty a reakční odborové činitele. Na přímý rozkaz amerických a anglických imperialistů pravicoví socialističtí vůdcové a reakční činitelé v odborech vnášejí do řad dělnického hnutí rozkol shora, usilují o zničení jednotných organizací dělnické třídy, vytvořených v poválečné době. Pokoušeli se zevnitř rozbít Sovětskou federaci odborů, organizovali rozbíječské skupinky "Force ouvrière" ve Francii, tzv. "Federaci práce" v Itálii a připravují vytvoření rozbíječského mezinárodního odborového ústředí. Podobné rozbíječské pokusy učinili i vedoucí katolických organizací v jednotlivých zemích.

Naprosto se potvrdilo zhodnocení, dané na první poradě Informačního byra komunistických stran, o zrádcovské činnosti pravicových socialistických vůdců, jako nejhorších nepřátel jednoty dělnické třídy a pomahačů imperialismu.

Pravicoví socialisté nyní vystupují nejen jako agenti buržoazie svých zemí, ale i jako agenti amerického imperialismu tím, že přeměňují sociálně-demokratické strany evropských zemí v strany americké, v přímý nástroj imperialistické agrese USA.

V těchto zemích, kde pravicoví socialisté jsou ve vládě (Anglie, Francie, Rakousko, skandinávské země), vystupují jako vášniví zastánci Marshallova plánu, Západního bloku, Severoatlantického paktu a všech dalších forem americké expanze. Tito lžisocialisté hrají nejnusnější úlohu v pronásledování dělnických a demokratických organizací, hájících zájmy pracujících.

Pravicoví socialisté klesají stále víc do zrady zájmů dělnické třídy, demokracie a socialismu, zcela se zřikají marxistického učení a vystupují nyní jako zastánci a propagátoři lupičské ideologie amerického imperialismu. Jejich teorie "demokratického socialismu",

"třetí síly", jejich kosmopolitické žvásty o nutnosti zřeknutí se národní suverenity, nejsou nic jiného než ideologickou rouškou, zakrývající agresi amerického a anglického imperialismu.

Žalostný výplod za živa shnilé II. internacionály, tak zvaný Výbor mezinárodních a socialistických konferencí (COMISCO) se stal sběrnou nejhorších rozbíječů a dezorganizátorů dělnického hnutí. Tato organizace se stala špionážním střediskem v žoldu anglické a americké výzvědné služby.

Jenom v rozhodném boji proti pravicovým socialistickým rozbíječům a dezorganizátorům dělnického hnutí může být dosaženo jednoty dělnické třídy,

II.

Informační byro považuje za věc prvořadě důležitosti pro komunistické strany, neúnavně bojovat za sjednocení a organizaci všech sil dělnické třídy, aby bylo možno postavit se rázně na odpor proti požadavkům anglo-amerického imperialismu, zmařit jeho plány na novou světovou válku, uhájit a upevnit věc míru a mezinárodní bezpečnosti a dosáhnout toho, aby ztroskotal útok monopolistického kapitálu na životní úroveň pracujících mas.

V současné mezinárodní situaci je přímo povinností komunistických stran vysvětlovat, že nezachová-li dělnická třída svou jednotu, zbaví se nejdůležitější zbraně v boji proti vzrůstajícímu nebezpečí nové světové války a proti útoku imperialistické reakce na životní úroveň pracujících.

Komunisté, vedoucí v teorii i praxi nesmiřitelný a důsledný boj proti pravicovým socialistům a reakčním odborovým činitelům, nemilosrdně odhalující a izolující je od mas, musí trpělivě a vytrvale vysvětlovat prostým sociálně demokratickým dělníkům veškerou důležitost

jednoty dělnické třídy, přitahovat je k aktivnímu boji za mír, chléb a demokratické svobody, provádět politiku společných vystoupení za dosažení těchto cílů.

Vyzkoušenou metodou uskutečňování jednoty dělnické třídy je akční jednota jejich různých aložek. Dohodnutá společná vystoupení na jednotlivých závodech, v celých odvětvích výroby, v měřítku městském a okresním, v celostátním a mezinárodním měřítku mobilizují nejšitší masy k boji za nejbližší a pochopitelné jim potřeby a vedou k vytvoření skutečné jednoty proletářských řad. Uskutečňování akcí jednoty dělnické třídy zdola může se projevit tím, že na závodech a v úřadech budou vytvořeny výbory na obranu míru; že budou organizovány masové demonstrace proti podněcovatelům války; že budou organizována společná vystoupení dělníků na obranu demokratických práv a za zlepšení jejich hospodářské situace.

Zvláštní pozornost v boji za jednotu dělnické třídy je třeba věnovat masám katolických dělníků a pracujících a jejich organizacím, se zřetelem na to, že náboženské přesvědčení není na překážku jednotě pracujících, zvláště když této jednoty je třeba pro záchranu míru. Konkrétní společné akce v oblasti hospodářských požadavků, koordinace boje mezi třídními a katolickými odbory atd., mohou být účinnými prostředky pro vtažení katolických dělníků do společné fronty boje za mír.

Důležitým úkolem komunistických stran v každé kapitalistické zemi je - učinit vše, co je v jejich moci, aby zajistily jednotu odborového hnutí. Získání odborově neorganizovaných dělníků do odborů a pro aktivní boj nabývá teď ohromného významu. V kapitalistických zemích tito dělníci představují značnou část proletariátu. Rozvinou-li komunistické strany náležitě práci s neorganizovanými dělníky, budou s to dosáhnout vážných úspěchů při vytváření jednoty dělnické třídy.

Informační byro má za to, že na podkladě jednoty dělnické třídy je nezbytně nutné vybudovat národní jednotu všech demokratických sil, aby tak byly mobilizovány široké lidové masy k boji s angloamerickým imperialismem a vnitřní reakcí. Obzvláště důležitá je teď každodenní práce v různých masových organizacích pracujících: ženských, mládežnických, rolnických, družstevních a jiných organizacích.

Jednotu dělnického hnutí a semknutí všech demokratických sil je třeba nejen proto, aby byly řešeny každodenní a běžné úkoly dělnické třídy a pracujících mas, nýbrž i proto, aby byly řešeny základní otázky, před nimiž stojí proletariát jako třída, řídící boj za odstranění moci monopolistického kapitálu, za socialistickou přestavbu společnosti. Na základě dosažených úspěchů v boji za jednotu řad dělnického hnutí a za semknutí všech demokratických sil bude možné rozvíjet v kapitalistických zemích boj za vytvoření vlád, které by sjednotily všechny vlastenecké síly, stojících proti zotročení jejich zemí americkým imperialismem, které by se postavily na platformu trvalého míru mezi národy, zastavily by horečné zbrojení a zvýšily by životní úroveň pracujících mas.

V zemích lidové demokracie komunistické a dělnické strany stojí před úkolem ještě více upevňovat dosaženou jednotu dělnické třídy a vybudované jednotné odborové, družstevní, ženské, mládežnické a jiné organizace.

x x x

Informační byro má za to, že další úspěch boje za jednotu dělnické třídy a semknutí demokratických sil závisí především od zlepšení celé organizační a ideologické práce každé komunistické a dělnické strany.

Pro komunistické a dělnické strany má vynikající význam ideologické odhalování a nesmiřitelný boj s všemožnými projevy oportunistu, sektářství, buržoazního

nacionalismu a boj proti pronikání nepřátelské agentury do stranických řad.

Úkoly, vyplývající z obdalení špiónské kliky Tita-Rankoviče, nutně vyžadují od komunistických a dělnických stran co největší zvýšení revoluční bdělosti. Agenti Titovy kliky mají nyní úlohu nejhorších rozbíječů v řadách dělnického a demokratického hnutí, plnicích vůli amerických imperialistů. Proto je nevyhnutelný rozhodný boj proti intrikám této agentury imperialistů všude, kde se pokoušejí o činnost v dělnických a demokratických organizacích.

Organizační a ideově politické upevnění komunistických a dělnických stran na podkladě zásad marxismu-leninismu je velmi důležitou podmínkou úspěšného boje dělnické třídy za jednotu jejích řad, za věc míru, za národní nezávislost jejích zemí, za demokracii a socialismus."x)

x) Rudé právo, 29.11.1949;
Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949.

R e z o l u c e Informačního byra, přijatá na zasedání v Maďarsku v druhé polovině listopadu 1949

Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů

Informační byro, složené ze zástupců : Komunistické strany Bulharska, Rumunské dělnické strany, Maďarské strany pracujících, Polské sjednocené dělnické strany, Všesvazové komunistické strany (bolševiků), Francouzské komunistické strany, Komunistické strany Československa a Italské komunistické strany, se po projednání otázky "Jugoslávská komunistická strana v moci vrahů a špiónů" jednomyslně shodlo na těchto závěrech :

Jestli porada Informačního byra komunistických stran v červnu 1948 konstatovala přechod kliky Tita-Rankoviče od demokracie a socialismu k buržoaznímu nacionalismu, pak za dobu uplynulou po této poradě Informačního byra dovršil se přechod této kliky od buržoazního nacionalismu k fašismu a přímé zradě národních zájmů Jugoslávie.

Události poslední doby ukázaly, že jugoslávská vláda je zcela závislá na zahraničních imperialistických kruzích a změnila se v nástroj jejich útočné politiky, čímž byla likvidována samostatnost a nezávislost jugoslávské republiky. ÚV Komunistické strany a vláda Jugoslávie se úplně spojily s imperialistickými kruhy proti celému táboru socialismu a demokracie, proti komunistickým stranám celého světa, proti zemím lidové demokracie a SSSR.

Klika bělehradských nájemných špiónů a vrahů se otevřeně smluvila s imperialistickou reakcí a dala se do jejich

služeb, což s naprostou jasností odhalil budapeštský proces Rajka-Brankova.

Tento proces ukázal, že nynější jugoslávští vládci zběhli z tábora demokracie a socialismu do tábora kapitalismu a reakce, stali se přímými pomahači podněcovatelů nové války a svými zrádcovskými činy se snaží získat pochvalu imperialistů a jejich přízeň.

Přechod Titovy kliky k fašismu není náhodný, došlo k němu na pokyn jejich pánů - anglo-amerických imperialistů, jejichž zaprodancem, jak se nyní vysvětlilo, je tato klika již dávno.

Jugoslávští zrádci, plníce vůli imperialistů, dali si za úkol vytvořit v zemích lidové demokracie politické bandy z reakčních, nacionalistických, klerikálních a fašistických živlů, aby, opírajíce se o ně, provedli v těchto zemích kontrarevoluční převrat, aby je odtrhli od Sovětského svazu a celého socialistického tábora a podřídili je silám imperialismu. Titova klika udělala z Bělehradu americké středisko špionáže a protikomunistické propagandy.

V době, kdy všichni opravdoví přátelé míru, demokracie a socialismu vidí v SSSR mocnou tvrz socialismu, spolehlivého a neochvějného obránce svobody a nezávislosti národů a hlavní oporu míru, klika Tita-Rankoviče, která se prodrala k moci pod maskou přátel SSSR, vede podle navedu anglo-amerických imperialistů proti Sovětskému svazu klevetnickou, provokační kampaň, používajíc nejnusnějších výmyslů, převzatých z arzenálu hitlerovců.

Přeměna kliky Tita-Rankoviče v přímou agenturu imperialismu a pomahačů podněcovatelů války byla dovršena otevřeným připojením jugoslávské vlády k imperialistickému bloku v Organizaci spojených národů, kde Kardeljové, Djilasové a Beblerové vystupují ve velmi důležitých otázkách mezinárodní politiky v jednotné frontě s americkými reakcionáři.

V oblasti vnitřní politiky hlavním výsledkem činnosti zrádcovské kliky Tita-Rankoviče je faktická likvidace lidově demokratického zřízení v Jugoslávii.

V důsledku kontrarevoluční politiky kliky Tita-Rankoviče, která uchvátila moc ve straně a státě, byl v Jugoslávii zřízen protikomunistický, policejní státní režim fašistického typu. Sociální základnou tohoto režimu jsou kulaci na vesnici a kapitalistické živly ve městě. Moc v Jugoslávii je ve skutečnosti v rukou protilidových reakčních živlů. V ústředních a místních orgánech se horlivě činí aktivní pracovníci starých buržoazních stran, kulacké a jiné živly, nepřátelské lidové demokracii. Vládnoucí fašistická špička se drží nesmírně nafouklým vojensko-policejním aparátem, pomocí něhož utiskuje národy Jugoslávie, udělala ze země vojenský tábor, zničila demokratická práva pracujících a pošlapává jakékoliv svobodné vyjadřování myšlenek.

Jugoslávští vládcí demagogicky a drze klamou národ, jako by budovali v Jugoslávii socialismus. Ve skutečnosti je každému marxistovi jasné, že o žádném budování socialismu v Jugoslávii nemůže být ani řeči, když se Títova klika odtrhla od Sovětského svazu, od celého tábora socialismu a demokracie, čímž zbavila Jugoslávii hlavní opory při výstavbě socialismu, a když podřídila zemi hospodářsky a politicky anglo-americkým imperialistům.

Státní sektor v Jugoslávském hospodářství přestal být majetkem lidu, ježto státní moc je v rukou nepřátel lidu. Klika Tita-Rankoviče poskytla zahraničnímu kapitálu velké možnosti pronikání do hospodářství země a postavila je pod kontrolu kapitalistických monopolů. Anglo-americké průmyslové finanční kruhy, investující svůj kapitál do jugoslávského hospodářství, přeměňují Jugoslávii v agrárně surovinový přívěsek zahraničního kapitálu. Stále větší otrocká závislost Jugoslávie na imperialismu

vede k zesílení vykořisťování dělnické třídy a k prudkému zhoršení jejího materiálního postavení.

Politika jugoslávských vládců na vesnici má kulacko-kapitalistický ráz. Násilně zaváděná pseudodružstva na vesnici jsou v rukou kulaků a jejich agentury a jsou nástrojem vykořisťování širokých mas pracujícího rolnictva.

Když se jugoslávští zaprodanci imperialismu zmocnili vedení v KSJ, rozvinuli teroristické tažení proti opravdovým komunistům, věrným zásadám marxismu-leninismu a bojujícím za nezávislost Jugoslávie na imperialistech. Tisíce jugoslávských vlastenců, oddaných komunismu, byly vyloučeny ze strany, uvrženy do žalářů a koncentračních táborů a mnozí z nich byli umučeni a zavražděni v žalářích nebo zákeřně ubiti jako známý jugoslávský komunist a Arso Jovanović. Surovost, s jakou se v Jugoslávii vyhlazují pevní bojovníci komunismu, může být srovnávána se zvěrstvy hitlerovským fašistů nebo katů Tsaldarise v Řecku a Franca ve Španělsku.

Jugoslávští fašisté, vylučující ze strany komunisty věrné proletářskému internacionalismu a vyhlazující je, otevřeli dokořán dveře strany buržoazním a kulackým živlům.

V důsledku fašistického teroru se strany titovské bandy proti zdravým silám KSJ vedení Komunistické strany Jugoslávie se ocitlo úplně v rukou špiónů a vrahů, zaprodanců imperialismu. Komunistickou stranu Jugoslávie ovládly kontrarevoluční síly, svévolně vystupující jménem strany. Je známo, že buržoazie odedávna používá starého způsobu najímat si špióny a provokatéry uvnitř stran dělnické třídy. Takto se imperialisté snaží rozložit tyto strany zevnitř a podřídit si je. V Jugoslávii se jim podařilo dosáhnout tohoto cíle.

Fašistická ideologie, fašistická vnitřní politika, právě tak jako zrádcovská zahraniční politika Titovy kliky, jež je zcela podřízena zahraničním imperialistickým kruhům,

vytvořily propast mezi špiónskou fašistickou klikou Tita-Rankoviče a základními zájmy svobodných národů Jugoslávie. Proto se protilidová a zrádcovská činnost titovské kliky setkává stále s větším odporem jak u komunistů, zachovávajících věrnost marxismu-leninismu, tak i u dělnické třídy a pracujícího rolnictva Jugoslávie.

x x x

Informační byro komunistických a dělnických stran, vycházejíc z nezvratných faktů, svědčících o dovršeném přechodu Titovy kliky k fašismu a o jejím zběhnutí do tábora mezinárodního imperialismu, má za to, že :

1.) Špiónská skupina Tita, Rankoviče, Kardelje, Djilase, Pjادهo, Gošňaka, Maslariče, Beblers, Mrazoviče, Vukmanovice, Keči Popoviče, Kidriče, Neškoviče, Zlatiče, Velebita, Koliševského a jiných je nepřítel dělnické třídy a rolnictva, nepřítel národů Jugoslávie.

2.) Tato špiónská skupina nevyjadřuje vůli národů Jugoslávie, nýbrž vůli anglo-amerických imperialistů, v důsledku čehož zradila zájmy země a likvidovala politickou nezávislost a hospodářskou samostatnost Jugoslávie.

3.) Ježto se "Komunistická strana Jugoslávie" ve svém nynějším složení dostala do rukou nepřátel lidu, do rukou vrahů a špiónů, stratila právo jmenovat se komunistickou stranou a je pouze nástrojem, splňujícím špiónské úkoly kliky Tita-Kardelje-Rankoviče-Djilase.

Informační byro komunistických a dělnických stran má proto za to, že boj proti Titově klice - nájemných špiónů a vrahů - je mezinárodní povinností všech komunistických a dělnických stran.

Povinností komunistických a dělnických stran je všemožně pomáhat jugoslávské dělnické třídě a pracujícímu rolnictvu v jejich boji za návrat Jugoslávie do tábora demokracie a socialismu.

Nutnou podmínkou návratu Jugoslávie do socialistického tábora je aktivní boj revolučních živlů jak uvnitř

KSJ, tak i mimo ni, za znovuzrození revoluční, skutečně Komunistické strany Jugoslávie, věrné marxismu-leninismu, zásadám proletářského internacionalismu a bojující za nezávislost Jugoslávie na imperialismu.

Jugoslávské síly, věrné komunismu, nemajíce v poměrech nejkřutějšího fašistického teroru možnost otevřeně vystupovat proti klíce Tita-Rankoviče, byly nuceny vstoupit na tutéž cestu boje za věc komunismu, po které jdou komunisté těch zemí, v nichž je jim znemožněno pracovat legálně.

Informační byro vyslovuje důvěru, že mezi jugoslávskými dělníky a rolníky se najdou síly, schopné zajistit vítězství nad špiónskou klikou Tita-Rankoviče, usilující o restauraci buržoazního řádu, dále že jugoslávští, pracující pod vedením dělnické třídy budou s to obnovit historické vymoženosti lidové demokracie, dobyté za cenu těžkých obětí a hrdinského boje národů Jugoslávie, a půjdou cestou budování socialismu.

Informační byro má za to, že jedním z nejdůležitějších úkolů komunistických a dělnických stran je, aby všemožně zvyšovaly revoluční bdělost ve svých řadách, odhalovaly a vymycovaly buržoazně nacionalistické živly a agenty imperialismu, byť by se skrývali pod jakoukoliv vlajkou.

Informační byro pokládá za nutné zasílit ideologickou práci v komunistických a dělnických stranách, výchovnou práci mezi komunisty v duchu věrnosti proletářskému internacionalismu a nesmiřitelnosti vůči všem úchylným od zásad marxismu-leninismu, v duchu věrnosti lidové demokracii a socialismu." x)

x) Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 29.11.1949;
Rudé právo, 29.11.1949.

IV. o d d í l

"Z p r á v a o zastavení činnosti Informačního by-
ra komunistických a dělnických stran
(v roce 1956 - pozn. K.V.)

Vytvoření Informačního byra komunistických a dělnic-
kých stran v roce 1947 mělo kladný význam v tom, že byla
odstraněna vzájemná izolovanost komunistických stran, k
níž došlo po rozpuštění Komunistické internacionály, a sta-
lo se významným činitelem upevňování proletářského inter-
nationalismu v řadách mezinárodního komunistického hnutí
a dalšího semknutí dělnické třídy a všech pracujících k
boji za trvalý mír, demokracii a socialismus. Informační
byro a jeho tiskový orgán, list "Za trvalý mír, za lidovou
demokracii!", měly kladnou úlohu v rozvoji a upevňování
bratrských styků a ve vzájemné výměně zkušeností mezi ko-
munistickými a dělnickými stranami, při osvětlování otázek
marxisticko-leninské teorie na základě konkrétních podmínek
v jednotlivých zemích a při výměně zkušeností mezinárodního
komunistického a dělnického hnutí. To napomáhalo ideovému
a organizačně politickému upevňování bratrských stran a po-
silování vlivu komunistických stran v masách.

Zároveň však změny, k nimž došlo v mezinárodní situaci
v posledních letech, kdy socialismus překročil rámec jedné
země a stal se světovou soustavou; kdy vzniklo rozsáhlé
"pásmo míru", zahrnující jak socialistické, tak i nesocia-
listické mírumilovné státy v Evropě a v Asii; kdy vyrostly
a upevnily se mnohé komunistické strany kapitalistických,
závislých a koloniálních zemí a zaktivizovaly svou čin-
nost k boji proti válečnému nebezpečí a reakci, v boji za
mír, za životní zájmy pracujících a národní nezávislost
svých zemí a konečně, kdy v současné době zvláště naléhavě

vyvstal úkol překonat rozkol v dělnické hnutí a upevnit jednotu dělnické třídy v zájmu úspěšného boje za mír a za socialismus - všechny tyto změny vytvořily nové podmínky pro činnost komunistických a dělnických stran. Informační byro komunistických a dělnických stran svým složením, ani náplní své činnosti již neodpovídá těmto novým podmínkám.

Ústřední výbory komunistických a dělnických stran, zastoupených v Informačním byru, si vyměnily názory o otázkách jeho činnosti a konstatovaly, že Informační byro, které vytvořily v roce 1947, vyplnilo svou funkci a vzhledem k tomu se po vzájemné dohodě usnesly zastavit činnost Informačního byra komunistických a dělnických stran a vydávání jeho tiskového orgánu - listu "Za trvalý mír, za lidovou demokracii!"

Ústřední výbory komunistických a dělnických stran, zastoupených v Informačním byru, soudí, že každá strana nebo skupina stran v boji za zájmy dělnické třídy, za věc míru, demokracie a socialismu bude rozvíjet svou činnost v souladu s celkovými cíli a úkoly marxisticko-leninských stran a v souladu s národními zvláštnostmi a podmínkami svých zemí, a nalezne nové vhodné formy pro navázání vzájemných styků a spojení. Je nesporné, že komunistické a dělnické strany si nadále budou podle svého uvážení a podle konkrétních podmínek své činnosti vzájemně vyměňovat názory o společných otázkách boje za mír, demokracii a socialismus, o otázkách obrany zájmů dělnické třídy a všech pracujících, o otázkách mobilizace lidových mas k boji proti nebezpečí války a že zároveň budou projednávat otázky spolupráce se stranami a směry, orientujícími se na socialismus, jakož i s jinými organizacemi, usilujícími o upevnění míru a demokracie. To vše ještě více posílí vzájemnou spolupráci mezi komunistickými a dělnickými stranami na základě zásad proletářského internacionalismu a upevní jejich bratrské styky

v zájmu míru, demokracie a socialismu.

Ústřední výbor Bulharské komunistické strany,
Ústřední výbor Maďarské strany pracujících,
Ústřední výbor Italské komunistické strany,
Ústřední výbor Polské sjednocené dělnické strany,
Ústřední výbor Rumunské dělnické strany,
Ústřední výbor Komunistické strany Sovětského svazu,
Ústřední výbor Komunistické strany Československa,
Ústřední výbor Francouzské komunistické strany." x)

x) Rudé právo, 19.4.1956;
Za trvalý mír, za lidovou demokracii!, 17.4.1956.

V. o d d i l

"V.M.Molotovovi,
ministru zahraničních věcí SSSR

Dne 18. března sdělil nám generál Barskov, že obdržel telegram od maršála Bulganina, ministra národní obrany SSSR, v němž se nám sděluje, že vláda SSSR rozhodla neprodlenně odvolat všechny vojenské poradce a instruktory, při čemž to zdůvodňuje tím, že tito jsou "obklopeni nepřítelstvím", t.j. že se s těmito v Jugoslávii nejedná přátelsky.

Vláda SSSR může samozřejmě odvolat své vojenské odborníky, kdykoliv si to přeje, ale nás překvapilo zdůvodnění, kterým vláda SSSR vysvětluje toto svoje rozhodnutí. Při prošetření vztahu nižších vedoucích funkcionářů naší země k sovětským vojenským poradcům a instruktorům na základě tohoto obvinění, došli jsme k hlubokému přesvědčení, že toto zdůvodnění jejich odvolání nemá opodstatnění a že po dobu jejich pobytu v Jugoslávii byl vztah k nim nejen dobrý, ale skutečně bratrský a hostitelský, jak je to ostatně všeobecným zvykem vůči sovětským občanům v nové Jugoslávii. Proto je to pro nás divné, nepochopitelné a hluboce se nás dotýká tím spíše, že neznáme skutečné důvody tohoto rozhodnutí vlády SSSR.

Za druhé, dne 19. března 1948 navštívil mě zplnomocněnec Armjaninov a sdělil mně obsah telegramu, v němž vláda SSSR dává příkaz k odjezdu všech civilních odborníků z Jugoslávie. Zdůvodnění tohoto rozhodnutí je rovněž pro nás nepochopitelné a udivuje nás. Pravda je že, zástupce ministra Kidriče Srzentič sdělil vašemu obchodnímu představiteli Lebeděvovi, že na základě rozhodnutí vlády FLRJ nelze důležitější hospodářské informace

nikomu dávat a že se pro tyto informace musí sovětští občané obrátit na vyšší instance, t.j. na ÚV KSJ a vládu. Při této příležitosti doporučil Srzentič Lebeděvovi, aby se pro informace, o které má zájem, obrátil na ministra Kidriče. Vaším pracovníkům bylo již dávno sděleno, že oficiální představitelé sovětské vlády mohou všechny důležitéjší nutné informace obdržet přímo od vedení naší země.

Toto rozhodnutí jsme učinili na základě toho, že kterýkoliv funkcionář našich ministerstev dával komukoliv podle libosti potřebné i nepotřebné informace. To znamená, různí funkcionáři sdělovali státní, hospodářská tajemství, která se mohla dostat do rukou našich společných nepřátel, což se někdy skutečně stalo.

U nás neexistuje žádná zvláštní dohoda, o níž se zmiňuje telegram, podle níž by naši pracovníci měli právo dávat sovětským hospodářským funkcionářům různé informace hospodářského charakteru bez povolení naší vlády nebo ÚV, kromě těch informací, které jsou pro ně nutné v souvislosti s plněním poslání, kterým byli pověřeni.

Pokaždé, když velvyslanec vlády SSSR, soudruh Lavrentěv osobně požadoval ode mne potřebné informace, dal jsem mu je bez výhrad, při čemž stejně postupovali naši ostatní odpovědní vedoucí pracovníci. Velmi bychom se divili, kdyby sovětská vláda nesouhlasila s takovýmto naším stanoviskem vzhledem ke státnímu hledisku.

Současně jsme nuceni i v tomto případě odmítnout zdůvodnění jakýmsi "nepřátelským vztahem a nedůvěrou" vůči sovětským odborníkům a představitelům v Jugoslávii. Do nynější chvíle nikdo z těchto lidí si u nás nestěžoval na nic podobného, byť každý z nich měl možnost osobně mně přednést stížnost, neboť jsem doposud nikdy neodmítl přijmout kohokoliv ze sovětských občanů, při čemž totéž platí o všech našich odpovědných vedoucích funkcionářích.

Z toho všeho vyplývá, že uvedené důvody nejsou příčinou takových kroků vlády SSSR a my bychom si přáli, aby vláda SSSR otevřeně nám sdělila, o co ve skutečnosti jde, aby nás upozornila na vše, co podle jejího názoru není ve shodě s dobrými vztahy mezi dvěma našimi zeměmi. Domníváme se, že takový vývoj věcí přináší škodu oběma naším zemím a že dříve nebo později bude nutné odstranit vše, co stojí v cestě přátelským vztahům mezi našimi zeměmi.

Pokud vláda SSSR čerpá svoje informace od různých jiných lidí, jsme toho názoru, že je třeba takové informace brát opatrně, neboť tyto nemusí být vždy objektivní, přesné a dobře míněné.

Přijměte i při této příležitosti výraz mé úcty.

20.III.1948

Předseda rady ministrů
J.B.Tito " x)

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP (b) Beograd 1948, s.23-25.)

" Soudruhovi Titovi a ostatním členům ÚV Komunistické strany Jugoslávie

Obdrželi jsme Vaše dopisy z 18. a 20. března.

Pokládáme Vaši odpověď za nepravdivou a proto za úplně neuspokojivou.

1.) Případ o Gagarinovi lze pokládat již za bezpředmětný, poněvadž jste odvolali obvinění, které bylo vysloveno proti Gagarinovi, ačkoliv se i nadále domníváme, že se jednalo o pomluvu na Gagarinova.

Prohlášení, které bylo připisované soudruhovi Krutikovovi o údajném odmítnutí sovětské vlády vést obchodní jednání v tomto roce, neodpovídá skutečnosti, což je zcela jasné, poněvadž soudruh Krutikov kategoricky odmítá to, co se mu připisuje.

2.) Pramenem našich informací v otázce odvolání vojenských poradců jsou prohlášení orgánů ministerstva ozbrojených sil a informace od samotných poradců. Jak je známo, byli naši vojenští poradci vysláni do Jugoslávie na základě vytrvalé žádosti jugoslávské vlády, při čemž sovětské vojenští poradci byli přiděleni v mnohem menším počtu než o to žádala jugoslávská vláda. Neměla tudíž sovětská vláda úmysl vnucovat svoje poradce Jugoslávii. Přesto později jugoslávští vojenští vedoucí funkcionáři, mezi nimi i Koča Popovič, pokládali za možné prohlásit, že je nezbytně nutné snížit početní stav sovětských vojenských poradců na 60 %. Zdůvodnění tohoto prohlášení bylo různé : jedni tvrdili, že sovětské vojenští poradci přijdou Jugoslávii velmi draho ; druhí ujišťovali, že jugoslávská armáda nepotřebuje osvojovat si zkušenosti Sovětské armády; třetí prohlašovali,

že řády Sovětské armády jsou než šablona, forma a nepředstavují hodnotu pro jugoslávskou armádu; konečně čtvrtí pak činili velmi průhledné narážky na to, že sovětské vojenské poradce dostávají plat zadarmo, neboť z nich není žádný užitek.

Ve světle těchto faktů se stává úplně pochopitelným známé pro Sovětskou armádu urážlivé prohlášení Djilase pronesené na zasedání ÚV KSJ o tom, že sovětské důstojníci stojí morálně níže než důstojníci anglické armády. Přitom, jak je známo, toto protisovětské prohlášení Djilase se nesetkalo s odmítnutím ze strany ostatních členů ÚV KSJ.

A takto jugoslávští vojenská vedoucí místo, aby se soudružsky dohodli se sovětskou vládou a upravili problém sovětských vojenských poradců, začali tupit sovětské vojenské poradce a diskreditovat Sovětskou armádu.

Přirozeně, že tato situace musela kolem sovětských vojenských poradců vyvolat atmosféru nepřátelství.

Bylo by směšné si myslet, že by sovětská vláda mohla souhlasit s tím, aby při takto vzniklé situaci ponechala svoje vojenské poradce v Jugoslávii.

A poněvadž jugoslávská vláda nebrnila těmto pokusům diskreditace Sovětské armády, nese odpovědnost za vzniklou situaci.

3.) Pramenem našich informací v otázce odvolání sovětských civilních odborníků byla v podstatě zpráva sovětského velvyslance v Bělehradě Lavrentěva, jakož i prohlášení samotných odborníků. Vaše tvrzení o tom, že Srzentič měl prohlásit našemu obchodnímu přidělnici Lebeděvovi, že sovětské občane, chtějí-li dostat hospodářské informace, se mají obrátit na vyšší místa, t. j. na Ústřední výbor KSJ a vládu Jugoslávie, neodpovídá vůbec skutečnosti. Zde je Lavrentěvova zpráva :

" Srzentič, zástupce Kidriče v Hospodářské radě, prohlásil obchodnímu přidělnici Lebeděvovi, že existuje

nařízení vlády, které zakazuje státním orgánům a institucím předávat komukoliv jakékoliv hospodářské materiály. A proto bez ohledu na dřívější dohodu, on nemůže poskytnout příslušné informace Lebeděvovi. Orgány státní bezpečnosti mají pokyn toto kontrolovat. Srzentič též řekl, že Kidrič sám se chystá pohovořit si o tom s Lebeděvem".

Z Lavrentěvovy zprávy především je zřejmé, že Srzentič ani slovem se nezminil o možnosti dostávat hospodářské informace od Ústředního výboru nebo od vlády Jugoslávie. A vůbec by bylo směšné, se domnívat, že pro každou hospodářskou informaci se lze obrátit na ÚV nebo na vládu, pro toto přece existují normální hospodářské orgány v Jugoslávii, od nichž sovětští občané i dříve dostávali potřebné hospodářské informace.

Za druhé, ze zprávy Lavrentěva vyplývá ne to, o čem píšete Vy, ale něco úplně opačného, zejména to, že sovětští představitelé v Jugoslávii jsou postaveni pod kontrolu a dohled státněbezpečnostních orgánů Jugoslávie.

Nebude zbytečné připomenout, že s podobnou praxí dohledu nad sovětskými představiteli se setkáváme jedině v buržoazních zemích, a to ještě nikoliv ve všech.

Je rovněž nezbytné poznamenat, že jugoslávští státněbezpečnostní orgánové provádějí sledování nejenom představitelů sovětské vlády, ale též i představitelů VKS (b) v orgánu Informbyra - soudruha Judina.

Bylo by směšné pomyslet, že sovětská vláda může souhlasit s tím, aby ponechala v Jugoslávii svoje civilní odborníky při takovémto režimu, který byl pro ně zde vytvořen.

Jak je vidět, i zde odpovědnost za ~~vzniklou~~ situaci nese jugoslávská vláda.

To jsou důvody, které přiměly sovětskou vládu odvolat z Jugoslávie svoje vojenské a civilní odborníky.

4.) Ve svém dopise vyslovujete přání, abychom Vám sdělili i jiné skutečnosti, které vyvolávají nelibost

SSSR a způsobují zhoršení vztahů mezi SSSR a Jugoslávií. Takové skutečnosti skutečně existují a i když nemají souvislost s odvoláním civilních a vojenských poradců, pokládáme za nutné oznámit je Vám.

Za prvé. Je nám známo, že mezi vedoucími soudruhy v Jugoslávii se pronášejí protisovětské výroky, jako například, že "VKS (b) degeneruje", že "v SSSR vládne velmocenský šovinismus", že "SSSR se snaží ekonomicky si podrobit Jugoslávii", že "Informbyro je nástrojem, kterým se snaží VKS (b) podrobit si ostatní strany " atd. Tyto protisovětské výroky se maskují obyčejně levičáckými frázemi o tom, že "socialismus v SSSR přestal být revoluční", že jediné Jugoslávie je v současné době nositelkou "revolučního socialismu". Je přirozeně směšné poslouchat takové řeči o VKS (b) od pochybných marxistů typu Djilase, Vukmanoviče, Kidriče, Rankoviče a dalších. Ale problém je v tom, že tyto výroky již dávno jsou pronášeny mezi mnohými vedoucími činiteli Jugoslávie, že se v nich pokračuje i nyní, a přirozeně vytvářejí protisovětskou atmosféru, která zhoršuje vztahy mezi VKS (b) a KSJ.

My bez výhrad přiznáváme každé komunistické straně, včetně komunistické strany jugoslávské, právo kritizovat VKS (b), stejně jak je právem VKS (b) kritizovat kteroukoliv druhou komunistickou stranu. Ale marxismus vyžaduje, aby kritika byla otevřená a čestná, a nikoliv zákulisní a pomlouvačná, když ten, kdo je kritizován, je zbaven možnosti odpovědět na kritiku. Přitom kritika ze strany jugoslávských vedoucích není otevřená a čestná, je zákulisní a nečestná a současně má obojetnický charakter, neboť zatímco tito diskreditují svou "kritikou" VKS (b) za jejími zády, oficiálně ji vychvalují a vynášejí do nebes. A proto takováto kritika se stává pomlouvou, pokusem diskreditovat VKS (b), pokusem zneuznání sovětského systému.

Nepochybujeme, že kdyby jugoslávské stranické masy znaly o existenci této protisovětské kritiky, odmítly by ji s nevolí jako pro ně cizí a nepřátelskou. Máme zato, že uvedení jugoslávští vedoucí právě z toho důvodu se snaží tuto kritiku vést tajně, za kulisami, za zády mas.

Nebude zbytečné připomenout, že Trockij, když se rozhodl vypovědět boj VKS (b), stejně tak začal s obviňováním VKS (b) z degenerace, z nacionální omezenosti, z velmocenského šovinismu. Přirozeně, že to vše zastíral levými frázemi o světové revoluci. Nicméně - jak je to obecně známo - Trockij byl sám renegát a později, když byl odhalen, přešel otevřeně do tábora zapřísáhlých nepřátel VKS (b) a Sovětského svazu.

Domníváme se, že politická kariéra Trockije je dostatečně poučná.

Za druhé. Současná situace komunistické strany v Jugoslávii vyvolává u nás obavu. Podivný dojem vyvolává skutečnost, že Komunistická strana Jugoslávie, ač je vládoucí stranou, není přesto ještě úplně legalizována a stále se nalézá v pololegálním stavu. Unesení orgánů strany se soustavně v tisku neuveřejňují. Stejně tak se neuveřejňují zprávy o stranických shromážděních.

V životě Komunistické strany Jugoslávie se neuskutečňuje vnitrostranická demokracie. Většina členů ÚV strany nebyla zvolena, ale pouze kooptována. Kritika a sebekritika ve straně neexistuje nebo skoro neexistuje. Je příznačné, že tajemníkem strany pro kádrové záležitosti je ministr bezpečnosti, jinými slovy, jsou stranické kádry postaveny pod dozor ministerstva státní bezpečnosti. Podle teorie marxismu je strana povinna kontrolovat všechny státní orgány země a mezi nimi i ministerstvo státní bezpečnosti, ale v Jugoslávii je tomu naopak, neboť ve skutečnosti stranu kontroluje ministerstvo státní bezpečnosti. A tím také - pravděpodobně - se vysvětluje, že vlastní iniciativa stranických mas není v Jugoslávii na patřičné výši.

Pochopitelně, že nemůžeme pokládat tuto organizaci komunistické strany za marxisticko-leninskou, za bolševickou.

V jugoslávské komunistické straně není cítit duch politiky třídního boje. Růst kapitalistických živlů na vesnici a stejně tak i v městech, pokračuje plným tempem, při čemž vedení strany nepodniká opatření k omezení kapitalistických živlů. Komunistická strana Jugoslávie se ukolébává shnilou oportunistickou teorií pokojného vrůstání kapitalistických elementů v socialismus, převzatou od Bernsteina, Vollmara, Bucharina.

Podle teorie marxismu-leninismu se pokládá strana za hlavní řídicí sílu v zemi, má svůj vlastní program a nerozplývá se v bezpartijních masách. V Jugoslávii je tomu naopak, za hlavní vedoucí sílu je pokládána Národní fronta. Soudruh Tito ve svém projevu na druhém sjezdu Národní fronty Jugoslávie prohlásil :

"Má Komunistická strana Jugoslávie nějaký jiný program, který by se lišil od programu Národní fronty ? Nikoliv. Komunistická strana nemá jiný program. Program Národní fronty je jejím programem."

Ukázalo se, že v Jugoslávii tuto neobvyklou teorii strany pokládají za novou teorii. Ve skutečnosti najde zde o nic nového. Před čtyřiceti roky navrhla v Rusku část menševiků, aby se marxistická strana rozplynula v bezpartijní dělnické masové organizaci a aby se takto první změnila v druhou, při čemž druhá část menševiků navrhovala, aby se marxistická strana rozplynula v bezpartijní dělnicko-rolnické masové organizaci pracujících a aby se takto první změnila v druhou. Jak je známo, Lenin tehdy kvalifikoval tyto menševiky jako škodlivé oportunisty a likvidátory strany.

Za třetí. Je nám nepochopitelné, proč anglický špión Velebit je ještě stále na ministerstvu zahraničních věcí Jugoslávie ve funkci zástupce ministra. Jugoslávěti

soudruzi vědí, že Velebit je anglický špión. Vědí i to, že představitelé sovětské vlády pokládají Velebita za anglického špióna. A přesto vše, zůstává Velebit i nadále prvním náměstkem ministra zahraničních věcí Jugoslávie. Je možné, že jugoslávská vláda hodlá Velebita použít právě jako anglického špióna. Je známo, že buržoazní vlády pokládají za zcela přípustné mít ve svých řadách špióny velkých imperialistických států, jejichž přízeň si chtějí pro sebe získat, a proto souhlasí tímto způsobem se podrobit kontrole těchto států. My pokládáme takovou praxi za absolutně nepřipustnou pro marxisty. Sovětská vláda nemůže v žádném případě ponechat svou korespondenci s jugoslávskou vládou pod kontrolou anglického špióna. Pochopitelně, že pokud Velebit bude setrvávat ve vedení zahraničních věcí Jugoslávie, domnívá se sovětská vláda, že je postavena do těžké situace a že je zbavena možnosti vést otevřenou korespondenci s jugoslávskou vládou prostřednictvím ministerstva zahraničních věcí Jugoslávie.

Takové jsou skutečnosti, které vyvolávají nelibost sovětské vlády a ÚV VKS (b) a způsobují zhoršování vztahů mezi SSSR a Jugoslávií.

Jak již bylo uvedeno, tyto skutečnosti nemají souvislost s otázkou odvolání vojenských a civilních odborníků, ale to neznámá, že proto nehrají velikou úlohu v záležitosti zhoršování vztahů mezi našimi zeměmi.

Moskva 27. března 1948.

Ústřední výbor VKS (b). "x)

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b). Beograd 1948, s. 48-54.

" Soudruhům
J.V.Stalinovi
V.M.Molotovovi

V odpověď na Váš dopis z 27. března 1948 jsme nuceni především poznamenat, že nás strašně překvapil tón i obsah dopisu. Domníváme se, že příčinou takového obsahu dopisu, t.j. příčinou obviňování a hledisek v jednotlivých otázkách je nedostatečná znalost o situaci u nás. Nemůžeme vysvětlit si vaše zvěry ničím jiným, než tím, že vláda SSSR dostává nepřesné a tendenční informace od svých orgánů, kteří pro neznalost mohou čerpat takové informace od různých lidí, jednak od známých protistranických elementů, jednak od nespokojenců. Na plenárním zasedání ÚV KSJ bylo přesně odhaleno a zjištěno, že členové ÚV KSJ S. Žujevič a A. Hebrang jsou hlavními vinníky, kteří sovětské představitele v Jugoslávii zásobovali nepřesnými a pomlouvačnými zprávami o údajných výrocích některých vedoucích funkcionářů, jakož i vůbec o naší straně. Oni totiž těmito nepřesnými a pomlouvačnými informacemi se snažili zakrýt svou protistranickou činnost a dávno již objevené snahy a pokusy roz. ít jednotu vedení a vůbec strany. Kromě toho, informace od těchto osob nemohou být ani objektivní, ani spolehlivé, ani přesné, neboť obyčejně sledují předem určený cíl. V daném případě mají tyto informace za cíl způsobit škodu vedení naší strany, resp. nové Jugoslávie ztěžovat i bez toho svízelnou práci na výstavbě země, mařit pětiletý plán a tím i výstavbu socialismu v naší zemi. Je pro nás nepochopitelné, proč vláda SSSR se doposud nepostarala ověřit si napřed takové informace u odpovědných lidí naší země, t.j. vyžádat si zprávu o těchto informacích na ÚV KSJ nebo u vlády. Podávání takových informací

pokládáme za protistranickou a rovněž protistátní činnost, neboť takové jednání poškozují vztahy mezi oběma našimi zeměmi.

Kdokoliv by z nás jakkoliv miloval zemi socialismu, SSSR, nesmí v žádném případě méně milovat svou zemi, která rovněž buduje socialismus, v daném případě Federativní lidovou republiku Jugoslávie, pro kterou zahynuly stovky tisíce jejích nejlepších lidí. Víme velice dobře, že i v Sovětském svazu se stejně dívá na tuto věc.

Udivuje nás zejména, že vše to nebylo dáno na přetřes, když jako členové delegace naší strany a vlády byli v Moskvě Kardelj, Djilas a Bakarič. Jak je zřejmé z vašeho dopisu, měla vaše vláda k dispozici tyto a podobné informace ještě před příjezdem naší delegace do Moskvy. Zdá se nám, že jak otázka vztahu k vojenským a civilním odborníkům, tak i ostatní otázky mohly být tehdy předloženy naší delegaci.

Domníváme se, že bylo na místě prostřednictvím této delegace nebo ještě předtím jakýmkoliv způsobem zpravit naši vládu o tom, že sovětská vláda není spokojena s chováním našich občanů ve vztahu k sovětským odborníkům a že toto by bylo třeba tak nebo onak vyjasnit. Tak se stalo, že vláda SSSR svým rozhodnutím o odvolání vojenských a civilních odborníků bez předcházejícího oficiálního vyrozumění staví nás před hotový skutek, čímž vznikají pro nás zbytečné těžkosti.

Co se týče odvolání sovětských vojenských odborníků, nevidíme jiný důvod u sovětské vlády, která odvolala svoje odborníky z Jugoslávie, než ten, že jsme se totiž v důsledku finančních potíží rozhodli snížit jejich počet na nezbytně nutnou cifru. Předseda svazové vlády Tito ještě v roce 1946 oznámil oficiálně velvyslanci sovětské vlády Lavrentěvovi, že z mnohých důvodů sotva můžeme vyplácet tak vysoké platy sovětským vojenským odborníkům a požádali jsme ho oznámit toto vládě SSSR, při čemž jsme předali

žádost, aby tato zmírnila podmínky platových náležitostí odborníků. Velvyslanec Lavrentěv tlumočil odpověď sovětské vlády o tom, že platy nemohou být sníženy a že máme postupovat podle vlastního uvážení. Tito oznámil neprodleně Lavrentěvovi, že v důsledku toho budeme muset snížit počet uvedených odborníků jakmile jen to bude lze učinit bez větší škody pro upevnění naší armády. Platy sovětských odborníků čtyřikrát převýšily platy našich velitelů armád a třikrát platy našich svazových ministrů. Velitel armády v hodnosti generál-poručíka nebo generál-plukovníka měl tehdy plat 9.000 až 11.000 dinárů měsíčně, kdežto sovětský vojenský odborník v hodnosti podplukovníka, plukovníka a generála dostával 30.000 až 40.000 dinárů. V téže době náš svazový ministr bral 12.000 dinárů měsíčně. Pochopitelně, že jsme to pocítovali nejenom jako finanční břemeno, ale i jako politickou nesprávnost, pro niž naši občané nemohli mít pochopení. Proto naše rozhodnutí snížit počty sovětských vojenských odborníků je výsledkem jedině námi uvedených příčin, nikoliv však nějakých jiných. Na druhé straně ovšem nevylučujeme možnost, že někdo z našich občanů pronesl nemístné poznámky. V těchto případech bylo nutné předat nám o tom prověřené údaje a my bychom bez pochyby učinili opatření, aby se to již neopakovalo. Zde třeba poznamenat též to, že někteří sovětští odborníci se chovali ne vždy tak, jak se patřilo a že to vyvolalo nelibost u našich občanů, v důsledku čehož pak i proti naší vůli mohly být proneseny nějaké výroky, které potom byly překrouceny a v takové překroucené formě se potom dostaly na vědomí velení Sovětské armády. My se však domníváme, že to jsou takové maličkosti, které nesmí hrát žádnou úlohu při zhoršování našich mezistátních vztahů.

Obzvlášť nás překvapilo to místo v dopise, kde se připomíná dávný případ s Djilasem. Tam se říká : "Ve svět-
le těchto faktů se stává úplně pochopitelným známé pro

Sovětskou armádu urážlivé vyjádření Djilase pronesené na zasedání ÚV KSJ o tom, že sovětské důstojníci stojí morálně níže než angličtí důstojníci". Djilas nikdy ne- učinil toto prohlášení v takovéto formě. Tito ještě v roce 1945 vysvětlil záležitost písemně i ústně. S tímto vysvětlením tehdy souhlasil jak soudruh Stalin, tak i ostatní členové politbyra ÚV VKS (b). Nemůžeme pocho- pit, proč znovu připomínáte případ jako argument, když přece nepřesnost a překroucenost případu byla již doká- zána. My ještě jednou zdůrazňujeme, že ani Djilas, ani jiný z řad vedoucích funkcionářů nemá takový názor o so- větských důstojnících. Takový názor může mít jen člověk, který je nepřitelem nejen SSSR, ale i nepřitelem Jugoslá- vie.

V našich obchodních vztazích jsou věci, které by bylo třeba odstranit, aby se tyto vztahy mohly správně rozvíjet. V této souvislosti nepopíráme, že jsme zavinili některé nedostatky v obchodních záležitostech, ale nemůžeme vě- řit tomu, že by to mohlo být dostatečným důvodem k něja- kému oslabení naší obchodní spolupráce. Nemůžeme uvěřit tomu, že případ s Krutikovem a představiteli našeho zahra- ničního obchodu je jenom pouhým nedorozuměním. Krutikov jasně řekl našim představitelům, že naše obchodní delegace, která se již v Bělehradě připravovala na cestu do Moskvy, nepotřebuje tam jezdit, poněvadž vláda SSSR není s to po- depsat protokol o další výměně zboží na rok 1948 a že v této věci bude lze obnovit rozhovory teprve koncem roku 1948. Toto sdělení učinil Krutikov našemu náměstkovi mini- stra zahraničního obchodu soudruhovi Crnobranjovi a na- šemu obchodnímu přidělcenci v Moskvě. Na dotaz našich ob- chodních představitelů, zda je toto stanoviskem sovětské vlády, odpověděl Krutikov, že ano.

Domníváme se, že pokud došlo k nějakým nesprávnos- tem zaviněným našimi obchodními orgány - a my připouští- me, že takové případy se mohly vyskytnout v dodávkách

zboží anebo vůbec v obchodních vztazích - , bylo možno nalézt východisko, t.j. dohovorit se a odstranit vše, co překáželo řádnému rozvoji obchodních vztahů mezi našimi dvěma zeměmi.

Jsme toho názoru, že vše, co překáželo pravidelnému provádění hospodářské spolupráce mezi našimi zeměmi, se mělo společně prošetřit a odstranit.

Údaje ve Vašem dopise, týkající se sledování sovětských odborníků a jiných sovětských občanů našimi orgány státní bezpečnosti, neodpovídají skutečnosti. Nikdy nikdo nevydal žádný takový pokyn, stejně pak neodpovídá pravdě, to že byli sovětské občany sledováni. Jde o falešnou informaci. A ještě méně pravdivější je, že takovému sledování byli podrobeni i orgánové sovětské vlády a soudruh Judin z Informbyra.

Není nám jasné, kdo potřeboval takovou pomluvu, která klame vládu SSSR. Přáli bychom si, aby se nám dostalo konkrétních údajů o tomto případě.

Z vašeho dopisu z 27. března vyplývá, že se u nás vede protisovětská kritika, t.j. kritika VKS (b). Poukazuje se, že tuto kritiku provádějí vedoucí osobnosti KSJ. Dále, že se kritizuje za zády mas, členů strany, že tato kritika je nečestná, zákulisní, licoměrná atd. Přitom jsou uváděna jména Djilase, Vukmanoviče, Kidriče, Rankoviče, ale mluví se i o dalších. Jsou tedy uváděna jména několika nejznámějších a nejpopulárnějších vedoucích činitelů nové Jugoslávie nejednou prověřených v těžkých situacích pro naši stranu.

Velmi těžko můžeme pochopit, jak je možno vyslovit tak těžká obvinění a přitom neodkazovat na prameny těchto obvinění. Dále je ještě podivnější srovnávat citované výroky našich vedoucích osob s výroky, které kdysi pronesl Trockij. Dopis cituje některé údajné výroky, na příklad "VKS (b) degeneruje", "SSSR se snaží ekonomicky si podrobit Jugoslávii", "v SSSR vládne velmocenský

šovinismus", "Informbyro je nástrojem, kterým se snaží VKS (b) podrobit si ostatní strany". Dále : "Tyto protisovětské výroky se maskují obyčejně levičáckými frázemi o tom, že "socialismus v SSSR přestal být revoluční", že jedině Jugoslávie je v současné době nositelkou "revolučního socialismu".

Na základě takových informací, sbíraných delší dobu z různých pochybných pramenů o výrocih, které se tendenčně připisují vedoucím funkcionářům nové Jugoslávie jako jejich výroky a které jako takové se pak předávají vedení SSSR, lze nepochybně vyvozovat chybné závěry a označit je jako protisovětské výroky. My se ale domníváme, že je nesprávné opírat se o neproověřené lidi a jejich pochybné zprávy a vyvodit pak závěry a vyslovit obvinění, uvedená v dopise, v souvislosti s lidmi, kteří mají velmi veliké zásluhy na popularizaci SSSR v Jugoslávii a kteří si získali neocenitelné zásluhy v osvobozené válce. Je vůbec možné uvěřit, že lidé, kteří pobýli ve věznicích 6,8,10 a více let mimo jiné i za popularizaci SSSR, mohou být takoví, za jaké jsou vydáváni v dopise z 27. března ? Nelze. A to se týká většiny nynějších vyšších vedoucích funkcionářů nové Jugoslávie, kteří 27. března 1941 vyvedli masy do ulic proti protilidové vládě Cvetkoviče a Mačeka, která podepsala pakt proti Kominterně a přála si zapřáhnout Jugoslávii do fašistické káry států osy. Jde o ty samé lidi, kteří v roce 1941 organizovali povstání proti fašistickým okupantům a hluboce věřili v Sovětský svaz. Jde o ty samé lidi, kteří stáli v čele povstalých národů Jugoslávie, kteří se zbrání v ruce v nejobtížnějších podmínkách bojovali po boku Sovětského svazu v nejtěžších dnech právě proto, že věřili a i nyní věří v sovětský systém, v socialismus.

Tito lidé nemohou nyní usilovat o "zneuznání sovětského systému", poněvadž by to znamenalo zradit svoje přesvědčení, svou vlastní minulost. Myslíme, že takoví

lidé by měli být hodnoceni nikoliv na základě ledajaké informace, ale na základě jejich mnohaleté revoluční činnosti.

Je vskutku strašné a urážlivé nazývat takové lidi obojetníky proto, že tito před masami "vynášejí do nebes" VKS (b), jak se o tom zmiňuje dopis. Dále se v dopise tvrdí: "Nepochybujeme, že kdyby jugoslávské stranické masy znaly o existenci této protisovětské kritiky, odmítly by ji s nevolí jako pro ně cizí a nepřátelskou". Ano, i my sdílíme tento názor, kdyby totiž vypadala věc tak, jak je to uvedeno v dopise. "Máme zato, že uvedení jugoslávští vedoucí právě z toho důvodu se snaží tuto kritiku vést tajně, za kulisami, za zády mas". Ve skutečnosti se však nemohlo jednat o žádném skrývání od mas z té prosté příčiny, že taková nebo podobná kritika Sovětského svazu nebo VKS (b) neexistovala a nemohla existovat.

Nesprávně jsou zde proti sobě postaveny vedení a masy, a to nesprávně proto, že nynější vedoucí činitelé Jugoslávie a masy jsou jedno a totéž, poněvadž jsou nerozlučitelně spjati bojem proti protilidovým vládám před válkou, bojem v době velké osvobozené války a nyní obrovským pracovním úsilím při výstavbě země a budování socialismu.

U mnohých sovětských lidí existuje chybný názor, že sympatie mas k SSSR vznikla sama od sebe, na základě nějakých tradic vzniklých ještě v době carského Ruska. Ne, není tomu tak. Lásku k SSSR nevznikla sama od sebe, většinou ji stranickým a vůbec lidovým masám nynější vedoucí představitelé nové Jugoslávie, mezi nimi v první řadě právě ti, kteří jsou tak těžce obviněni v dopise. Nynější vedoucí představitelé Jugoslávie jsou ti samí lidé, kteří dlouho před válkou nelitovali práce, obětí a houževnatě odhalovali před masami pravdu o Sovětském svazu, většinou lidovým masám Jugoslávie lásku k zemi socialismu.

Soudruh Molotov např. řekl, že Djilas dal pokyn, aby se ve stranických školách a kurzech nevyučovaly "Dějiny VKS (b)". To je naprosto nepřesné, takový pokyn nejenom že neexistuje a nikdo ho nevydal, ale "Dějiny VKS (b)" i nyní jsou probírány ve všech našich stranických školách a v mnohých kurzech. Na tom všem správné je pouze tolik, že Djilas ne jednou hovořil na stranických schůzích o tom, co ostatně bylo zjištěno v základních stranických organizacích, že totiž nevypělí členové chybně chápou jednotlivé otázky "Dějín VKS (b)" a mechanicky je srovnávají s vývojem v Jugoslávii, jako např. otázku o dvou etapách revoluce, otázku válečného komunismu, otázku Nepu atd., a že je proto lepší dávat těmto členům studovat "Základy leninismu" od Stalina.

V souvislosti s tím je nutno poznamenat, že "Dějiny VKS (b)" byly vydány čtyřikrát v ilegálních podmínkách v době před i za války, při čemž po válce byly vydány ve všech národních jazycích v počtu 250.000 výtisků. Stejná je situace u jiných prací Lenina a Stalina, např. "Otázky leninismu" byly vydány v počtu 125.000 výtisků.

Co se týče otázky vnitřního života KSJ, o němž se zmiňujete ve svém dopise, je zřejmé, že jste dostali naprosto nepřesné informace a nesprávné vyličení. Proto nemůžeme souhlasit s Vaším hodnocením naší strany.

Většina členů ÚV KSJ nebyla kooptována, jak je to uvedeno v dopise, ale věc vypadá takto: Na páté stranické konferenci, která se sešla v podmínkách hluboké ilegality v prosinci 1940, na které bylo přítomno 110 delegátů z celé Jugoslávie a která podle rozhodnutí Kominterny měla všechna práva sjezdu, byl zvolen ÚV KSJ v počtu 31 členů a 10 kandidátů. Z tohoto počtu zahynulo za války 10 členů ÚV a 6 kandidátů. Ze 7 členů politbyra, zvoleného v roce 1940, zůstalo na živu a pracuje ještě i nyní 5 členů. Na svoje zasedání zve politbyro členy ÚV KSJ, kteří se zdržují v Bělehradě.

Do ÚV KSJ bylo kooptováno pouze 7 nových členů, a to z řad kandidátů a nejlepších vedoucích funkcionářů strany. A konečně, z ÚV KSJ byli za války vyloučeni dva členové, tak že nyní v ÚV KSJ je a pracuje 19 členů zvolených na konferenci a 7 členů kooptovaných, to znamená, že ÚV KSJ má nyní 26 členů. Taková je tedy skutečná situace.

Co se týče poznámky o nevolání stranického sjezdu, je zde třeba připomenout, že politbyro ÚV KSJ již rok pracuje na přípravách sjezdu KSJ. Domníváme se, že tento sjezd třeba připravit tak, aby měl nejen povahu manifestační, ale aby byl sjezdem, na němž by byly přijaty statuty a program strany, při čemž tento program pak v podstatě přijme i Národní fronta na svém sjezdu.

Na základě čeho se tvrdí v dopise, že v naší straně není demokracie? Snad na základě zprávy Lavrentěva? Odkud má tento takovéto informace? Jsme toho názoru, že on jako velvyslanec nemá právo od nikoho vůbec požadovat zprávy o činnosti naší strany. To není jeho věc. Takové informace může obdržet ÚV VKS (b) od ÚV KSJ.

Skutečnost, že organizační tajemník KSJ je současně i ministrem státní bezpečnosti není nikterak na překážku vlastní iniciativě stranických organizací. To znamená, že strana není postavena pod kontrolu orgánů státní bezpečnosti, ale tuto kontrolu provádí ÚV KSJ, jehož členem je ministr státní bezpečnosti. Je třeba kromě toho dodat, že vedoucím správy kádrů při ÚV KSK je Zekovič a nikoliv Rankovič.

Není pravda, že u nás ve straně není svoboda kritiky. V naší straně je svoboda kritiky a sebekritiky, která je uplatňována na řádných stranických shromážděních a na schůzích aktivu. Proto tyto nepravdivé údaje si někdo vymyslel a předal je jako zprávy ÚV VKS (b).

Úplně nesprávná je informace, že se v KSJ neuplatňuje politika třídního boje, že na vesnici a v městech sílí kapitalistické elementy atd. Odkud je toto tvrzení, když

celému světu je známo, že nikde na světě po Říjnové revoluci nebyly provedeny tak podstatné a důsledné společenské změny jako v Jugoslávii? Je to skutečnost, o níž nelze vůbec diskutovat. Proto je nepochopitelné, jak je možno v souvislosti s naší stranou mluvit o Bernsteini, Vellmarovi, Bucharinovi a prohnilem oportunistu. Nemůžeme se neohradit proti takovým nesprávnostem a úrážkám naší strany.

Dále se v dopise mluví o projevu soudruha Tita na druhém sjezdu Národní fronty Jugoslávie, z něhož je vyňat neveliký citát a provádí se srovnávání s pokusem menševiků před 40 roky rozředit sociálně demokratickou stranu.

Především, to bylo před 40 lety za carismu, kdežto nyní my v Jugoslávii máme vládu ve svých rukou, tj. KSJ má vedoucí úlohu v otázce moci. Díváme-li se na proces společenského vývoje, je třeba do jisté míry měnit i organizační formy, měnit metody práce a způsob vedení mas, aby bylo lze snadněji dosáhnout určených cílů.

Za druhé. Národní fronta Jugoslávie je svou kvalitou nejen na úrovni některých jiných komunistických stran, které přijímají do svých řad každého, kdo si tak přeje, ale převyšuje je svou organizovaností a aktivností. Do Národní fronty nemůže kdokoliv vstoupit, byť i v ní je nyní kolem 7 miliónů členů.

Za třetí. Vedení v Národní frontě je plně zajištěno KSJ, poněvadž KSJ je jádrem Národní fronty. Proto nehrozí nebezpečí, že se KSJ rozplyne v ní, jak se tvrdí v dopise, KSJ prostřednictvím Národní fronty uskutečňuje svůj program, který je Národní frontou dobrovolně přijímán, považován za svůj vlastní. A proto na základě této skutečnosti pak Tito prohlásil, že KSJ nemá jiný program.

Litujeme, že se o nás takto píše a my bychom chtěli připomenout fakta, že v některých zemích komunistické strany mění nejenom formy své činnosti, ale i názvy stran, jak se to stalo v Bulharsku, v Polsku, a přitom ne bez

souhlasu VKS (b). Přirozeně, že v těchto zemích se projevuje nutnost, aby strany šly touto cestou, rovněž u nás kombinace Národní fronty v čele s KSJ a její pevnou vnitřní organizací a KSJ, která pevně sjednocuje kolem sebe milionové masy lidu se ukázala být nejsprávnější. Ostatně, jiným stranám se nevytýká, že se rozplývají v masách, ačkoliv jejich formy činnosti a formy organizace jsou přizpůsobeny konkrétním novým podmínkám v jejich zemích.

Proč tedy se nám vytýkají dávno známé a nezvratné skutečnosti? Jsme hluboce přesvědčeni, že výsledky, jichž dosáhla naše strana za války a po válce, mluví samy za sebe, svědčí o tom, že KSJ je silná, monoelitní, schopná vést zemi k socialismu, schopná vést národy Jugoslávie ve všech situacích, byť by tyto byly sebetěžší.

Naše strana není pololegální, jak se o tom hovoří v dopise, je zcela legální, každý v Jugoslávii o ní ví jako o vedoucí síle.

Problém však spočívá v tom, že neznáte bohužel povahu Národní fronty v Jugoslávii a kritizujete nás za to, že neuveřejňujeme zprávy o stranických shromážděních a poradách. Všechna důležitější rozhodnutí, začínaje rozhodnutími svazové vlády, ve všech otázkách společenského a státního života, jsou buď rozhodnutími strany nebo k nim dala strana podnět, a lid se na ně dívá a chápe je jako taková. Proto pokládáme za zbytečné uvádět, že to nebo ono rozhodnutí bylo učiněno na té nebo oné stranické poradě.

Obrovská autorita, již získala naše strana na základě dosažených výsledků do nynějška nejenom v naší zemi, ale vůbec ve světě, svědčí o tom, jaká je skutečně naše strana. Současně však zdůrazňujeme, že naše strana dosáhla všeho toho díky skutečnosti, že se řídila učením Marxe-Engelse-Lenina-Stalina, že se řídila zkušenostmi VKS (b) a používala těchto zkušeností v souladu

s konkrétními podmínkami. Je nám proto nepochopitelné vaše tvrzení, že naši vedoucí funkcionáři licoměrně "fari-zejsky vychvalují a vynášejí VKS (b) do nebes", při čemž současně vystupují proti ní, jak se to tvrdí v dopise.

Nemůžeme uvěřit tomu, že VKS (b) může pochybovat o záslubách a úspěších, jichž dosáhla naše strana do nynější doby, neboť máme v živé paměti, že tyto byly ne jednou uznávány nejenom mnohými vedoucími činiteli SSSR, ale i samotným Stalinem. My i nadále budeme zastávat názor, že společenská přeměna v Jugoslávii má mnoho specifických rysů, jichž lze dobře použít pro revoluční rozvoj též v jiných zemích a jichž se také už používá. To nikterak neznamena, že tím stavíme do pozadí úlohu VKS (b) a že tím chceme odsunout do pozadí společenský systém SSSR. Naopak, učíme se a bereme si za vzor sovětský systém, ovšem jedná se přesto jen o to, že budujeme v naší zemi socialismus v poněkud jiných formách. V současné etapě ve specifických podmínkách, které existují v naší zemi a s ohledem na mezinárodní situaci vytvořenou po osvobozené válce, snažíme se použít při výstavbě socialismu nejvýhodnějších forem práce. Činíme tak ne proto, abychom dokázali, že naše cesta je lepší než ta, po které šel Sovětský svaz, ne proto, abychom vymysleli něco nového, ale proto, že nás to každodenní život nutí tak dělat.

Co se týká Velebita a otázky, proč je ještě na ministerstvu zahraničních věcí, je situace taková? Kardelj a Djilas svého času se zmínili soudruhu Molotovovi, že nám není vše jasné u Velebita. V té době jsme neměli žádné konkrétní důkazy, nemáme je ani nyní, tato věc je stále ještě ve stádiu prověřování a my bychom nechtěli odvolat a ničit člověka na základě podezření.

Co nás přimělo nesáhnout k příliš velkému spěchu v případě Velebita? Za prvé. Velebit je členem strany od roku 1939, do kteréžto doby prokázal straně velké

služby. V roce 1940 dostal od Tita tajný úkol získat na svoje jméno vilu v Záhřebě, v níž měla být umístěna vysílací stanice Kominterny a v níž se zdržoval Valdes se svou ženou jako radiistkou. Velebit přitom plnil úlohu spojky. Vše to pokračovalo ještě nějaký čas i v době okupace a přirozeně to vše bylo spojeno s nebezpečím života. V roce 1942 Velebit podle pokynu strany vstoupil do řad partyzánů a vedl si dobře. Později obdržel úkol v zahraňičí a dobře ho splnil. Nyní prověřujeme jeho celou minulost. Jestliže sovětská vláda zná o něm něco konkrétního, prosíme odevzdat nám tyto informace. Nehledě však na to, my ho neprodlelně odvoláme z jeho funkce na ministrerstvu.

Vaše obvinění v této souvislosti jsou proto skutečně ně podivná a urážlivá jak pro ÚV KSJ, tak i pro celou vládu. Vy nás srovnáváte s některými buržoazními státy, které se chovají tolerantně k špiónům ve snaze vyhovět některým velmocem. Hle, co bylo napsáno ve vašem dopise a co považujeme za nepřipustné v chování více než spřátelené a spojencké vlády: "Je možné, že jugoslávská vláda hodlá Velebita použít právě jako anglického špióna. Je známo, že buržoazní vlády pokládají za zcela přípustné mít ve svém středu špióny velikých imperialistických států, jejichž přízeň si chtějí pro sebe získat, a proto souhlasí tímto způsobem se podrobit kontrole těchto států". Tak je to uvedeno v tomto dopise. Člověk to nemůže číst bez pocitu hlubokého rozhořčení a ohrožení vyvolaného takovýmto charakterem dopisu, adresovaného vládě reprezentující šestnáctimilionový lid, který přinesl nejvíce obětí v osvobozené válce po boku SSSR a který v budoucnosti, bude-li toho třeba, bude nejvěrnějším spojencem v boji.

Kdyby se nás zeptali, existuje-li něco, čím bychom museli být nespokojeni, museli bychom otevřeně říci, že existuje mnoho příčin, které způsobují naši nespokojenost. Jaké jsou to příčiny? Všechny tyto příčiny nelze

v tomto dopise vyjmenovat, přesto však uvedeme zde několik. Za prvé. Pokládáme za nesprávné, že orgány sovětské rozvědky u nás, v zemi spějící k socialismu, provádějí mezi našimi občany nábor pro svou rozvědku, kteroužto skutečnost nemůžeme nikterak jinak hodnotit, než jako činnost namířenou proti zájmům naší země. Toto se provádí nehledě na to, že naši vedoucí funkcionáři a orgány státní bezpečnosti protestovali proti tomu a prohlásili, že toto nemůžeme připustit. Verbuji se naši důstojníci, verbuji se různí vedoucí funkcionáři, jsou verbováni ti, kteří mají nepřátelský vztah k nové Jugoslávii.

Máme důkazy na to, že někteří orgánové sovětské rozvědky provádějící nábor našich členů strany, šíří nedůvěru k naším vedoucím činitelům, podřývají jejich autoritu, označují je za neschopné a nespolehlivé. Například, plukovník Stěpanov ještě v roce 1945 získal jednoho našeho dobrého soudruha, pracovníka ústředního šifrovacího oddělení naší státní bezpečnosti, a neostýchal se očerňovat všechny naše vedoucí funkcionáře a vyslovovat o nich pochybnosti, při čemž připustil, že "maršál Tito zatím ještě pracuje, jak má". S takovými případy se setkáváme dodnes. To vše znamená, že se tento nábor provádí nikoliv v zájmu boje proti některým kapitalistickým státům a proto musíme nutně dojít k závěrům, že tento nábor podřývá naši vnitřní jednotu, ničí důvěru ve vedení, demoralizuje občany, kompromituje vedoucí funkcionáře a stává se pramenem stálých lživých informací. Tuto činnost orgánů sovětské rozvědky nelze nikterak označit za loajální a přátelskou vůči naší zemi, která spěje k socialismu a je nejvěrnějším spojencem Sovětského svazu.

Nemůžeme souhlasit s tím, že sovětská rozvědka vytváří svou síť v Jugoslávii. My máme svoje orgány státní bezpečnosti a svou vlastní rozvědku pro boj proti různým zbraňičním kapitalistickým žvlům a třídním nepřátelům uvnitř země, a jestliže orgánové sovětské rozvědky potřebují

některé údaje nebo pomoc v tomto směru, mohou je dostat kdykoliv si to jen budou přát, jak se to doposud z naší strany provádělo.

A jsou ještě podobné věci, s nimiž nejsme spokojeni, ale mohou tyto být důvodem zhoršování našich vzájemných vztahů? Nemohou! To jsou přece otázky, které lze vyjasnit a odstranit.

Je zřejmé, že životní zájmy SSSR a Jugoslávie vyžadují co nejtěsnějších styků. K tomu je ovšem zapotřebí absolutní vzájemné důvěry, bez níž stále a pevné vztahy mezi našimi dvěma zeměmi nemohou existovat. Sovětští občané, především pak vedoucí funkcionáři musí věřit, že nová Jugoslávie pod vedením nynějších vedoucích funkcionářů kráčí neochvějně k socialismu.

Dále je třeba věřit, že SSSR má v nynější Jugoslávii s jejími nynějšími vedoucími funkcionáři v čele svého nejvěrnějšího přítele a spojence, připraveného v případě těžkých zkoušek dělit se o dobré i zlé s národy SSSR. A konečně, ačkoliv víme, že v SSSR jsou obrovské těžkosti v souvislosti s obnovou zrušované země, my právem očekáváme pomoc SSSR při wýtavbě naší země a plnění našeho pětiletého plánu aniž by byla způsobena materiální škoda národům SSSR, neboť se domníváme, že je v zájmu SSSR, aby se co nejvíce upevnila nová Jugoslávie stojící tváří v tvář kapitalistickému světu, který ohrožuje nejen její mírový rozvoj, ale i rozvoj ostatních zemí lidové demokracie, jakož i rozvoj SSSR.

Na základě shora uvedených skutečností nemůže plenární zasedání ÚV KSJ považovat za správné hodnocení, které podáváte ve vašem dopise o činnosti naší strany a jejího vedení. Jsme hluboce převědčeni v tom, že se zde jedná o vážné nedorozumění, k němuž nemělo dojít a které třeba co nejdříve odstranit v zájmu věci, již obě naše strany slouží.

Naše jediné přání spočívá v tom, aby došlo k odstranění všech podezření a nedůvěry v upřímnost soudružských a bratrských citů věrnosti našeho ÚV KSJ Vsesvazové komunistické straně (bolševiků), již jsme navždy zavázáni díkem za marxisticko-leninské poučení, kterým jsme byli doposud vedeni a kterým se budeme řídit i v budoucnu, věrnosti Sovětskému svazu, který pro nás byl a i nadále bude jako veliký příklad a jehož pomoc našim národům my tak vysoko ceníme.

Jeme přesvědčeni, že toto nedorozumění lze odstranit jediné cestou všestranného a společného objasnění našimi dvěma ústředními výbory na místě, t. j. zde, u nás.

Proto navrhuje, aby ÚV VKS (b) vyslal jednoho nebo několik svých členů, kteří zde budou mít plnou možnost důkladně prozkoumat každou otázku.

V naději, že přijmete náš návrh, posíláme Vám náš soudružský pozdrav.

Bělehrad dne 13. dubna 1948

Z pověření ÚV KSJ
Tito
Kardelj^{x)}

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP (b). Beograd 1948, s. 25-38.

"Ústřednímu výboru Komunistické strany Jugoslávie,
soudruhům Titovi, Kardeljovi"

Obdrželi jsme Vaši odpověď a sdělení o usnesení pléna ÚV KSJ z 13. dubna 1948 s podpisy soudruhů Tita a Kardelja.

Lze jen litovat, že tyto dokumenty, zejména dokument podepsaný soudruhy Titem a Kardeljem nejenom, že neznamenají nějaký krok do předu ve srovnání s předcházejícími dokumenty Jugoslávců, ale naopak ještě víc komplikují záležitosti a zostrují konflikt.

Zvláštní pozornost upoutává tón dokumentů, který nelze charakterizovat jinak než jako přehnaně domyšlivý. Z dokumentů není patrné přání vysvětlit skutečnost, čestně přiznat vlastní chyby a uznat nevyhnutelnost odstranit tyto chyby. Jugoslávští soudruzi nepřijímají kritiku jako marxisté, ale jako maloměšťáci, t.j. přijímají ji jako urážku, která se dotýká prestiže ÚV KSJ a ctižádosti jugoslávských vedoucích funkcionářů.

Aby unikli z nezáviděníhodné situace, do níž jugoslávští, vedoucí funkcionáři sami sebe dostali, uchylují se k "nové" metodě, metodě obyčejného popírání chyb bez ohledu na to, že tyto jsou zcela evidentní. Popírají všem známé skutečnosti a dokumenty, na které poukazuje dopis ÚV VKS (b) z 27. března 1948. Soudruzi Tito a Kardelj zřejmě nechápou, že tato klukovská metoda obyčejného zapírání skutečností a dokumentů nemůže nikoho přesvědčit a může vyvolat leda úsměv.

1) O odvolání sovětských vojenských poradců
z Jugoslávie

ÚV VKS (b) ve svém dopise z 27. března 1948 vysvětlil důvody odvolání sovětských vojenských poradců a prohlásil, že informace VKS (b) se zakládají na stížnostech těchto poradců na nepřátelské chování jugoslávských společenských a státních činitelů k Sovětské armádě a jejím představitelům v Jugoslávii. Soudruzi Tito a Kardelj zcela popírají opodstatněnost těchto stížností. Vzniká otázka: Pročpak má ÚV VKS (b) více věřit pouhým slovy soudruhů Tita a Kardelja než častým stížnostem vojenských poradců SSSR? Z jakého důvodu? SSSR má své vojenské poradce skoro ve všech zemích lidové demokracie. Jme nuceni konstatovat, že do nynějška jsme nedostali žádné stížnosti ze strany našich vojenských poradců v těchto zemích. Právě tato okolnost vysvětluje skutečnost, že v těchto zemích jsme neměli žádné nedorozumění v souvislosti s činností sovětských vojenských poradců. Stížnosti a nedorozumění máme v tomto směru výlučně v Jugoslávii. Cožpak není jasné, že tuto skutečnost nutno vysvětlit jedině tím zvláštním ovzduším nepřátelství, kterým jsou v Jugoslávii obklopeni sovětské vojenské poradce?

Soudruzi Tito a Kardelj poukazují na vysoké náklady vydržování sovětských vojenských poradců v Jugoslávii a tvrdí, že sovětské generály v Jugoslávii dostávají v dinárech tři až čtyřikrát více než jugoslávští generálové a že podle jejich názoru tato okolnost mohla vyvolat ze strany příslušníků jugoslávské armády jisté poznámky. Avšak především jugoslávští generálové kromě dinárů dostávají také různé naturální náležitosti: byt, zásobování, proviant atd. Za druhé, peněžní náležitosti, které měli sovětské generály v Jugoslávii, plně odpovídají rozsahu peněžních náležitostí, které dostávají sovětské generály v SSSR. Pochopitelně, že sovětské

vláda nemohla souhlasit se snížením peněžních náležitostí sovětských generálů vyslaných do Jugoslávie.

Je možné, že náklady na sovětské generály v Jugoslávii jsou vysoké pro jugoslávský rozpočet, ale v tom případě měla se jugoslávská vláda obrátit včas na sovětskou vládu a navrhnout, aby tato vzala na sebe část nákladů. Sovětská vláda by nepochybně na to přistoupila. Přesto se Jugoslávci dali jinou cestou. Místo přátelského řešení této otázky, začali tupit naše vojenské poradce a nazývat je darmojedy a diskreditovat Sovětskou armádu, při čemž jugoslávská vláda se obrátila na sovětskou vládu teprve po tom, kdy již kolem sovětských vojenských poradců byla vytvořena atmosféra nepřátelství.

Pochopitelně sovětská vláda nemohla se smířit s takto vzniklou situací.

2) O sovětských civilních odbornících v Jugoslávii

ÚV VKS (b) ve svém dopise z 27. března 1948 sdělil důvody odvolání civilních odborníků z Jugoslávie. ÚV VKS (b) vycházel přitom ze stížností sovětských civilních odborníků a ze zpráv sovětského velvyslance v Jugoslávii. Z těchto zpráv vyplývá, že sovětské vojenské odborníci a rovněž i představitel VKS (b) v Informbyru soudruh Judin jsou skutečně podrobeni dozoru orgánů státní bezpečnosti Jugoslávie. Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise popírají opodstatněnost těchto stížností a zpráv a ujišťují, že jugoslávští orgánové státní bezpečnosti neprovádějí dozor nad sovětskými obrany v Jugoslávii. Proč však má věřit ÚV VKS (b) pouhým slovům soudruhů Tita a Kardelje a nikoliv stížnostem sovětských občanů a mezi nimiž i soudruhu Judinovi? Se větská vláda má mnoho svých civilních odborníků ve všech zemích lidové demokracie a přesto nedostává stížností od svých odborníků a nemá žádné nedorozumění s vládami těchto zemí. Vzniká

otázka, proč právě tato nedorozumění a konflikty jsou jen v Jugoslávii? Ne snad proto, že jugoslávská vláda vytvořila v Jugoslávii pro sovětské obrany a mezi nimi i pro soudruha Judina takové speciální pořádky?

Pochopitelně, že sovětská vláda se nemohla smířit s takto vzniklým stavem a byla proto donucena odvolat svoje civilní odborníky z Jugoslávie.

3) O Velebitovi a druhých špiónech v aparátě ministerstva zahraničních věcí Jugoslávie

Není pravdivé prohlášení soudruhů Tita a Kardelja, že soudruzi Kardelj a Djilas při setkání se soudruhem Molotovem hovoříce o svých podezřeních ohledně Velebita, omezili se pouze na poznámku, že jim "není vše jasné u Velebita". Ve skutečnosti během rozhovoru jmenovaných soudruhů se soudruhem Molotovem se mluvilo o tom, že podezírají Velebita jako anglického špióna. Je velmi podivné, že soudruzi Tito a Kardelj ztotožňují odvolání Velebita z aparátu ministerstva zahraničních věcí s jeho zničením. Proč nelze Velebita odvolat z aparátu ministerstva zahraničních věcí aniž by byl současně zničen? Divné je též prohlášení soudruhů Tita a Kardelja o důvodech ponechání Velebita ve funkci prvního náměstka ministra zahraničních věcí. Podle toho nebyl Velebit odvolán z místa prvního náměstka ministra zahraničních věcí proto, že je prověřován. Nebylo by lépe odvolat Velebita z této funkce právě proto, že je prověřován? Pročpak taková ohleduplnost k anglickému špiónu, který je nadto i nesmiřitelným nepřítelem SSSR?

Ale Velebit není jediným špiónem v aparátě ministerstva zahraničních věcí. Sovětští představitelé ne jednou se zmíhili jugoslávským vedoucím činitelům o jugoslávském velvyslanci v Jondýně Leontičovi jako o anglickém špiónovi. Není nám jasné, proč tento patentovaný

anglický špión dodnes setrvává v aparátě ministerstva zahraničních věcí Jugoslávie.

Sovětské vládě je známo, že kromě Leontiče slouží jako angličtí špióni ještě tři pracovníci jugoslávského velvyslanectví v Londýně, jejichž jména nejsou zatím zjištěna. Sovětská vláda bere plnou odpovědnost za toto tvrzení.

Je též nepochopitelné, proč velvyslanec USA v Bělehradě se chová jako domácí pán v zemi, při čemž jeho "informátoři", jejichž počet roste, svobodně se procházejí v zemi.

Je nepochopitelné i to, že přátelé a příbuzní kata jugoslávských národů Nediče tak snadno a vhodně se usazují ve státním a stranickém aparátě v Jugoslávii.

Je zřejmé, že pokud jugoslávská vláda neprojeví důslednou snahu očistit aparát svého ministerstva zahraničních věcí od špiónů, bude muset se sovětská vláda zdržovat od otevřené korespondence s jugoslávskou vládou prostřednictvím jugoslávského ministerstva zahraničních věcí.

4) O sovětském velvyslanci v Jugoslávii a sovětském státě

Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise z 13. dubna 1948 tvrdí toto: "Jsme toho názoru, že on jako velvyslanec nemá právo od nikoho vůbec požadovat zprávy o činnosti naší strany. To není jeho věc".

Považujeme toto tvrzení soudruhů Tita a Kardelja za zásadně nesprávné a protisovětské. Jak je vidět, oni ztotožňují sovětského velvyslance, odpovědného komunistu představujícího v Jugoslávii komunistickou vládu SSSR při komunistické vládě Jugoslávie, s obyčejným buržoazním velvyslancem, s obyčejným úředníkem buržoazního státu, jehož povinností je rozkládat základy

jugoslávského státu. Je těžko pochopit, jak mohli soudruzi Tito a Kardelj dojít k takovým nesmyslům. Chápu oni, že takový vztah k sovětskému velvyslanci znamená odmítní přátelských vztahů mezi SSSR a Jugoslávií? Chápu oni, že sovětský velvyslanec, odpovědný komunista, reprezentant spřáteleného státu, který osvobodil Jugoslávii od německých okupantů, má nejen právo, ale i povinnost občas besedovat s komunisty v Jugoslávii o všech otázkách, které je jen mohou vůbec zajímat? Jak je možné pochybovat o těchto prostých elementárních věcech a setrvávat současně na nepřátelských vztazích se Sovětským svazem?

Je třeba pro informaci soudruhům Titovi a Kardeljovi říci, že my oproti jugoslávskému vzoru nepokládáme jugoslávského velvyslance v Moskvě za obyčejného úředníka a nepopíráme jeho "práva požadovat od kohokoliv vůbec informace o činnosti naší strany". Když se stal velvyslancem, nepřestal být komunistou. My se k němu chováme jako k soudruhovi a komunistickému činiteli. Mezi sovětskými občany má své známé, přátele. A "sbírá-li" on údaje o činnosti naší strany? Zajisté, že "sbírá". Ať tedy "sbírá". Nemáme důvody, proč bychom tajili naše nedostatky v práci před soudruhy. My je sami odhalujeme, abychom je mohli odstranovat.

Domníváme se, že tento postoj jugoslávských soudruhů k sovětskému velvyslanci není náhodný. Vyplývá z celkového stanoviska, podle kterého jugoslávští vedoucí funkcionáři často neshledávají rozdíly mezi zahraniční politikou SSSR a zahraniční politikou Anglo-amerikánů a ztotožňují sovětskou zahraniční politiku se zahraniční politikou Angličanů a Američanů, při čemž si myslí, že Jugoslávie má ve vztahu k SSSR provádět takovou politiku jakou vede ve vztahu k imperialistickým státům, k Velké Británii a USA.

V tomto směru je neobyčejně charakteristický projev soudruha Tita v Lublani koncem května 1945, v němž pravil:

"Mluvílo se, že tato válka je spravedlivá válka a my jsme ji považovali též za takovou. My ale žádáme též spravedlivý konec, žádáme, aby každý byl pánem ve svém domě. My nechceme platit za cizí účet, my chceme být drobnou mincí, nechceme také, aby nás zatáhli do nějaké politiky sfér vlivů".

Toto bylo řečeno v souvislosti s otázkou Terstu. Jak je známo, po řadě ústupků v prospěch Jugoslávie, které vybojoval SSSR u Anglo-američanů, kteří spolu s Francouzi odmítli návrh SSSR na předání Terstu Jugoslávii, obsadili tito Terst svými jednotkami nalézajícími se v Itálii. Tak se stalo, že všechny prostředky byly vyčerpány a Sovětskému svazu nezbylo již nic k tomu, aby Terst byl předán Jugoslávii, než vyhlásit Anglo-američanům válku pro Terst a obsadit ho silou. Jugoslávským soudruhům mělo být jasné, že Sovětský svaz po tak těžké válce nemůže vstoupit do nové války. A přesto tento případ vyvolal nespokojenost jugoslávských soudruhů, což se projevilo i v projevu soudruha Tita. Výroky soudruha Tita v Lublani, že Jugoslávie "nechce platit za cizí účet" a že "nechce být drobnou mincí", jakož i že nechce, aby Jugoslávii "zatahli do nějaké politiky sfér vlivů", byly namířeny nikoliv jen proti imperialistickým státům, ale i proti SSSR. V daném případě postoj soudruha Tita k SSSR se ničím nelišil od jeho postoje k imperialistickým státům, neboť neuznával rozdíl mezi SSSR a imperialistickými státy.

V tomto protisovětském postoji soudruha Tita, který se nasetkal s odmítnutím politbyra ÚV KSJ, spatřujeme zdůvodnění pomlouvačné propagandy vedoucích funkcionářů KSJ (prováděné v úzkém okruhu jugoslávských stranických kádřů) o "degenerování" SSSR v imperialistický stát, který usiluje "ekonomicky si podrobit Jugoslávii", motivaci pomlouvačné kampaně vedoucích funkcionářů KSJ o tom, že VKS (b)

"degeneruje" a "snaží se pomocí Informyra podrobit si ostatní strany" a že "socialismus v SSSR přestal být revoluční".

Sovětská vláda byla svého času nucena upozornit jugoslávskou vládu na nepřipustnost takového projevu soudruha Tita a poněvadž vysvětlení, které potom podali soudruzi Tito a Kardelj, bylo neuspokojivé, dostal sovětský velvyslanec v Bělehradě od sovětské vlády pokyn učinit jugoslávské vládě následující prohlášení, které také soudruh Sadčikov dne 5. června 1945 přednesl.

"Pokládáme projev soudruha Tita za nepřátelský výpad proti SSSR a vysvětlení soudruha Kardelja za neuspokojivé. Tak hodnotí naši čtenáři projev soudruha Tita a nelze ho také jinak chápat. Vyřídíte soudruhu Titovi, jestliže ještě jednou učiní takový útok na SSSR, budeme nuceni odpovědět kritikou v tisku a dezavuovat ho".

A právě z tohoto protisovětského postoje soudruha Tita k sovětskému státu vyplývá postoj jugoslávských vedoucích činitelů k sovětskému velvyslanci, kteří sovětského velvyslance v Jugoslávii ztotožňují s buržoazními velvyslanci.

Je zřejmé, že jugoslávští vedoucí činitelé hodlají setrvat na těchto protisovětských pozicích. Ovšem jugoslávští soudruzi si musí uvědomit, že zůstat na těchto pozicích znamená vydat se na cestu odmítání nepřátelských vztahů se Sovětským svazem, na cestu zraedy jednotné socialistické fronty SSSR a lidově demokratických republik. Musí též brát v úvahu, že setrváváním na těchto pozicích, zbavují sebe práva požadovat na SSSR materiální a jinou pomoc, neboť Sovětský svaz může tuto pomoc poskytovat jediné přátelům.

K informaci soudruhů Tita a Kardelja jsme nuceni poznamenat, že s takovým protisovětským postojem vůči sovětskému velvyslanci a sovětskému státu se setkáváme jediné v Jugoslávii, neboť vztahy s ostatními státy lidové

demokracie byly a zůstávají i nadále přátelské a bezvadné.

Není bez zajímavosti poznamenat, že souhrn Kardelj, který nyní ve všem souhlasí se soudruhem Titem, se před třemi roky úplně jinak díval na shora uvedený projev soudruha Tita v Lublani. Hle, co nám tehdy sdělil sovětský velvyslanec v Jugoslávii soudruh Sadčikov o svém rozhovoru se soudruhem Kardeľjem, k němuž došlo 5. června 1945:

"Dnešního dne - 5. června 1945 - jsem oznámil Kardeljovi to, co mně bylo Vámi uloženo (Tito se ještě nevrátil). Sdělení učinilo na něho hluboký dojem. Zamyslel se a řekl, že pokládá hodnocení Titova projevu za správné. Souhlasí, též s tím, že Sovětský svaz nemůže v budoucnosti trpět podobné projevy. Přirozeně v době tak těžké pro Jugoslávii, řekl Kardelj, by měla otevřená kritika Titova projevu těžké následky pro ně, proto se postarají o to, aby v budoucnosti k podobným projevům nedošlo. Ale, jest-li se to bude opakovat, bude mít Sovětský svaz právo vystoupit s otevřenou kritikou. Taková kritika jim bude užitečná. Kardelj požádal předat Vám dík za včasnou kritiku. Podle prohlášení Kardelje, pomůže jim tato zlepšit jejich práci. Kritika politických chyb, které proklouzly do prohlášení vlády v březnu, byla velmi užitečná. Kardelj je přesvědčen, že i tato kritika může jen zlepšit politické vedení.

Pokoušeje se (velmi opatrně) analyzovat příčiny chyb, řekl Kardelj, že Tito má přirozeně veliké zásluhy na likvidaci dřívějšího frakčního boje v komunistické straně a organizaci národněosvobozenického boje, je však někdy náchylný dívat se na Jugoslávii jako na něco soběstačného, bez celkové souvislosti s rozvojem proletářské revoluce a socialismu. Dále, že strana dospěla do takového stavu, že ÚV ve skutečnosti neexistuje jako organizované politické centrum. My, řekl Kardelj, se scházíváme příležitostně a činíme rozhodnutí jen příležitostně. Ve skutečnosti každý z nás je ponechán sám sobě. Styl práce je špatný,

neexistuje kolektivnost v práci. My bychom chtěli, pokračoval Kardelj, aby Sovětský svaz se díval na nás jako na představitele jedné z budoucích sovětských republik a nikoliv jako na představitele jiného státu schopného samostatně řešit otázky, na Komunistickou stranu Jugoslávie pak jako na součást Vsesvazové komunistické strany, t.j. chtěli bychom, aby naše vztahy vyplývaly z perspektivy, že v budoucnosti se Jugoslávie stane organickou součástí SSSR. Proto by chtěli, abychom je přímo a otevřeně kritizovali, abychom jim radili a orientovali vnitřní a zahraniční politiku Jugoslávie tam, kam je třeba.

Já jsem odpověděl Kardeljovi, že je nutno vycházet ze skutečností a zejména z toho, že Jugoslávie je samostatný stát a že jugoslávská komunistická strana je samostatná strana. Vy můžete a musíte, prohlásil jsem, vytyčit a řešit otázky samostatné, při čemž my Vám nikdy neodmítneme poradit, jestli nás o to požádáte. Ve vztahu k Jugoslávii máme smluvní a nadto i morální povinnosti a my bychom nikdy neodmítli poskytnout Vám rady a možnou pomoc, když o to požádáte. Pokaždé, kdykoliv jsem tlumočil do Moskvy žádosti maršála, vždy jsem dostával odtud odpověď obratem. Ale takové rady jsou možné a užitečné jen tehdy, když jsou požadovány včas, dříve než padne rozhodnutí nebo je pronesen projev".

Ponecháváme stranou primitivní a nesprávné názory soudruha Kardelja o Jugoslávii jako o organické součásti SSSR a o jugoslávské komunistické straně jako o části VKS (b). Chceme však obrátit pozornost na kritické poznámky soudruha Kardelja o protisovětském projevu soudruha Tita v Lublaní a o žalostném stavu v ÚV KSJ.

5) O protisovětském vyjádření soudruha Djilase,
o rozvědce a o obchodních jednáních

Ve svém dopise z 27. března jsme se zmínili o protisovětském vyjádření soudruha Djilase na zasedání ÚV KSJ o tom, že sovětští důstojníci stojí morálně níže než důstojníci anglické armády. Takto se vyjádřil soudruh Djilas v souvislosti s tím, že několik důstojníků Sovětské armády se dopustilo v Jugoslávii přestupků morálního charakteru. My jsme hodnotili vyjádření soudruha Djilase jako protisovětské, poněvadž domnělý marxista, soudruh Djilas pro dva-tři přestupky důstojníků nepostřehl podstatný rozdíl mezi socialistickou Sovětskou armádou, která osvobodila národy Evropy, a buržoazní anglickou armádou, jejíž úloha je potlačovat a nikoliv osvobozovat národy celého světa.

Soudruzi Tito a Kardelj prohlašují ve svém dopise z 13. dubna 1948, že "Djilas nikdy neučinil toto vyjádření v takové formě", že "Tito ještě v roce 1945 vysvětlil záležitost písemně i ústně" a že "s tímto vysvětlením tehdy souhlasil jak soudruh Stalin, tak i ostatní členové politbyra ÚV VKS (b)!"

Domníváme se, že je nezbytné poznamenat, že toto prohlášení soudruhů Tita a Kradelje neodpovídá skutečnosti.

Hle, jak reagoval, tehdy soudruh Stalin na vyjádření soudruha Djilase ve svém telegramu zaslaném soudruhovi Titovi:

"Chápu obtížnost Vaší situace po osvobození Bělehradu. Musíte znát, že sovětská vláda bez ohledu na obrovské oběti a ztráty dělá vše možné, ba i nemožné, aby Vám pomohla. Zaráží mě však skutečnost, že jednotlivé incidenty a chyby jednotlivých důstojníků a vojáků Rudé armády se u Vás zevšeobecňují a jsou vztahovány na celou Rudou armádu. Nelze tak urážet armádu, která Vám pomáhá

vyhnat Němce a která silně prolévá svou krev v bojích s německými okupanty. Není těžké pochopit, že v každé rodině se najde nějaký ten nepodařený člen, ale bylo by však podivné urážet celou rodinu kvůli tomuto jednomu nepodařenému členu. Kdyby se rudoarmějci dověděli, že soudruh Djilas a ti, kteří mu neodporovali, se domnívají, že angličtí důstojníci stojí morálně výše než sovětští důstojníci, pak by vykřikli bolestí nad takovouto nezaslouženou urážkou".

V tomto protisovětském vyjádření soudruha Djilase, které se nesetkalo s protestem ze strany ostatních členů politbyra ÚV KSJ, vidíme motivaci té pomlouvačné propagandy vedoucích funkcionářů KSJ proti Sovětské armádě a jejím představitelům v Jugoslávii, která pak byla důvodem odvolání našich vojenských poradců.

Jak skončil případ se soudruhem Djilasem? Tím, že soudruh Djilas přijel do Moskvy společně s jugoslávskou delegací, omluvil se soudruhu Stalinovi a požádal, aby byla zapomenuta tato nepříjemná chyba, jíž se dopustil na zasedání ÚV KSJ.

Jak je zřejmé, případ se udál absolutně ne tak, jak ho uvádějí ve svém dopise soudruzi Tito a Kardelj.

Lze jen litovat, že se ukázalo, že chyba soudruha Djilase nebyla náhodná.

x x x

Soudruzi Tito a Kardelj obviňují sovětské občany z toho, že měli provádět nábor jugoslávských občanů pro svou rozvědku. V dopise uvádějí:

"Pokládáme za nesprávné, že orgány sovětské rozvědky u nás, v zemi spějící k socialismu, provádějí mezi našimi občany nábor pro svou rozvědku, kteroužto skutečnost nemůžeme nikterak jinak hodnotit, než jako činnost namířenou proti zájmům naší země. Toto se provádí

nehledě na to, že naši vedoucí funkcionáři a orgány státní bezpečnosti protestovali proti tomu a prohlásili, že toto nemůžeme připustit. Verbují se naši důstojníci, verbují se různí vedoucí funkcionáři, jsou verbováni ti, kteří mají nepřátelský vztah k nové Jugoslávii".

Prohlašujeme, že toto prohlášení soudruhů Tita a Kardelja plně nepřátelských útoků na sovětské představitele v Jugoslávii, vůbec neodpovídá skutečnosti.

Bylo by podivní požadovat, aby sovětští občané pracující v Jugoslávii, zacpali si ústa a s nikým nemluvili a nebesedovali. Sovětští představitelé jsou politicky vyspělí lidé, a ne nějací podnikavci najatí za plat na práci a bez nároku zajímat se o to, co se děje v Jugoslávii. Přirozeně, že se pouštějí do řeči s jugoslávskými občany, kladou otázky, chtějí vysvětlení atd. Je třeba být vskutku zavilým nepřítelem SSSR vykládat si tyto rozhovory jako pokusy provádět nábor občanů pro rozvědku a přitom ještě lidí "majících nepřátelský vztah" k nové Jugoslávii, Jedině protisovětsky orientovaní lidé si mohou myslet, že vedoucí funkcionáři Sovětského svazu méně pečují o integritu a svrchovanost nové Jugoslávie než politbyro ÚV KSJ.

Je charakteristické, že se s takovým nesmyslným obviněním sovětských občanů setkáváme jedině v Jugoslávii.

Zdá se nám, že toto nepěkné obvinění proti sovětským občanům bylo vymyšleno proto, aby se jím ospravedlňovala činnost orgánů státní bezpečnosti Jugoslávie, dozírajících na sovětské občany v Jugoslávii.

Třeba poznamenat, že jugoslávští občané přijíždějící do Moskvy zcela obvykle svobodně jezdí do různých měst v SSSR a setkávají se s našimi občany, s nimiž svobodně hovoří. Nestal se ještě případ, že by je vláda SSSR v něčem omezovala. Soudruh Djilas při příležitosti svého posledního příjezdu do SSSR se zdržoval v Moskvě a odjel

na několik dní do Leningradu, aby si tam mohl pohovořit se sovětskými soudruhy. Podle jugoslávského vzoru lze získat informace o stranické a státní činnosti jedině u vedoucích orgánů ÚV strany nebo vlády. Přesto soudruh Djilas sbíral informace ne u těchto orgánů SSSR, ale u místních orgánů leningradských organizací. Co tam dělal soudruh Djilas, jaké informace tam sbíral, - nepokládali jsme za nutné se s tím zabývat. Domníváme se, že tam sbíral informace ne pro anglo-americkou nebo francouzskou rozvědku, ale pro vedoucí orgány Jugoslávie. A poněvadž je to správné, nevidíme v tom nic nepřipustného, neboť jugoslávští soudruzi mohou v těchto informacích najít mnoho poučného. Soudruh Djilas nemůže tvrdit, že by mu byly činěny v tomto směru nějaké překážky.

Vzniká tedy otázka, proč mají mít sovětsí komunisté v Jugoslávii méně práv než jugoslávští v SSSR?

x x x

Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise z 13. dubna se znovu vracejí k otázce obchodních vztahů mezi SSSR a Jugoslávií a k tomu, že údajně soudruh Krutikov odmítl pokračovat v obchodních jednáních s jugoslávskými představiteli. Již několikrát jsme vysvětlili jugoslávským soudruhům, že soudruh Krutikov popírá prohlášení, které se mu připisuje. My jsme též zjistili, že sovětská vláda nepostavila otázku přerušení obchodních jednání a obchodních operací s Jugoslávií. Proto považujeme tuto otázku za vyčerpanou a nechystáme s k ní více vracet.

6) O nesprávné politické linii politbyra ÚV KSJ v otázkách třídního boje v Jugoslávii

Napsali jsme ve svém dopise, že v jugoslávské komunistické straně nelze počítovat duch politiky třídního

boje, že na vesnici a v městech sílí kapitalistické elementy a že vedení strany nepodniká opatření k omezování kapitalistických živlů.

Soudruzi Tito a Kardelj to šmahem nic neříkajícími slovy popírají a dívají se na naše tvrzení, které má principiální charakter, jako na nějakou urážku jugoslávské komunistické strany a utíkají od odpovědi na podstatu věci. Jejich důkazy spočívají na pouhých prohlášeních o opodstatněnosti a důslednosti společenských přeměn prováděných v Jugoslávii. To je však zcela nedostatečné. To, že popírají skutečnost o zesílení kapitalistických elementů a s tím spojené zostřování třídního boje na vesnici v podmínkách současné Jugoslávie, vyplývá z oportunistického hlediska, že v přechodném období od kapitalismu k socialismu třídní boj se prý nezostřeje, jak tomu učí marxismus-leninismus, ale naopak uhasíná, jak tvrdili oportunisté Bucharinova typu, kteří hlásali prohnitou teorii pokojného vrůstání kapitalistických elementů do socialismu.

Nikdo nemůže popřít hloubku a opodstatněnost společenských přeměn vzniklých v důsledku Říjnové socialistické revoluce. Přesto vše však VKS (b) nikdy nedělala z této skutečnosti závěry o oslabení třídního boje v naší zemi nebo o tom, že existuje nebezpečí zesílení kapitalistických elementů. Lenin v letech 1920-1921 konstatoval, že "pokud žijeme v maloroľnické zemi, má kapitalismus v Rusku pevnější ekonomickou základnu než komunismus", neboť "malovýroba rodí kapitalismus a buržoazii stále, každodenně, každou hodinu, živelně a v masovém měřítku". Je známo, že z programu naší strany v průběhu 15 let po Říjnové revoluci nebyla vypuštěna otázka zpočátku o způsobech omezování kapitalistických elementů na vesnici, ale později pak o likvidaci kulactva jako poslední kapitalistické třídy. Nedocení zkušeností VKS (b) při zajišťování základních podmínek výstavby socialismu v Jugoslávii skrývá v sobě veliké politické nebezpečí a není

pro marxisty přípustné, poněvadž socialismus nelze budovat jediň v průmyslu, nutno ho budovat též na vesnici, v zemědělství.

Není náhodou, že vedoucí funkcionáři jugoslávské komunistické strany obcházejí otázku třídního boje a omezení kapitalistických elementů na vesnici. Kromě toho v projevech jugoslávských vedoucích činitelů se skoro vždy mlčí o otázce třídní diferenciace na vesnici, rolnictvo se posuzuje jako celek a strana nemobilizuje k překonání těžkostí vyplývajících z růstu vykořisťovatelských živlů na vesnici. Přitom politická situace na jugoslávském venkově nedává důvody pro lehkomyšlné sebeuspokojení a bezstarostnost. V podmínkách, kdy v Jugoslávii nebyla znárodněna půda, při existenci soukromého vlastnictví půdy a koupě a prodeje půdy, při existenci námezdní práce atd., nelze vychovávat stranu v duchu zastírání třídního boje a usmiřování třídních rozporů, aniž by tím byla strana odzbrojována v boji ze překonání základních těžkostí výstavby socialismu. A to znamená, že jugoslávská komunistická strana je uspávána prohnílou oportunistickou teorií klidného vrstání kapitalistických elementů do socialismu převzatou od Bernsteina, Vollmara, Bucharina.

Rovněž není náhodou, že jednotliví významní vedoucí funkcionáři jugoslávské komunistické strany opouštějí marxisticko-leninskou cestu v otázce vedoucí úlohy dělnické třídy. Pokud marxismus-leninismus vychází z vedoucí úlohy dělnické třídy při likvidaci kapitalismu a při výstavbě socialistické společnosti, rozvíjejí vedoucí funkcionáři jugoslávské komunistické strany zcela jiné názory. Stačí poukázat na následující prohlášení souduha Tita v Záhřebě v listopadu 1946 (Borba, 2.11.1946):

"My tvrdíme rolníkům, že právě oni jsou nejpevnějším základem našeho státu ne proto, že chceme získat

jejich hlasy, ale proto, že oni jsou jím ve skutečnosti".

Takové tvrzení je úplným rozporu s marxismem-leninismem. Marxismus-leninismus vychází z toho, že v Evropě a tudíž i ve státech lidové demokracie je avantgardní a dokonce revoluční třídou dělnická třída a nikoliv rolnictvo. Co se týče rolnictva, pak jeho většina, tj. chudina a střední rolníci - může být anebo již je ve svazku s dělnickou třídou, při čemž vedoucí úloha v tomto svazku náleží dělnické třídě. Ovšem tvrzení soudruha Tita nejenom popírá vedoucí úlohu dělnické třídy, ale dokonce prohláší celé rolnictvo a tudíž i kulaky za nejpevnější základ nové Jugoslávie. Proto toto tvrzení vyjadřuje názory, vyskytující se u maloburžoazních politiků, ale nikoliv u marxistů-leninovců.

7) O nesprávné politice politbyra ÚV KSJ v otázce vztahů mezi stranou a Národní frontou

Ve svém dřívějším dopise jsme uvedli, že v Jugoslávii se považuje za základní vedoucí sílu ne komunistická strana, ale Národní fronta a že jugoslávští vedoucí funkcionáři snižují úlohu strany a fakticky rozřezávají komunistickou stranu v bezpartijní Národní frontě, při čemž se dopouštějí přesně takové chyby, jakou dělali před 40 roky menševici v Rusku.

Soudruzi Tito a Kardelj popírají to a ujišťují, že všechna rozhodnutí Národní fronty jsou rozhodnutí strany, ale nepovažují za nutné zdůraznit, že to nebo ono rozhodnutí bylo přijato na té nebo oné stranické poradě.

Ale právě v tom spočívá základní chyba jugoslávských soudruhů, že se bojí otevřeně ukazovat stranu a její rozhodnutí, bojí se, že se lid doví, že vedoucí silou je strana, že strana vede Národní frontu a nikoliv naopak.

Podle teorie marxismu-leninismu je komunistická strana nejvyšší formou organizace pracujícího lidu a stojí nad všemi ostatními organizacemi - mezi jinými i nad sověty v SSSR, nad Národní frontou v Jugoslávii. Strana stojí nad všemi organizacemi pracujících nejen proto, že ona sjednocuje ve svých řadách všechny nejlepší elementy pracujících, ale i proto, že má svůj zvláštní program a svou zvláštní politiku, na základě kterých řídí všechny ostatní organizace pracujících. Kdežto politbyro ÚV KSJ se bojí otevřeně a přímo nahlas toto říci dělnické třídě a všemu jugoslávskému lidu. Politbyro ÚV KSJ si myslí, že když tuto okolnost nebude zdůrazňovat, nebudou mít také ostatní strany důvod vystavovat svoje síly a svůj boj. Je zřejmé, že soudruzi Tito a Kardelj se domnívají, že mohou s tímto laciným chytráctvím měnit zákon historického vývoje a oklamat třídu a podvést dějiny. To je však iluze a sebeklam. Pokud existují antagonistické třídy, bude existovat i boj mezi nimi a pokud existuje boj, bude se tento boj obrážet v činnosti jednotlivých skupin a stran, legálně nebo ilegálně.

Lenin hovořil o tom, že strana je nejdůležitější zbraň v rukách dělnické třídy. Úloha vedoucích funkcí spočívá v tom, aby udrželi tuto zbraň v bojové pohotovosti. Poněvadž jugoslávští soudruzi skrývají prapor strany a vyhýbají se ukazovat vedoucí úlohu strany před lidem, otupují tuto zbraň dělnické třídy, snižují úlohu strany a odzbrojují dělnickou třídu. Bylo by směšné si myslet, že v důsledku této laciné lsti jugoslávských soudruhů se nepřítel vzdá boje. Právě proto je třeba udržovat stranu připravenou k boji proti nepříteli a ne jí uspávat, ne skrývat její prapor a ne ukolébávat ji tím, že nepřítel, nebude-li mít důvod k tomu, přestane vést boj, přestane organizovat svoje síly v legální nebo ilegální formě.

Máme za to, že snižování úlohy Komunistické strany Jugoslávie zašlo příliš daleko. Jde o otázku zásadně nesprávných vztahů mezi komunistickou stranou a Národní frontou Jugoslávie. Nelze ztrácet ze zřetele, že národní fronta se skládá z úplně různorodých třídních elementů, z kulaků, obchodníků, malých továrníků, buržoazní inteligence a též z různorodých politických skupin, včetně některých buržoatních stran. Skutečnost, že v Jugoslávii vystupuje na politické scéně jen Národní fronta, kdežto strana a její organizace nevystupují otevřeně pod vlastním jménem před lidem, nejenom snižuje úlohu strany v politickém životě země, ale podryvá též stranu jako samostatnou politickou sílu, jejímž posláním je získat co největší důvěru lidu a podchytit svým vlivem stále širší masy pracujících prostřednictvím otevřené politické činnosti, jakož i otevřenou propagandou svých názorů a programem. Soudruzi Tito a Kardelj zapomínají, že strana roste a může růst jedině v otevřeném boji s nepřáteli a že laciné chytračení a mechanica politbyra ÚV KSJ nemohou nahradit tento boj znamenající školu pro výchovu stranických kádrů. Tvrdošijná neochota přiznat nesprávnost tvrzení o tom, že Komunistická strana Jugoslávie nemá jiný program než program Národní fronty, dokazuje, jak daleko se jugoslávští vedoucí funkcionáři vzdálili od marxisticko-leninských názorů na stranu. My v tom spatřujeme nebezpečí rozšíření likvidátorských tendencí v Komunistické straně Jugoslávie, které ohrožuje samotnou existenci komunistické strany a v konečném svém závěru skrývá v sobě hrozbu degenerace Jugoslávské lidové republiky.

Soudruzi Tito a Kardelj tvrdí, že chyby menševiků ohledně přetvoření marxistické strany v bezpartijní masovou organizaci se staly před 40 roky a proto nemůže se jednat o souvislost mezi těmito chybami a nynějšími chybami politbyra ÚV KSJ. Soudruzi Tito a Kardelj se však

hluboce mylí. Teoretická a politická souvislost mezi těmito dvěma jevy je bez pochyby, poněvadž stejně jako menševici v roce 1907 Tito s Kardelj čtyřicet let potom zlehčují výsma marxistické strany, stejně tak popírají roli strany jako nejvyšší formu organizace stojící nad všemi ostatními masovými organizacemi pracujících a stejně tak přeměňují marxistickou stranu v bezpartijní masovcu organizaci. Rozdíl je pouze v tom, že menševici se dopustili těchto chyb v letech 1906-1907, avšak když pak marxistická strana v Rusku je pak zato odsoudila na sjezdu v Londýně, více již je neopakovali, - kdežto politbyro ÚV KSJ bez ohledu na existenci tohoto názorného příkladu, po čtyřiceti letech vyzvedává z hrobu tyto staré menševické chyby a prohlašuje je za teorii strany. Tato okolnost nesnižuje, ale spíše prohlubuje chyby jugoslávských soudruhů.

8) O znepekující situaci v jugoslávské komunistické straně

Ve svém prvním dopise jsme tvrdili, že komunistická strana v Jugoslávii setrvává i nadále v pololegálním stavu bez ohledu na to, že přišla k moci již před třemi a půl roky, že ve straně není vnitrostranická demokracie a neuplatňuje se volitelnost, není v ní kritika a sebekritika a že ÚV KSJ ve své většině se skládá z kouptovaných a volených členů.

Soudruzí Tito a Kardelj to vše pouhými slovy popírají.

Uvádějí, že "většina členů ÚV KSJ nebyla kouptována", že "na páté stranické konferenci, která se sešla v podmínkách hluboké illegality ... a která podle rozhodnutí Kominterny měla všechna práva sjezdu, byl zvolen ÚV v počtu 31 členů a 10 kandidátů", že "z tohoto počtu zahynulo za války 10 členů ÚV a 6 kandidátů", že kromě toho

z ÚV byli vyloučeni 2 členové a že "nyní v ÚV KSJ je a pracuje 19 členů zvolených na konferenci a 7 kooptovaných členů", takže v současné době "ÚV KSJ má 26 členů".

Toto tvrzení neodpovídá vůbec skutečnosti. Jak vyplývá z archívu Kominterny, bylo na páté konferenci, která se konala v Řijnu a nikoliv v procinci 1940, zvoleno nikoliv 31 členů ÚV a 10 kandidátů, ale 22 členů ÚV a 16 kandidátů. Hle, co o tom sdělil tehdy koncem Řijna 1940 soudruh WALTER (samotný Tito) z Bělehradu:

"Soudruhu Dimitrovovi. Od 19. do 23. Řijna se konala pátá konference KSJ za účasti 101 delegátů, zvolených ze všech krajů země. Byl zvolen ÚV v počtu 22 lidí, mezi nimiž jsou dvě ženy, a 16 kandidátů. Byla manifestována plná jednota. Walter".

Jestliže z 22 členů ÚV zahynulo 10, znamená to, že zůstalo 12 zvolených členů, a jest-li z 12 členů byli ještě 2 vyloučeni, pak to znamená, že zůstalo 10 zvolených členů ÚV. Soudruzi Tito a Kardelj uvádějí, že nynější ÚV má ve svých řadách 26 členů, pak pochopitelně, když z toho počtu odečteme 10 zvolených členů ÚV, zůstane v řadách nynějšího ÚV 16 kooptovaných členů. Znamená to tedy, že většina nynějšího ÚV je kooptována.

A stejná je situace nejenom s členy Ústředního výboru, ale i s místními vedoucími funkcionáři, kteří jsou jmenováni a nikoliv voleni ze zdola.

Domníváme se, že tento způsob sestavování vedoucích orgánů strany v podmínkách, kdy strana je u moci a může plně využít legálních možností, nelze nazvat jinak než pololegálním stavem, ba přímo typem sektářsko-byrokratické organizace.

Zcela nepřípustný je stav, kdy se stranická shromáždění nekonají anebo se konají tajným způsobem, což nemůže nepodryvat vliv strany na masu, a kdy přijetí za členy strany se tají před dělnictvem přesto, že přijetí do strany musí hrát důležitou výchovnou úlohu spojující stranu

s dělnickou třídou a se všemi pracujícími.

Kdyby politbyro ÚV KSJ mělo v dostatečné úctě svou stranu, nepřipustilo by tento stav ve straně a hned po příchodu k moci, tj. před třemi a půl rokem by navrhlo straně svolat sjezd, reorganizovat se na základě demokratického centralismu a začít pracovat jako úplně legální strana.

Je úplně pochopitelné, že při této situaci ve straně - když existuje volitelnost vedoucích orgánů, ale existuje pouze jmenování ze shora - , nelze vůbec mluvit o vnitrostranické demokracii a tím méně pak o kritice a sebekritice. Nám je známo, že se členové strany bojí vyslovovat své názory, bojí se vyslovit kritické slovo o situaci ve straně a dávají přednost mlčení, aby nebyli postiženi represí. Nelze pokládat za náhodu, že ministr státní bezpečnosti je současně i tajemníkem ÚV v kádrových věcech anebo, jak tvrdí soudruzi Tito a Kardelj, organizačním tajemníkem KS Jugoslávie. Je zřejmé, že jsou členové strany a stranické kádry podrobáni dozoru ministra státní bezpečnosti, což je zcela nepřipustné a neudržitelné. Na příklad, stačilo, aby soudruh Žujevič na zasedání ÚV KSJ vyjádřil svůj nesouhlas s návrhem odpovědi ÚV KSJ na dopis ÚV VKS (b), aby byl ihned vyloučen z ÚV. Tak je vidět, politbyro ÚV KSJ se nečívá na stranu jako na samostatný organismus mající právo vyjadřovat svoje mínění, ale jako na partyzánský oddíl, jehož členové nemají právo posuzovat žádné ctázky a jsou povinni bezvýhradně plnit požadavky "Vedoucího". U nás tomu říkáme pěstování vojenských metod ve straně, což je v úplném rozporu s vnitrostranickou demokracií v marxistické straně.

Je známo, že Trocki j svého času se pokoušel zavést do VKS (b) vojenské metody vedení, ale strana vedená Leninem rozdrtila a odsoudila ho, vojenské metody byly

odmítnuty, kdežto vnitrostranická demokracie byla obnovena jako velmi důležitý princip stranické výstavby. Máme za to, že tato nenormální situace v jugoslávské komunistické straně znamená vážné nebezpečí pro život a rozvoj strany. Čím dříve bude skončováno s tímto sektářsko-byrokratickým režimem ve straně, tím více to bude k prospěchu jak KSJ, tak i pro jugoslávskou lidově demokratickou republiku.

9) O samolibosti vedoucích funkcionářů ÚV KSJ a jejich nesprávnému poměru k vlastním chybám

Jak vyplývá z dopisu soudruhů Tita a Kardelja, tito zcela popírají existenci jakýchkoliv chyb v činnosti politbyra ÚV KSJ a rovněž existenci pomlouvačné propagandy vedené v úzkém okruhu stranických kádrů v Jugoslávii v souvislosti s "degenerováním" SSSR v imperialistický stát atd. Podle nich se zde jedná pouze o nepřesné informace ÚV VKS (b) o situaci v Jugoslávii. Podle nich se ÚV VKS (b) stal "obětí" nepřesných a pomlouvačných informací, podávaných soudruhy Žujevičem a Hebrangem, a nebyť těchto nepravdivých informací o situaci v Jugoslávii, nebyly by neshody mezi SSSR a Jugoslávii. Tak docházejí k závěru, že nejde o chyby ÚV KSJ a nejde též o kritiku těchto chyb ze strany ÚV VKS (b), ale o nepřesné informace ze strany Žujeviče a Hebranga, kteří "oklamali" ÚV VKS (b) těmito informacemi. Myslí si, že když potrestají soudruhy Žujeviče a Hebranga, bude vše v pořádku. To znamená, že se našli ti, kteří jsou "vs všem vinní".

Nevěříme, že soudruzii Tito a Kardelj jsou sami přesvědčeni o pravdivosti této verze, a jestliže přesto se jí drží jako pravdivé, pak jen proto, že jí pokládají za nejlepší východisko z nezáviděníhodné situace, do níž se dostalo politbyro ÚV KSJ. Předkládají tuto lživou a na první pohled naivní verzi a takto se snaží nejenom

zbavit se odpovědnosti za zhoršení sovětsko-jugoslávských vztahů a svalit vinu na SSSR, ale též plně očernit ÚV VKS (b) tím, že ho ukazují jako lačnicího po "tendenčních" a "protistranických" informacích.

Máme zato, že takový postoj soudruhů Tita a Kardelja k ÚV VKS (b) a jeho kritickým poznámkám o chybách jugoslávských soudruhů je natoliko lehkomyšlný a nesprávný, ale též hluboce protistranický.

Kdyby soudruzi Tito a Kardelj měli zájem na objasnění skutečnosti a jestli by je skutečnost nebila do očí, měli by se vážně zamyslet nad těmito věcmi:

1) Proč informace ÚV VKS (b) o situaci v Polsku, Československu, Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku a Albánii se ukázaly být správnými a nevyvolávají žádné nedorozumění s komunistickými stranami těchto zemí, ale informace o situaci v Jugoslávii se podle názoru jugoslávských soudruhů ukázaly být "tendenčními" a "protistranickými" a vyvolaly z jejich strany protisovětské výpady a nepřátelský vztah k ÚV VKS (b) ?

2) Proč přátelské vztahy mezi SSSR a lidově demokratickými zeměmi se rozvíjejí a sílí, ale sovětsko-jugoslávské vztahy se pokazily a zhoršují se ?

3) Proč komunistické strany v lidově demokratických zemích vyslovily svou solidaritu s dopisem ÚV VKS (b) z 27. března a odsoudily chyby jugoslávských soudruhů, avšak politbyro ÚV KSJ, které tvrdošijně setrvává na svých chybách, zůstalo izolované?

Je to vše náhoda ?

K odhalení chyb politbyra ÚV KSJ není vůbec třeba sáhnout po informacích jednotlivých soudruhů, jako např. soudruhů Žujeviče a Hebranga. K tomu více než dostatečně stačí seznámit se s oficiálními prohlášeními vedoucích funkcionářů KSJ, řekněme soudruhů Tita, Djilase, Kardelja a dalších, otištěných v tisku.

Prohlašujeme, že sovětské občany nedostali žádné informace od soudruha Hebranga. Prohlašujeme, že rozhovor soudruha Žujeviče se sovětským velvyslancem v Jugoslávii soudruhem Lavrentěvem neposkytl ani desetinu toho, co obsahují chybné a protisovětské projevy jugoslávských vedoucích činitelů. Represe proti těmto soudruhům znamenají nejen nepřijatelné trestání neslučitelné se zásadami vnitrostranické demokracie, ale dokazují i protisovětské pozice jugoslávských vedoucích činitelů, kteří se na rozhovor jugoslávských komunistů se sovětským velvyslancem dívají jako na trestný čin.

Máme za to, že na pokusy jugoslávských vedoucích funkcionářů zbavit se odpovědnosti za zhoršení sovětsko-jugoslávských vztahů se skrývá ta skutečnost, že tito soudruzi si nepřejí uznat svoje chyby a jsou rozhodnuti i v budoucnosti pokračovat v nepřátelské politice vůči SSSR.

Lenin říká:

"Poměr politické strany k vlastním chybám je jedno z nejdůležitějších a nejsprávnějších kritérií, jak vážně strana chápe své poslání a jak v praxi koná své povinnosti k své třídě a k pracujícím masám. Přímě přiznat svou chybu, odhalit její příčiny, analyzovat situaci, ze které vzešla, uvážit bedlivě cesty k nápravě chyby - to je rys strany, vážně chápající své poslání, to je známka, že strana koná své povinnosti, to je výchova a školení třídy a potom i masy".

Jsme nuceni s lítostí konstatovat, že vedoucí funkcionáři KSJ odmítli přiznat a napravit svoje chyby a tím hrubým způsobem porušili tento zásadní pokyn Lenina.

Současně musíme poznamenat, že vedoucí funkcionáři francouzské a italské komunistické strany na rozdíl od jugoslávských vedoucích funkcionářů, se ukázali být v tomto směru na výši svých úkolů, neboť čestně přiznali svoje

chyby na konferenci devíti komunistických stran, svědomitě je napravili a tím současně pomohli svým stranám posilnit svoje řady a vychovat svoje kádry.

Domníváme se, že důvod neochoty politbyra ÚV KSJ čestně přiznat svoje chyby a svědomitě je napravit, spočívá v přílišné domýšlivosti jugoslávských vedoucích funkcionářů. Dostali závrat od dosažených úspěchů, zpyšněli a myslí si, že se již ničeho nemusí bát. Nejenom, že zpyšněli, ale navíc hlásají chvastounství, při čemž nechápou, že chvastounství může zahubit jugoslávské vedoucí činitele.

Lenin říká:

"Všechny revoluční strany, které doposud zanikly, hynuly od toho, že zpychly a nebyly schopny vidět, v čem je jejich síla a bály se mluvit o svých slabostech. Ale my nezahyneme, protože se nebojíme mluvit o svých slabostech a naučíme se je překonat".

Jsme nuceni s lítostí konstatovat, že jugoslávští vedoucí funkcionáři, kteří netrpí skromností a nechávají se i nadále unášet svými úspěchy (které nejsou ani tak veliké) zapomněli i na tuto Leninovu poučku.

Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise mluví o zásluhách a úspěších jugoslávské komunistické strany a o tom, že dříve ÚV VKS (b) uznával tyto zásluhy a úspěchy, ale nyní je jaksi zamlčuje. Toto je přirozeně nepravda. Nikdo nemůže popírat zásluhy a úspěchy jugoslávské komunistické strany. Toto je nesporné, ale třeba říci, že zásluhy a úspěchy, řekněme komunistických stran Polska, Československa, Maďarska, Rumunska, Bulharska, Albánie nejsou o nic menší než zásluhy a úspěchy jugoslávské komunistické strany. A přesto si vedoucí funkcionáři těchto stran vedou skromně a nekřičí o svých úspěších na rozdíl od jugoslávských vedoucích funkcionářů, od jejichž přílišného vychloubování musí již každého bolet hlava.

Je třeba rovněž poznamenat, že zásluhy francouzské

a italské komunistické strany nejenom, že nejsou menší, ale jsou dokonce větší než zásluhy jugoslávské komunistické strany. Skutečnost, že zatím francouzská a italská komunistická strana mají menší úspěchy než jugoslávská komunistická strana, se nevysvětluje nějakými zvláštními kvalitami jugoslávské komunistické strany, ale hlavně tím, že po tom, co štáb jugoslávských partyzánů byl německými parašutisty rozbit, v okamžiku, kdy národněosvobozencké hnutí v Jugoslávii prožívalo těžkou krizi, přišla Sovětská armáda na pomoc jugoslávskému lidu, zničila německé okupanty, osvobodila Bělehrad a takto vytvořila podmínky nutné k příchodu komunistické strany k moci. Bohužel Sovětská armáda neprokázala a nemohla prokázat takovou pomoc francouzské a italské komunistické straně. Kdyby soudruzi Tito a Kardelj vzali v úvahu tuto okolnost jako nepochybný fakt, pak by méně křičeli o svých zásluhách a chovali by se slušněji a skromněji.

Neskromnost jugoslávských vedoucích funkcionářů zachází tak daleko, že si dokonce připisují i takové zásluhy, které jim v žádném případě nelze přiznat. Vezměme například otázku vojenské vědy. Jugoslávští vedoucí činitelé tvrdí, že oni doplnili marxistickou vědu o válce novou teorií, podle níž se válka chápe jako kombinace činnosti pravidelného vojska, partyzánských oddílů a lidových povstání. Přitom tato tak zvaná teorie je tak stará jako svět a proto neznamena nic nového pro marxistickou vědu o válce. Jak je známo, bolševici používali kombinovaných akcí pravidelného vojska, partyzánských oddílů a lidových povstání v průběhu celého období občanské války v Rusku (1917-1921), při čemž to prováděli v mnohem větších rozměrech než tomu bylo v Jugoslávii. A přesto bolševici nikdy nemluvili o tom, že když používali této metody válečné činnosti, přispěli něčím novým k vědě o válce. Netvrdili nic takového, neboť téže metody dlouho před

bolševiky úspěšně používal ve válce proti vojskům Napoleona v Rusku v roce 1812 polní maršál Kutuzov. A přesto ani polní maršál Kutuzov, který používal této metody, nečinil si nárok na novátorství, neboť před polním maršálem Kutuzovem začali v roce 1809 Španělé používat této metody ve válce proti vojskům Napoleona (guerillas). Z toho vyplývá, že to, co jugoslávští vedoucí funkcionáři počítají jako nové ve vědě o válce, je ve skutečnosti staré, již 140 let staré a proto to, co si připisují sobě jako svoje zásluhy, jsou ve skutečnosti zásluhami Španělů.

Kromě toho nutno mít na zřeteli, že zásluhy těch nebo oněch vedoucích funkcionářů v minulosti nevylučují možnost, aby se u nich vykytly v současné době vážné chyby. I Trockij měl ve své době revoluční zásluhy, ale to v žádném případě neznamená, že VKS (b) mohla zamhouřit oči nad jeho hrubými oportunistickými chybami, které ho později zavedly do tábore nepřátel Sovětského svazu,

x x x

Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise navrhuji, aby byl do Jugoslávie poslán představitel ÚV VKS (b), který zde prozkoumal otázky sovětsko-jugoslávských neshod. Pekládáme tuto cestu za nesprávnou, poněvadž nejde o prověření jednotlivých skutečností, ale o zásadní rozdílnosti.

Jak je známo, jsou s problematikou sovětsko-jugoslávských neshod již seznámeny ústřední výbory devíti komunistických stran, které mají svoje Informační byro. Nebylo by správné vyloučit z tohoto případu ostatní komunistické strany. Proto navrhuje, aby případ byl na nejbližším zasedání Informbyra posouzen.

Moskva dne 4. května 1948

Ústřední výbor VKS (b)^{x)}

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP (b). Beograd 1948, s.54-76.

"Soudruhům

J. V. Stalinovi a V. M. Molotovovi

Obdrželi jsme Váš dopis ze dne 4. května 1948. Bylo by zbytečné psát, jak těžký dojem vyvolal v nás i tento dopis. Převědčil nás o tom, že byly zbytečné všechny naše - dokonce i faktické - důkazy o tom, že všechna obvinění proti nám vznesená jsou výsledkem nesprávné informovanosti.

Nevyhýbáme se kritice v zásadních otázkách, avšak cítíme se přitom natolik nerovnoprávními, že nemůžeme souhlasit aby se tato záležitost řešila nyní v Informbyru. Váš první dopis obdrželo již devět stran aniž bychom byli předem o tom vyrozuměni a tyto vyjádřily svoje stanovisko v rezolucích. Obsah vašeho dopisu nezůstal pro jednotlivé strany vnitřní záležitostí, ale byl rozšířen za hranice dovoleného okruhu, při čemž to mělo za následek, že v současné době v některých zemích, jako na příklad v Československu a Maďarsku urážejí nejen naši stranu, ale i celou naši zemi, jak se to stalo v souvislosti s naší parlamentní delegací v Praze.

Následky toho všeho jsou pro naši zemi mimořádně těžké.

Přejeme si ukončit záležitost takovým způsobem, že činy dokážeme nespravedlnost obvinění proti nám vzneseným, t.j. houževnatě budeme budovat socialismus a zůstaneme věrni Sovětskému svazu, zůstaneme věrni učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina. Tak, jak dokázala minulost, dokáže i budoucnost, že splníme to, co Vám slibujeme.

Bělehrad dne 17.května 1948

Z pověření ÚV KSJ:

J. B. Tito

E. Kardelj." x)

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b).Beograd 1948,s.38-39.

"Ústřednímu výboru Komunistické strany Jugoslávie

Vaše dopisy ze dne 17. května a z 20. května 1948 s podpisy soudruhů Tita a Kardelja byly doručeny. ÚV VKS(b) je toho názoru, že těmito dopisy vedoucí jugoslávské komunistické strany činí nový krok na cestě prohloubení těch hrubých principiálních chyb, na jejichž škodlivost a nebezpečnost poukázal ÚV VKS(b) ve svém dopise ze 4. května 1948.

1) Soudruzí Tito a Kardejl píší, že se cítí "natolik nerovnoprávními, že nemohou souhlasit, aby se tato záležitost řešila nyní v Informbyru" a pak si dovolují činit narážku na to, jako by jugoslávské vedoucí to tohoto nerovnoprávního postavení postavil ÚV VKS(b).

ÚV VKS(b) se domnívá, že na tomto tvrzení není ani zbla pravdy. V Informbyru devíti komunistických stran není a nemůže být žádná nerovnoprávnost pro jugoslávskou komunistickou stranu. Je všeobecně známo, že při vytvoření Informačního byra devíti komunistických stran vycházely všechny strany z nesporného hlediska, že každá strana je povinna skládat účty před Informbyrem a že stejně tak má každá strana právo kritizovat druhé strany. Z toho vycházela porada devíti stran, když na svých zasedáních v září 1947 vyslechla zprávy ÚV všech stran bez výjimky. Porada devíti komunistických stran vycházela z rovného práva každé strany kritizovat druhé strany, když totiž podrobila ostré bolševické kritice činnost italské a francouzské komunistické strany.

Je známo, že Italští a francouzští soudruzí tehdy nejenom, že neměli námitek proti právu druhých stran kritizovat jejich chyby, ale kromě toho se zachovali k této kritice bolševicky a vyvodili si z ní nutné závěry.

Taktéž je známo, že jugoslávští soudruzi na této poradě využili spolu s ostatními možnosti kritizovat chyby italských a francouzských soudruhů a stejně jako ostatní nepokládali kritiku činnosti Italů a Francouzů za porušení rovnoprávnosti italské a francouzské komunistické strany ostatními stranami.

Proč nyní jugoslávští soudruzi dělají takový náhlý obrat a požadují zrušení pořádku, který byl zaveden v Informbyru? Právě proto, že si myslí, že jugoslávská strana a její vedení musí mít privilegované postavení, že pro ně řád Informbyra neplatí a že oni, majíce právo kritizovat druhé strany, sami nesmí být těmito stranami kritizováni. Ale taková - s přeminutím - morálka, nemá nic společného s rovnoprávností. Jde tedy o požadavek jugoslávských vedoucích funkcionářů na výsadní postavení pro KSJ, které nemá a nemůže mít žádná strana. Hájili jsme a hájíme stanovisko, bez něhož existence a činnosti Informbyra jsou nemožny. Každá komunistická strana je povinna skládat účty před Informbyrem a každá strana má právo kritizovat druhé strany. Odmítnutí Jugoslávčů skládat účty o svých činech před Informbyrem a vyslechnout kritiku druhých komunistických stran, znamená porušení rovnoprávnosti komunistických stran.

2) Soudruzi Tito a Kardelj ve svém dopise 17. května, jakož i v minulém dopise opakují, že kritika chyb vedení jugoslávské komunistické strany ze strany ÚV VKS(b) je založena údajně na nepravdivých informacích.

Avšak na doložení tohoto tvrzení nepředkládají jugoslávští soudruzi žádné důkazy. A tak tvrzení zůstává pouhou frází, při čemž kritika ÚV VKS(b) zůstává i nadále bez odpovědi přesto, že soudruzi Tito a Kardelj píší, že se "nevyhýbají kritice v zásadních otázkách". Možné, že jugoslávští vedoucí prostě nemají, co by řekli na svoje ospravedlnění.

Jscu dvě možnosti: Buď politbyro ÚV KSJ v duchu uznává chyby, jichž se dopustilo, avšak snaží se tyto zatajit před komunistickou stranou Jugoslávie a tuto oklamat, a proto předkládá verzi o neexistenci těchto chyb, při čemž svaluje vinu na nevinné lidi, kteří údajně nepravdivě informovali ÚV VKS(b), anebo skutečně nechápe, že se ve svých chybách odchyluje od marxismu-leninismu, ovšem v tom případě nutno říci, že neznalost politbyra ÚV KSJ v otázkách marxismu je příliš veliká.

3) Soudruzi Tito a Kardelj se vyhýbají dát odpověď na přímé otázky ÚV VKS(b) a tvrdošijně odmítají přiznat a napravit své chyby, čímž tyto ještě více prohlubují, přitom ale slovy ujišťují, že skutky dokáží svou věrnost Sovětskému svazu, svou věrnost učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina. Po všem, co se stalo, nemáme důvady věřit těmto slovním ujištěním. Soudruzi Tito a Kardelj již mnohokrát dávali ÚV VKS(b) sliby, které nesplnili. Jejich dopisy, a zvláště poslední dopis, přesvědčují nás ještě více v tomto směru. Politbyro ÚV KSJ a zejména soudruh Tito musí znát, že svou protisovětskou a protiruskou politikou, prováděnou v poslední době v každodenní praxi, učinili vše pro to, aby podryli důvěru k sobě ze strany komunistické strany a vlády SSSR.

4) Soudruzi Tito a Kardelj si stěžují, že se ocitli v těžké situaci a že následky toho všeho jsou velmi těžké pro Jugoslávii. To je ostatně pravda, avšak výlučnými viníky v tomto směru jsou soudruzi Tito a Kardelj a spolu s nimi další členové politbyra ÚV KS Jugoslávie, kteří svou prestiž a ambici nadřadili zájmům jugoslávských národů a kteří místo přiznání a napravení svých chyb v zájmu svého lidu tvrdošijně popírají své chyby, které znamenají nebezpečí pro jugoslávský lid.

5) Soudruzi Tito a Kardelj prohlašují, že ÚV KSJ odmítá účastnit se zasedání Informbyra a posoudit v Informbyru otázku o situaci v jugoslávské komunistické straně.

Jestliže je to jejich definitivní rozhodnutí, pak to znamená, že nemají co říci Informbyru na svoje ospravedlnění a že takto mlčky doznávají svoji vinu a že se bojí předstoupit před tvář bratrských komunistických stran. Nadto, odmítnutí dostavit se na zasedání Informbyra znamená, že ÚV KSJ se vydal na cestu odklonu od jednotné socialistické fronty lidových demokracií a Sovětského svazu a připravuje nyní svou stranu a jugoslávský lid k zradě na jednotné frontě lidových demokracií a SSSR. Poněvadž Informbyro je stranickou základnou jednotné fronty, vede tato politika k zradě na věci mezinárodní solidarity pracujících a k přechodu na pozice nacionalismu nepřátelského věci dělnické třídy.

Nehledě nato, zda se představitelé ÚV KSJ dostaví či nikoliv na zasedání Informbyra, ÚV VKS(b) trvá na tom, aby na příštím zasedání Informbyra byla projednána otázka o situaci jugoslávské komunistické strany.

K žádosti československých a maďarských soudruhů přeložit svolání Informbyra na druhou polovinu června, ÚV VKS(b) prohlašuje, že s tímto návrhem souhlasí.

Moskva 22.května 1948 Ústřední výbor VKS(b).^{x)}

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b).Beograd 1948,s.76-79.

V L o d d i l

" P r o h l á š e n í ÚV KS Jugoslávie ze dne 20.6.
1948, adresované zasedání
Informačního byra

ÚV KSJ obdržel pozvání k vyslání svých zástupců na zasedání Informbyra, které se již sešlo za účelem "diskuse o situaci v KSJ", prosí oznámit zasedání Informbyra následující:

ÚV KSJ je kdykoliv připraven zúčastnit se práce Informbyra, avšak nemůže vyslat svoje představitele na toto zasedání Byra, poněvadž nesouhlasí s programem schůze, jelikož se domnívá, že způsob řešení otázky neshod mezi ÚV VKS(b) a ÚV KSJ, které tvoří obsah nám oznámeného programu, byl od začátku do nynějšího zasedání Byra nesprávně určen z těchto důvodů:

1) Již první dopis ÚV VKS(b) našemu ÚV byl napsán nikoliv v duchu soudružské kritiky - náš ÚV mohl na něho dát odpověď ve stejném tóně - , ale jako hrubé a nepravdivé obviňování, které jsme mohli s ohledem na jeho neopodstatněnost přijmout jen ke škodě naší strany a státu, anebo pak odmítnout.

2) ÚV KSJ se domnívá, že je hluboce nesprávné zakládat obvinění proti bratrské straně na základě jednostranné informace o tom, že někdo cosi řekl, nebo na základě vytržených citátů, a ne na základě analýzy celé činnosti naší strany, která prodělala tak veliké zkoušky před válkou, za války a po válce.

3) Některá vážnější obvinění ze strany ÚV VKS(b) se bezpochyby zakládají na informacích protistranických živlů, proti nimž naše strana bojovala před válkou, za války a po ní. ÚV KSJ považuje za nepřipustné, že se tak známým zvytkům bývalého frakcionářství, které se vyskytovalo

v KSJ, dostává podpory ze strany ÚV VKS(b).

4) Vedení stran, zastoupených v Informbyru, nekriticky přijala obvinění ÚV VKS(b) proti naší straně a nepožádala od nás žádná vysvětlení, odsoudila naši stranu v písemných prohlášeních a odmítala brát zřetel na argumenty naší odpovědi na první dopis ÚV VKS(b). Některá z nich podnikla opatření v širokém rámci svých stran, a dokonce i veřejně, čímž způsobila škodu naší zemi.

5) ÚV VKS(b) nepřijal ani jediný argument naší odpovědi na jeho první dopis, ale jako odpověď na tento náš dopis a i později uplatňoval stále těžší a zcela neopodstatněná obvinění proti KSJ. Je jasné, že tato pozice zbavuje nás možnosti účastnit se diskuse na rovnoprávných základech.

Všechny tyto skutečnosti jsou důvodem, proč ÚV KSJ nescouhlasil dát na program Informbyra naše neshody, neboť se domníval, že by se tak neshody jen prohloubily, aniž by byly vyřešeny.

ÚV KSJ upozorňuje, že navrhl ÚV VKS(b), aby tento vyslal svoje představitele do Jugoslávie za účelem společného prozkoumání sporných otázek na místě samém. ÚV VKS(b) však nescouhlasil s tímto - podle našeho názoru jediné správným - způsobem řešení, a ještě před obdržetím naší odpovědi seznámil ostatní strany zastoupené v Informbyru s našimi neshodami, tj. odevzdal jim text dopisu, který nám současně zaslal, načež vedení všech stran, s výjimkou francouzské a italské, sdělila nám písemně své názory o naší straně.

Takovéto jednání neodpovídá duchu dohod a zásadám dobrovolnosti, na kterých spočívá Informbyro.

ÚV KSJ je i nadále přesvědčen, že jediné cesta společného prozkoumání sporných otázek při bezprostředním styku s ÚV VKS(b) a ÚV KSJ v samotné Jugoslávii, je tou správnou cestou, vedoucí k řešení existujících neshod. ÚV KSJ vyjadřuje svou hlubokou lítost, že neshody vzaly na sebe ze strany VKS(b) takovou formu a znovu apeluje jak na ÚV VKS(b), tak i na Informbyro, aby projevily souhlas s naším názorem

o nutnosti bezprostředního styku mezi ÚV VKS(b) a ÚV KSJ za účelem vyřešení neshod a aby v důsledku toho stáhly z programu diskusi o situaci v naší straně, poněvadž by taková diskuse byla bez našeho souhlasu nesprávná.

ÚV KSJ zdraví bratrské komunistické strany a prohlašuje, že žádné neshody nemohou zabránit KSJ věrně setrvat i nadále při své politice solidarity a těsné spolupráce s VKS(b) a ostatními komunistickými stranami.

20.června 1948

Politbyro ÚV KS Jugoslávie."x)

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b). Beograd 1948, s.47-48.

"Prohlášení ÚV Komunistické strany Jugoslávie k rezoluci Informbyra komunistických stran "O situaci v KS Jugoslávie"

Rezoluce Informbyra "O situaci v KS Jugoslávie", jak z ní vyplývá, měla svou předhistorii.

Její podstatu tvoří dopisy ÚV VKS(b), poslané ÚV KSJ. První dopis ze 27. března t. r., v němž ÚV VKS(b) vznesl svoje obvinění proti ÚV KSJ, zaslal Ústřední výbor VKS(b) současně všem stranám, členům Informbyra, aniž by současně o tom zpravil ÚV KSJ. Po tomto byl doručen dopis ÚV KS Maďarska, který byl zaslán prostřednictvím ÚV VKS(b). Dopis maďarského ÚV byl současně rozeslán i dalším stranám. Pak obdržel ÚV KSJ podobné dopisy též od dalších stran zastoupených v Informbyru, s výjimkou italské a francouzské strany. ÚV KSJ si přeje zdůraznit, že tyto strany přijaly za základ stanovisko ÚV VKS(b) předtím, než by se seznámily nebo vyslechly jakékoliv opačné argumenty ÚV KSJ. Po tomto dopise ÚV VKS(b) a po uvedených dopisech dalších ústředních výborů, jakož i po odpovědi KSJ Ústřednímu výboru VKS(b) ze dne 13. dubna t. r., obdržel ÚV KSJ dopisy od ÚV VKS(b) ze dne 4. a 22. května t. r., které svým zaměřením odpovídaly více či méně prvnímu dopisu. Rezoluce Informbyra "O situaci v KS Jugoslávie" je v podstatě opakováním dopisů ÚV VKS(b).

ÚV VKS(b) v těchto dopisech obviňuje ÚV KSJ a požaduje od něho doznání následujících chyb: za první - že vedoucí činitelé KSJ slovy velebí SSSR, ale tajně pomlouvají Sovětský svaz a VKS(b); za druhé - že vedoucí činitelé Jugoslávie pomlouvají Sovětskou armádu, že sovětské odborníky obklopili atmosférou nepřátelství a že za sovětskými

občany a soudruhem Judinem slídí orgánové státní bezpečnosti; za třetí - že stranické kédry jsou postaveny pod dozor ministra vnitra a že ve straně neexistuje demokracie a kritika, ale je v ní ulpatňován systém vojenského řízení; za čtvrté - že jugoslávská vláda se snaží pomocí špiónů získat si přízeň imperialistických států a podřídit se jejich kontrole; za páté - že strana se rozplývá v Národní frontě, že ji nelze považovat za marxisticko-leninskou organizaci a že je uspávána teoriemi Bernsteina, Bucharina a Vollmara o pokojném vrůstávání kapitalistických elementů v socialismus; za šesté - že vyslanec jednoho z velikých imperialistických států si vede v Jugoslávii jako domácí pán a že přátelé a příbuzní kata jugoslávských národů Nědiče se snadno a pohodlně usazují ve státním a stranickém aparátě Jugoslávie; za sedmé - že jugoslávští vedoucí činitelé kladou rovnítko mezi zahraniční politikou SSSR a zahraniční politikou imperialistických států; za osmé - že vůdcové KSJ uhnuli v otázce vedoucí úlohy dělnické třídy s marxisticko-leninské cesty; za deváté - že němečtí parašutisté rozbili "partyzánský štáb" Jugoslávie, v důsledku čehož vznikla těžká krize v národně osvoboditelském hnutí a že potom přišla Sovětská armáda na pomoc, osvobodila Jugoslávii a vytvořila podmínky pro příchod KS Jugoslávie k moci; za desáté - že se KS Jugoslávie do omrzení vychloubává svými úspěchy za války, ač nemá větších zásluh než komunistické strany Polska, Československa, Rumunska, Maďarska, Albánie, Bulharska atd. atd. K těmto obviněním je třeba přidat i další, uvedená v rezoluci, ale tato zde nejsou jednotlivě uvedena.

ÚV KSJ, jak to vyplývá z přiloženého oznámení politbyra ÚV KSJ, které bylo zasláno zasedání Informbyra, nemůže se zúčastnit diskuse na základě takových obvinění ze strany Ústředního výboru VKS(b), která se zakládají na pomluvách, výmyslech a neznalosti situace v Jugoslávii, do té doby, dokud nebude zjištěn skutečný stav věcí a

nebudou odděleny výmysly od skutečných principiálních obvinění a to buď ze strany Ústředního výboru VKS(b) nebo ze strany jednotlivých ústředních výborů stran zastoupených v Informbyru.

V souvislosti s uveřejněním uvedené rezoluce Informbyra Ústřední výbor Komunistické strany Jugoslávie prohlašuje toto:

1) Kritika v rezoluci je založena na nepřesných a neopodstatněných tvrzeních a představuje pokus podrýt autoritu KS Jugoslávie v zemi i v zahraničí, pokus vyvolat zmatek lidových mas v zemi a v mezinárodním dělnickém hnutí, jakož i oslabení jednoty KSJ a její vedoucí úlohy. Je tím více podivné, že UV VKS(b) odmítl prověřit svá tvrzení na místě samém, jak to navrhl ÚV KSJ ve svém dopise ze dne 13. dubna t. r.

2) V rezoluci se bez jediného důkazu tvrdí, že vedení KSJ vede ve vztahu k SSSR nepřátelskou politiku. Tvrzení, že v Jugoslávii byli hanobeni sovětsí vojenští odborníci a že civilní odborníci byli podrobena sledování ze strany orgánů státní bezpečnosti, neodpovídá vůbec pravdě. Do jejich odjezdu nikdo z představitelů Sovětského svazu se z tohoto důvodu neobrátil na jugoslávské úřady. Je zcela lživé tvrzení, že by byl kterýkoliv sovětský představitel v Jugoslávii sledován, tím spíše soudruh Judin. Takové tvrzení, ale zejména v souvislosti se soudruhem Judinem, sleduje jedině cíl diskreditovat KSJ a její vedení před ostatními stranami.

Naopak, naše tvrzení odpovídá skutečnosti, jak je to uvedeno v dopise Ústřednímu výboru VKS(b) z 13. dubna. Je založeno na prohlášeních podaných řadou členů KSJ svým stranickým organizacím, jakož i na oznámeních celé řady jiných občanů naší země učiněných v době od našeho osvobození do nynějších dnů, v nichž se poukazuje na to, že si je orgánové sovětské rozvědky nešetrně pokoušeli naverbovat. ÚV KSJ se domníval a domnívá, že takový postoj

k zemi, v níž komunisté jsou vedoucí stranou a která spěje k socialismu, je nepřijatelný a vede k demoralizaci občanů FLRJ a k oslabení i podryvání státního a stranického vedení. ÚV KSJ se domníval a domnívá, že vztahy Jugoslávie k SSSR musejí být založeny výlučně na zásadě důvěry a upřímnosti, a při respektování této zásady jugoslávským státním orgánům ani v duchu nenapadlo sledovat nebo jakýmkoliv způsobem kontrolovat občany Sovětského svazu v Jugoslávii.

3) V rezoluci je kritizována politika KSJ v souvislosti s vedením třídního boje, zejména politika KSJ na vesnici. Přitom jsou uváděny známé poučky Lenina. ÚV KSJ zdůrazňuje, že se ve své politice omezování kapitalistických elementů na vesnici řídí uvedenými a podobnými poučkami Lenina, o čemž se autoři rezoluce - kdyby se namáhali - mohli dočíst v uveřejněných stranických dokumentech a otištěných člancích a takto se přesvědčit o praktickém provádění této politiky. Proto obvinění, které obsahuje rezoluce a které byla vnesena ze strany VKS(b), se podobají jaksi násilnému vylamování nezamčených dveří a objektivně nutně vedou k zesílení a podpoře reakčních a kapitalistických elementů ve městech a na venkově, vyvolávají zmatek obyvatelstva, jako by za objektivní těžkosti, zejména ve věci zásobování v přechodném období od kapitalismu k socialismu, nesl vinu ÚV KSJ a jeho politika. ÚV KSJ se domnívá, že takový způsob hodnocení jeho činnosti na základě jednotlivých citátů vytržených z různých období boje nebo na základě svévolně vzatých a nadto překroucených faktů, je zcela nepřijatelný. ÚV KSJ si myslí, že při hodnocení politiky KSJ, nutno jako u druhých stran brát v úvahu především praxi strany - má-li strana či nikoliv úspěchy v boji za socialistickou přestavbu země vcelku, slábnou-li či sílí-li kapitalistické elementy, oslabuje-li se nebo sílí-li socialistický sektor národního hospodářství.

4) ÚV KSJ nemůže neodmítnout s nevolí tvrzení, že vedoucí funkcionáři KSJ orientují ji na cestu kulacké strany, na cestu likvidace KSJ, že ve straně neexistuje demokracie, že ve straně vládou metody vojenského vedení, že ve straně se "potlačují základní práva členů strany a že odpovědí i na nejmenší kritiku nedostaků ve straně jsou tvrdé represe" atd. Cožpak by mohli členové strany, kteří se v přemnohých bitvách dívali beze strachu smrti do očí, trpět ve straně situaci nedůstojnou člověka a komunisty? Tvrzení, že ve straně není dovolena kritika a tak podobně, je strašnou urážkou každého člena naší strany, je hanobním hrdinné a slavné minulosti strany a jejího nynějšího hrdinného boje za obnovu a výstavbu země. ÚV KSJ zdůrazňuje, že na základě skutečnosti, že v některých stranických organizacích nebyly provedeny volby, nelze tvrdit, že ve straně není demokracie. Jde přece o pozůstatky válečné doby a bouřlivého poválečného rozvoje, kterými prošla KSJ, jež se svého času vyskytly i v jiných stranách, ale také ve VKS(b).

Pokud jde o tvrzení, že se strana rozplynula v Národní frontě a že se vedoucí činitelé dali cestou kulacké strany, toto objektivně směřuje k rozbití svazku pracujících mas uskutečňovaného pod vedením dělnické třídy v jednotné organizaci - Národní frontě, k izolaci strany pracujících mas. Podstata tohoto tvrzení je kromě již v nepochopení vztahů mezi stranou a Národní frontou, v nepochopení existence Národní fronty v Jugoslávii a způsobu uskutečňování vedoucí úlohy dělnické třídy v ní. Ani v této otázce se nevychází z faktů, ale z vykonstruovaných tvrzení, s nimiž se pak polemizuje, při čemž se používá různých pouček leninismu, které nikdo z odpovědných osob KSJ nikdy neodmítal. Ale skutečnosti, jakož i početná prohlášení v průběhu celé války a z doby po válce a to nejen ze strany komunistů, ale i bezpartijních v Národní frontě - hovoří:

za první, že vedoucí silou v Národní frontě je komunistická strana; za druhé, že komunistická strana se nerozplývá v Národní frontě, ale naopak, strana ideově a politicky vychovává hlavní masu příslušníků fronty, vychovává je v duchu své politiky marxismu-leninismu; za třetí, že Národní fronta Jugoslávie v praxi bojuje za socialismus, což by - bez pochyby - bylo nemožné, kdyby v ní hrály aspoň trochu vážnou úlohu "různorodé politické skupiny" - buržoasní strany, kulaci, obchodníci, drobní továrníci a podobní, jak se o tom zmiňuje rezoluce anebo kdyby tato byla koalici komunistické strany a druhých stran, nebo formou dohody proletariátu s buržoasií; za čtvrté, že nikoliv strana přejímá program Národní fronty, ale naopak, Národní fronta dostává základní linii a program od komunistické strany, což je také přirozené, bere-li se v úvahu její vedoucí úloha v ní.

ÚV KSJ přitom zdůrazňuje, že další ideově politické stmelování mas v Národní frontě, spojení politické aktivity strany s aktivitou Národní fronty a všestranná činnost Národní fronty, - jsou jedním z nejvýznamnějších úkolů strany.

ÚV KSJ konečně zdůrazňuje, že většina jeho členů není kooptována, ale zvolena. ÚV VKS(b) nezahrnul do svého výpočtu členy politbyra, kteří byli zvláště zvoleni na Páté všesvazové konferenci. Proto k počtu 22 členů pléna ÚV KSJ, uvedených v jednom dopise ÚV VKS(b), nutno připočítat ještě sedm členů politbyra. Je strašné vytýkat Ústřednímu výboru Komunistické strany, který za války ztratil deset svých členů, že na jejich místa kooptoval sedm soudruhů přednostně z počtu kandidátů jako členy ÚV KSJ.

ÚV KSJ odmítá jako směšné a lživé tvrzení o nelegálním charakteru KSJ a domnívá se, že kromě všeho ostatního i toto potvrzuje nepochopení forem práce KSJ v daných podmínkách a v daném okamžiku. Formy práce KSJ se rozvíjely v daných podmínkách mnohaleté revoluční praxe naší strany,

v této praxi se ukázaly jako správné a byly důležitým činitelem při vybojování důvěry mas stranou.

5) ÚV KSJ odmítá jako nedůstojné olvinění, že v komunistické straně vládne turecký režim a že jugoslávští vedoucí zatajili před stranou "kritiku nesprávné politiky ÚV, zatajili před stranou a lidem skutečné důvody potrestání soudruhů Hebranga a Žujeviče". ÚV KSJ nemohl uveřejnit dopisy ÚV VKS(b) do té doby, pokud tak neučiní ÚV VKS(b). Stejně však je širokým řadám aktivu KSJ znám obsah dopisů ÚV VKS(b), všem členům strany pak případ Hebranga a Žujeviče.

ÚV KSJ nemůže se nepodivit tomu, že představitelé stran zaatoupených v Informbyru mohli vzít pod svou Hebranga a Žujeviče, při čemž si nevyžádali od ÚV KSJ žádné vysvětlení. ÚV KSJ vyjadřuje podiv nad tím, jak je možné obhajovat lidi, podobné Žujevičovi, který v roce 1937 podle rozhodnutí Kominterny byl spolu s Gorkičem vyloučen z ÚV KSJ, nebo Hebranga, který když se ocitl v moci ustašovské policie, se zachoval jako zrádce, což před stranou zatajil, - kteří sledovali v KSJ frakční linii, usilovali o její rozštěpení a záškodnický sabotovali tempo výstavby a industrializace v Jugoslávii. Cožpak není toto podněcování frakcionářství, zraedy a podkopné činnosti proti KSJ? ÚV KSJ v důsledku toho uveřejňuje v příloze svoje materiály a Hebrangovi a Žujevičovi.

6) ÚV KSJ odmítá absurdní tvrzení, že jugoslávští vedoucí v poslední době s velkým spěchem a z demagogických pohanetek podnikli opatření za účelem znárodnění drobného průmyslu a drobného obchodu. Ve skutečnosti byla tato opatření připravena již 6 měsíců ještě před uvedenými obviněními ÚV VKS(b) proti ÚV KSJ a jsou výsledkem zesílení a rozvoje socialistického sektoru.

Vytržený citát z projevu soudruha Kardelja má jen všeobecný význam, neboť celý jeho projev ve skutečnosti odpovídal linii strany směřující k důslednému vytlačování.

kapitalistických elementů v dané fázi vývoje.

V souvislosti s tím je jasné, proč orgán Informbyra, ale též sovětský tisk a tisk některých dalších stran neuveřejnil v poslední době ani jedinou zprávu o úspěších hospodářské výstavby Jugoslávie, jako například: opatření k dalšímu oslabení kapitalistických elementů, úspěchy v plnění plánu, hromadné soutěžení dělnické třídy a pracujících stmelených v Národní frontě, nastávající sjezd atd. Avšak skutečnosti zůstávají skutečnostmi. Jejich zamlčováním nelze zastřít svévolnou a zcela neopodstatněnou kritiku hospodářské politiky vlády FLRJ a linie ÚV KSJ v hospodářských otázkách.

7) ÚV KSJ potvrzuje, že nikdo z vedoucích funkcionářů se nedomnívá, že Jugoslávie v boji za výstavbu socialismu a ochranu nezávislosti nepotřebuje pomoc lidově demokratických zemí a SSSR. Jedině lidé, kteří ztratili jakýkoliv smysl pro realnost, by mohli tvrdit něco podobného. ÚV KSJ považuje za nutné přitom zdůraznit, že poskytování této pomoci a spolupráce závisí nejenom od něho, ale též od lidově demokratických zemí a SSSR. ÚV KSJ má zato, že tato pomoc musí být v souladu s vnitřní i zahraniční politikou Jugoslávie, ale v žádném případě však spojena s faktem, že nemohl přijmout neopodstatněná a lživá obvinění.

Tvrzení, že jugoslávští vedoucí se chystají dělat ústupky imperialistům a jsou ochotni s nimi obchodovat o nezávislosti Jugoslávie, jsou zcela vymyšlená a jsou jednou z nejtěžších pomluv proti nové Jugoslávii.

ÚV KSJ musí stejně tak zdůraznit, že v některých lidově demokratických zemích byla ze strany stranických a státních orgánů podniknuta celá řada ničím neopodstatněných opatření, která urážejí národy Jugoslávie, jejich stát a jejich státní představitele a vedou k oslabení shora uvedené spolupráce, k zhoršení vztahů s Jugoslávií. ÚV KSJ se již ze své strany nebude cítit pro budoucnost

zavázán mlčet o těchto opatřeních.

8) ÚV KSJ se nedomnívá, že odmítnutím diskuse o chybách, jichž se nedopustil, čímkoliv porušil jednotu komunistické fronty. Jednota této fronty je přece založena nikoliv na přiznání smyšlených a vykonstruovaných chyb a pomluv, ale na fakta, zda politika jedné strany ve skutečnosti je či nikoliv internacionální. Stejně nelze zelmčovat skutečnost, že Informbyro porušilo zásadu, na níž bylo založeno a která předpokládá v otázce přijímání rozhodnutí dobrovolnost u každé strany. A místo toho Informbyro nejenom nutí vedoucí funkcionáře KSJ, aby doznali chyby, jichž se nedopustili, ale vyzývá členy KSJ ke vzpouře ve straně a k rozbití jednoty ve straně. ÚV KSJ nikdy nebude souhlasit s diskusí o své politice na podkladě výmyslů a nesoukružských vztahů a bez vzájemné důvěry. Tento důvod není principiální a jediné v tomto smyslu se považoval ÚV KSJ za neravnoprávný v diskusi, a proto z toho důvodu se nemůže zúčastnit diskuse.

ÚV KSJ pak dále ve spojitosti se shora uvedenými skutečnostmi rozhodně odmítá obvinění, že Komunistická strana Jugoslávie přešla na pozice nacionalismu. Celou svou vnitřní a zahraniční politikou, a zejména svým bojem v průběhu národně osvobozené války a správným řešením národnostní otázky v Jugoslávii dokázala KSJ pravý opak.

Shora uvedenými neopodstatněnými obviněními vznesenými proti naší straně, byla způsobena největší historická nespravedlnost naší dělnické třídy, pracujícím a všem národům Jugoslávie a jejich nezištnému hrdinnému boji.

Ústřednímu výboru KSJ je jasné, že obvinění ÚV VKS(b) proti ÚV KSJ budou využity nepřátelskou propagandou s cílem pomlouvat Sovětský svaz, Jugoslávii a ostatní demokratické země. Nicméně ÚV KSJ prohláší, že nenese odpovědnost za všechny tyto zjevy, neboť je svým jednáním naza-příčinil.

Ústřední výbor Komunistické strany Jugoslávie vyzývá členy strany, aby semkli svoje řady v boji za uskutečnění stranické linie a ještě více upevnili jednotu strany, dělnickou třídu a ostatní pracující, sjednocené v Národní frontě pak, aby ještě houževnatěji pokračovali v práci na výstavbě naší socialistické vlasti. To je jediná cesta a způsob, jak dokázat v praxi veškerou neopodstatněnost uvedených obvinění.

Bělehrad dne 29.června 1948

Plénum Ústředního výboru
Komunistické strany Jugoslávie^{x)}

x) Pisma CK KPJu i pisma CK VKP(b). Beograd 1948, s.39-46.

519/96